

Nieuwsbrief Rechtspraak Europa

Aflevering 6 – 2025

donderdag 5 juni 2025

Inhoud

In deze nieuwsbrief vindt u de volgende onderwerpen:
(Door op het onderwerp te klikken komt u direct bij de uitspraken op het betreffende rechtsgebied.)

INHOUD.....	1
LEESWIJZER.....	3
DEEL I – RECHTSPRAAK	4
Aanbesteding en overheidsopdrachten.....	4
Advocaten	4
Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers.....	5
Asiel, migratie en Unieburgerschap	7
Beginnelen EU-recht	14
Belastingen.....	14
Belastingen, btw	15
Belastingen, vennootschapsbelasting	18
Brexit	18
Broeikasgasemissierechten	19
Civil	20
Consumenten	20
Detentie, politiebehandeling en politieonderzoek	25
Diensten, elektronische communicatiediensten	26
Digitalisering, social media en AI	27
Discriminatie en gelijke behandeling	28
Douane, tariefindeling, handel en antidumping.....	28
EHRM – algemeen	31
Eigendomsrecht	31
Energiemarkt	32
Erfrecht.....	32
Europese subsidies	33
Familieleven en familierecht.....	33
Financiële markt en diensten, EMU, Bankenunie	35
GBVB – Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en defensie.....	36
Gezondheid, levensmiddelen en etikettering	37
Grondrechten, Handvest EU	39
Huiselijk geweld en geweld tegen vrouwen	39
HvJEU – procesrecht	39
IE - Intellectuele eigendom.....	40
Institutioneel	42

Maandelijks overzicht van de rechtspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU).

De Nieuwsbrief Rechtspraak Europa werd in 2011 opgericht door Marc de Werd (gerechtshof Amsterdam) en Joanne Bik (LBVr).

Kernredactie: Joanne Bik, Caroline ten Dam, Dionne Emmanouilidis, Doeke Kingma, Mariëlle Leenaers en Marc de Werd. Vaste medewerkers: Anouk Biersteker, Anne-Marie ten Bosch, Cleo Dermout, Stefan Flipse, Maartje Fritsche, Nicolien Keereweert, Suus Pesch en Chris Sillen.

Rechtspraak Europa komt tot stand door een samenwerkingsverband tussen het Gerechtshof Amsterdam en het Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak (LBVr), en wordt gepubliceerd op de website van de rechtspraak en op MKO (alleen intern). Het archief is te raadplegen op rechtspraak.nl.

Rechtspraak Europa rechtstreeks ontvangen? Stuur een mail naar RechtspraakEuropa@rechtspraak.nl om te worden toegevoegd aan de verzendlijst.

Afmelden kan via deze [link](#).

IPR.....	43
Kansspelen.....	44
Landbouw.....	45
LHBTI	45
Luchtvaart.....	45
Mededinging	46
Milieu, natuur, duurzame energie.....	48
Ne bis in idem.....	52
Overlevering en uitlevering	52
Privacy en persoonsgegevens	53
Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel recht.....	54
Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht.....	55
Producteisen	58
Recht op effectieve rechtsbescherming en toegang tot de rechter	58
Rechtsstaat en rechterlijke macht	58
Recht op leven en verbod op foltering en onmenselijke behandeling	60
Sport.....	61
Staatssteun	61
Tabak	62
Toegang tot documenten en hergebruik van overheidsinformatie.....	62
Vennootschapsrecht.....	64
Verkiezingen en kiesrecht	64
Vervoer, reizen en rijbewijs	64
Vrijheid van meningsuiting en persvrijheid.....	65
Vrijheid van vereniging en demonstratierecht.....	67
 DEEL II – ALGEMEEN	 68
Algemeen	68
Cursus en opleiding.....	68
Nieuwsbrieven.....	69
NL zaken bij het HvJEU	70
NL prejudiciële verwijzingen.....	70
NL zaken bij het EHRM	70
Verzoeken Protocol no. 16 bij het EVRM.....	71

Leeswijzer

De redactie heeft ervoor gekozen om de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU) en het Gerecht per rubriek gezamenlijk aan te bieden. De toenemende vervaechting van het EU recht en het EVRM sinds het Verdrag van Lissabon (2009) is met name zichtbaar op het terrein van de grondrechtenbescherming. Deze ontwikkeling naar een Europees ius commune maakt dat beide kenbronnen in een juridische casus gelijktijdig relevant kunnen zijn. De redactie wil aldus recht doen aan die Europese realiteit.

- Om sneller te scrollen: klik op tweede icoon van boven “bladwijzers”, de index blijft dan in de linkerkolom staan.
- De nieuwsbrief is ingedeeld in alfabetisch gerangschikte onderwerpen.
- Om de lengte van de nieuwsbrief in te perken worden voortaan van de prejudiciële verwijzingen geen samenvattingen meer opgenomen. De signaleringen van nieuwe prejudiciële verwijzingen bevatten een link naar de verwijzingsuitspraak op de website van Curia en een link naar de samenvatting op ECER (indien beschikbaar). Bij de Nederlandstalige verwijzingsuitspraken (afkomstig van Nederlandse en Belgische rechters) wordt daarnaast ook een samenvatting opgenomen.

Het is overigens eenvoudig een prejudiciële verwijzing terug te vinden op Curia met zaaknummer of, indien dat zaaknummer niet bekend is, door bijvoorbeeld te zoeken op onderwerp of herkomst van de prejudiciële vraag. De snelste manier is door te klikken op de drie puntjes bij het vak “documenten” en aldaar te klikken op “verzoeken om een prejudiciële beslissing”.

Volledigheid en selectiecriteria

- Voor wat betreft de Europese uitspraken streeft de redactie ernaar een volledig overzicht te geven van de voor Nederland relevante uitspraken.
- Alle prejudiciële verwijzingen uit alle lidstaten worden opgenomen in de nieuwsbrief.
- De Nederlandse uitspraken die in de nieuwsbrief staan, worden opgenomen omdat er een blog over is of omdat iemand de redactie heeft gewezen op een bepaalde uitspraak. Het overzicht van de Nederlandse jurisprudentie is dus niet volledig. Signalering van een relevante Nederlandse uitspraak wordt zeer op prijs gesteld.
- De redactie houdt ontwikkelingen bij via Twitter, Legal Intelligence etc. Uiteraard is dit overzicht niet volledig. Datzelfde geldt voor opleidingen, literatuur en noten bij arresten. Ook hiervoor geldt dat signalering door lezers op prijs wordt gesteld.

Deel I – Rechtspraak

Aanbesteding en overheidsopdrachten

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-268/25 (ETS e.a.), verwijzing uit **Italië** over **aanbestedingsprocedures** en verenigbaarheid met Unierecht van regeling die inschrijvende ondernemingen (combinaties) **uitsluiten van deelname** indien één van die ondernemingen een **fiscale onregelmatigheid** heeft begaan, ook al wordt de onregelmatigheid **rechtgezet vóór het gunningsbesluit**.
- C-266/25 en C-267/25 (I Sete), verwijzing uit **Portugal** over **overheidsopdracht voor bouw van een installatie voor een pompstation**, middelen **Ontwikkelingsbank Raad van Europe**, **opschortende werking beroepsprocedure** en de **opheffing** van de schortende werking door een nationale regeling

OVERIG

- Europese Commissie brengt Veelgestelde vragen over het Kolin-arrest uit ([ECER](#))
- Europese Commissie publiceert voorlopige bevindingen na consultatie over herziening Europese aanbestedingsrichtlijnen ([ECER](#))
- Bordering the irresponsible: Commission's Q&A on third country access to EU procurement post-Kolin/Qingdao ([how to crack a nut](#))
- Lucky dip from a mixed bag? Summary results of the consultation on the evaluation of EU Procurement rules ([how to crack a nut](#))

Advocaten

HvJ – CONCLUSIE – C-744/23 (Zlakov) – 8 mei 2025 – A-G Kokott – Bulgarije – [ECLI:EU:C:2025:332 – conclusie](#)

Richtlijn 2006/112/EG – Pro bono juridisch advies door een als btw-plichtige geregistreerde advocaat – Niet-bezwarend karakter van een dienstverlening vanwege onzekerheid over een resultaatshonorarium – Wettelijk minimumhonorarium dat bij een succesvolle procedure door de in het ongelijk gestelde partij verschuldigd is

Samenvatting onder: [belastingen, btw](#)

EHRM factsheets en case-law guide

- ECHR-KS KS - Key Theme – Articles 8, 10 and 1 of Protocol No. 1 The rights of lawyers in the Court's case-law

Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers

HvJ – ARREST – gevoegde zaken C212/24, C226/24 en C227/24 (L.T. e..a) – 8 mei 2025 – Italië – ECLI:EU:C:2025:341 – arrest

Richtlijn 1999/70/EG – Raamovereenkomst EVV, Unice en CEEP inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd – Begrip ‘arbeidsvoorwaarde’ – Landarbeiders met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd – Berekening socialezekerheidsbijdragen op basis van beloning – Daadwerkelijk gewerkte uren

Verzoeksters, werkgevers in de landbouw, zijn door de INPS (Italiaanse Nationale Sociale Zekerheidsinstantie) gelast om aanvullende socialezekerheidsbijdragen te betalen voor landarbeiders met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd (voor de jaren 2006 en 2007).

Volgens de INPS hebben de werkgevers de socialezekerheidsbijdragen onjuist berekend, door enkel rekening te houden met de daadwerkelijk gewerkte uren van de werknemers, in plaats van met de in de cao vastgestelde dagelijkse arbeidstijd van 6,5 uur.

Hof: Clausule 4, punt 1, van de raamovereenkomst (..) verzet zich tegen een nationale wettelijke regeling, zoals uitgelegd door de hoogste nationale rechterlijke instantie, krachtens welke de door de werkgevers van landarbeiders met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd verschuldigde socialezekerheidsbijdragen ter financiering van prestaties uit hoofde van een ondernemings- of sectoriële regeling inzake sociale zekerheid worden berekend op basis van de beloning die aan die werknemers is betaald voor de dagelijks daadwerkelijk gewerkte uren, terwijl de door de werkgevers van landarbeiders met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd verschuldigde socialezekerheidsbijdragen worden berekend op basis van een in het nationale recht vastgestelde beloning voor een forfaitaire dagelijkse arbeidstijd, ongeacht de daadwerkelijk gewerkte uren.

HvJ – ARREST – gevoegde zaken C623/23 (Melbán) en C-626/23 (Sergamo) – 15 mei 2025 – Spanje – ECLI:EU:C:2025:358 – geen conclusie – arrest

Richtlijn 79/7/EEG – Artikel 23 Handvest EU – Sociale zekerheid – Gelijke behandeling van mannen en vrouwen – Pensioentoeslag voor vrouwen die een op premie- of bijdragebetaling berustend ouderdomspensioen ontvangen en die één of meer biologische of geadopteerde kinderen hebben – Mogelijkheid om onder aanvullende voorwaarden deze toeslag ook toe te kennen aan mannen – Rechtstreekse discriminatie op grond van geslacht – Positieve maatregelen

Deze zaak draait om de balans tussen positieve actie voor vrouwen en het verbod op ongelijke behandeling van mannen in het kader van ouderdomspensioenen.

Hof: Richtlijn 79/7/EEG, gelezen in het licht van artikel 23 Handvest EU verzetten zich tegen een nationale regeling die om de als gevolg van de opvoeding van kinderen bestaande genderkloof op het gebied van socialezekerheidsvoorzieningen te verkleinen, voorziet in een pensioentoeslag voor vrouwen die een op premie- of bijdragebetaling berustend ouderdomspensioen ontvangen en één of meer kinderen hebben, terwijl mannen die zich in dezelfde situatie bevinden, voor het verkrijgen van deze toeslag moeten voldoen aan aanvullende voorwaarden die zien op de vraag of hun beroepsloopbaan werd onderbroken of beïnvloed door de geboorte of adoptie van hun kinderen.

Richtlijn 79/7 staat er niet aan in de weg dat wanneer er afwijzend wordt beslist op een verzoek om een pensioentoeslag dat door een vader is ingediend krachtens een nationale regeling die directe discriminatie op grond van geslacht in de zin van deze richtlijn oplevert en die toeslag bijgevolg aan de vader moet worden toegekend op grond van de voorwaarden die gelden voor moeders, de toekenning

van de toeslag leidt tot intrekking van de reeds aan de moeder toegekende pensioentoeslag, aangezien de toeslag volgens die regeling slechts kan worden toegekend aan de ouder die het laagste ouderdomspensioen ontvangt en die ouder de vader is.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland – CRvB – 15 mei 2025 – [ECLI:NL:CRVB:2025:684](#)

Verordening 883/2004 – Duitse particuliere ziektekostenverzekering

De appellante woont in Nederland en ontvangt alleen een wettelijk pensioen uit Duitsland. Volgens artikel 25 van Verordening (EG) nr. 883/2004 heeft zij dan recht op medische zorg in Nederland, ten laste van Duitsland, mits zij in Duitsland ook recht zou hebben op zorg.

Om dit aan te tonen, moet zij als verdragsgerechtigde een S1-formulier (voorheen E121) verkrijgen van de Duitse ziektekostenverzekeraar. Dit formulier geeft haar in Nederland recht op zorg die door Duitsland wordt betaald.

Appellante heeft echter geen Duitse *wettelijke* ziektekostenverzekering, maar een *particuliere*. Duitsland weigert daarom het S1-formulier af te geven.

De Duitse autoriteiten en de Nederlandse Sociale Verzekeringsbank (Svb) zijn van mening dat appellante geen recht heeft op zorg in Nederland ten laste van Duitsland, omdat haar verzekering niet onder de Europese verordening valt. Wel zou haar particuliere Duitse zorgverzekering voor langdurige zorg (Pflegeversicherung) onder de Europese coördinatieregels vallen, volgens een verwijzing naar het arrest *Silke Gaumain-Cerri en Barth* van het Hof van Justitie.

Prejudiciële vraag: Moet artikel 3, eerste lid, in samenhang met artikel 1, aanhef en onder I, van Vo 883/2004 zo worden uitgelegd dat de Duitse particuliere ziektekostenverzekering met basistarief als hier aan de orde moet worden aangemerkt als wetgeving betreffende een prestatie bij ziekte, zodat deze ziektekostenverzekering valt onder de materiële werkingssfeer van deze verordening?

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- [C-216/25 \(GSP Offshore\)](#), verwijzing uit **Bulgarije** over **overgang van onderneming, rechten werknemers** en een nationale regel op grond waarvan de overdracht van arbeidsverplichtingen (na een ondernemingsovergang) afhankelijk wordt gesteld van **instemming van de schuldeiser/werknemer** – [ECER](#)
- [C-235/25 \(Zabrano\)](#), verwijzing uit **Spanje** over de vraag of het Unierecht zich verzet tegen nationale regels die een **gehandicapte politieagent** verplichten zijn **ambt te beëindigen** om een **arbeidsgeschiktheidspensioen** te ontvangen, ook al verricht hij al aangepaste taken met lager salaris die geen verband houden met zijn oorspronkelijke functie – [ECER](#)
- [C-223/25 \(Finanzamt Siegburg\)](#), verwijzing uit Duitsland over **grensarbeid, fiscale aftrekbaarheid voor diensten, EU-Zwitserlandovereenkomst, non-discriminatiebeginsel en vrij verkeer van personen** – [ECER](#)

OVERIG

- Commissie publiceert evaluatie over de Europese Arbeidsautoriteit (ELA) ([ECER](#))
- Speciaal verslag 14/2025: Ontwikkeling van aanvullende pensioenen in de EU — EU-maatregelen zijn niet doeltreffend in het versterken van bedrijfspensioenen en het neerzetten van een pan-Europees persoonlijk pensioenproduct, [PB C, C/2025/2811, 22.5.2025](#) – [ECER](#)

EHRM factsheets en case-law guide

- [Trade union rights](#)
- [Legal professional privilege](#)
- [Slavery, servitude and forced labour](#)
- [Surveillance at workplace](#)
- [Guide on Article 4 ECHR on prohibition of slavery and forced labour](#)

WIKI

- [Wiki Coördinatieverordeningen 1408 71 en 883 2004 en de bijbehorende toepassingsverordeningen](#)

Asiel, migratie en Unieburgerschap

EHRM – ARREST – [B.K. t. Zwitserland](#) – 2 mei 2025 – [23265/23](#) – [ECLI:CE:ECHR:2025:0502JUD002326523](#) – [persbericht](#) – [arrest](#)

Artikel 8 EVRM – Uitzetting na strafrechtelijke veroordeling – Financiële afhankelijkheid – Onjuiste invulling van het begrip “gezinsleven” in artikel 8 EVRM – Schending

Klager is een Kosovaars onderdaan die in 1989 is aangekomen in Zwitserland en samen met zijn ouders en broers en zussen een permanente verblijfsvergunning heeft gekregen. Na een strafrechtelijke veroordeling in 2009, hebben de Zwitserse immigratieautoriteiten de verblijfsvergunning van klager ingetrokken. Klager heeft in de periode van 2009 tot en met 2023 tevergeefs meermalen om herziening van de intrekking verzocht en is meermalen in beroep gegaan tegen de eindbeslissingen. Op 26 juli 2023 is klager Zwitserland uitgezet. Klager stelt zich op het standpunt dat de intrekking van zijn verblijfsvergunning in strijd is met het recht op eerbiediging van privé-, familie- en gezinsleven in de zin van artikel 8 EVRM.

Het Zwitserse Hooggerechtshof (hierna: FSC) oordeelde dat de relatie die klager, als volwassene, met zijn ouders en broers en zussen had, niet valt onder “gezinsleven”. Evenmin is sprake van ‘gezinsleven’ met anderen. Voorafgaand aan zijn uitzetting woonde hij bij zijn ouders en broers en zussen.

Het EHRM overweegt dat de beoordeling van het begrip “gezinsleven” dient te geschieden op grond van de omstandigheden op het tijdstip waarop het verwijderingsbesluit definitief werd (Savran-arrest). Het EHRM voegt hieraan toe dat financiële afhankelijkheid als bewijs van een gezinsleven tussen volwassen familieleden kan dienen, mits sprake is van andere aanvullende elementen van afhankelijkheid die verder gaan dan normale emotionele banden tussen volwassen familieleden.

EHRM: Het EHRM stelt vast dat klager als kind in Zwitserland is aangekomen, hij een verblijfsvergunning had gekregen en legaal in Zwitserland verbleef tot zijn uitzetting. Er is dus sprake van een “gevestigd migrant”.

Nu klager vanaf zijn kindertijd tot aan zijn uitzetting (op zijn 34ste) in Zwitserland heeft gewoond en daar al zijn sociale- en familiebanden had, daar ook recht had op sociale verzekeringen en niet zonder meer kan worden vastgesteld dat klager een sociaal- of familienetwerk had in Kosovo, leidt tot de conclusie dat sprake is van schending van artikel 8 EVRM. De nationale rechter heeft nagelaten een zorgvuldige afweging te maken van het individuele belang van de klager en het openbare belang.

HvJ – ARREST – C-662/23 (Zimir) – 8 mei 2025 – Nederland – ABRvS – ECLI:EU:C:2025:326 – conclusie – arrest

Richtlijn 2013/32/EU – Asielverzoek – Verlenging behandelingstermijn van zes maanden door de beslissingsautoriteit – Groot aantal gelijktijdig ingediende verzoeken om internationale bescherming – In aanmerkingneming van andere omstandigheden

Een Turks staatsburger, X, heeft in Nederland een asielverzoek ingediend. De Staatssecretaris heeft de wettelijke beslistermijn van zes maanden voor de verlening van een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd verlengd met negen maanden. X heeft deze autoriteit in gebreke gesteld wegens het niet tijdig geven van een besluit. De rechtbank heeft het beroep van X gegrond verklaard en geoordeeld dat de Staatssecretaris de beslistermijn voor asielverzoeken niet rechtmatig heeft verlengd.

De Staatssecretaris heeft tegen deze uitspraak hoger beroep ingesteld bij de verwijzende rechter. Ter staving van dat hoger beroep betoogt de Staatssecretaris dat uit de Vreemdelingenwet 2000 en richtlijn 2013/32 niet blijkt dat er sprake moet zijn van een snelle stijging („piek”) in het aantal tegelijk ingediende asielverzoeken. De nationale autoriteit kan de beslistermijn ook verlengen bij een meer geleidelijke verhoging van het aantal asielverzoeken, en in combinatie met andere omstandigheden, om een behoorlijke en volledige behandeling van asielverzoeken zoals vereist door artikel 31, lid 2, van richtlijn 2013/32 te waarborgen.

De verwijzende rechter wil weten of richtlijn 2013/32 ruimte biedt om de beslistermijn te verlengen indien het aantal asielverzoeken slechts geleidelijk is gestegen. De Staatssecretaris heeft in zo’n geval namelijk voldoende tijd en gelegenheid om de beslis capaciteit te verhogen.

Nederland, Tsjechië, Frankrijk en Hongarije hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 31, lid 3, derde alinea, onder b), van richtlijn 2013/32/EU moet aldus worden uitgelegd dat de in die bepaling bedoelde termijn van zes maanden voor de behandeling van verzoeken om internationale bescherming door de beslissingsautoriteit met negen maanden kan worden verlengd wanneer het aantal verzoeken in een kort tijdsbestek aanzienlijk toeneemt ten opzichte van het in de betrokken lidstaat gebruikelijke en voorzienbare patroon, hetgeen een situatie die wordt gekenmerkt door een geleidelijke toename van het aantal verzoeken over een lange periode uitsluit.

Artikel 31, lid 3, derde alinea, onder b), van richtlijn 2013/32, gelezen in samenhang met artikel 4, lid 1, van deze richtlijn, moet aldus worden uitgelegd dat de moeilijkheid, in de praktijk, om de procedure voor de behandeling van verzoeken om internationale bescherming binnen de termijn van zes maanden af te ronden, niet kan voortvloeien uit andere omstandigheden dan het grote aantal tegelijk ingediende verzoeken, zoals een reeds bestaande aanzienlijke hoeveelheid niet-behandelde verzoeken of het gebrek aan personeel bij de beslissingsautoriteit.

- EU-Hof: uitsluitend een groot aantal asielverzoeken in een kort tijdsbestek rechtvaardigt verlenging van de beslistermijn ([ECER](#))
- HvJ EU: personeelsgebrek geen reden voor verlenging beslistermijn asielverzoeken ([NJB blog](#))

HvJ – ARREST – C-130/24 (Stadt Wuppertal) – 8 mei 2025 – Duitsland – ECLI:EU:C:2025:340 – geen conclusie – arrest

Artikel 20 VWEU – Unieburgerschap – Afgeleid verblijfsrecht derdelander met minderjarig kind met status van Unieburger dat ten laste van hem komt – Afhankelijkheidsrelatie – Tijdstip waarop dat recht ontstaat – Verplichting om achteraf een visum te verkrijgen in een derde land

Verzoekster, een derdelander, is met een studievizum Polen binnengekomen. Het visum was geldig tot en met 23 september 2020. Met een Duitse man heeft zij in 2021 een kind gekregen. Verzoekster woont

samen met dit kind, ten aanzien waarvan zij als enige de voogdij heeft. De vader heeft soms contact met het kind.

In 2022 heeft verzoekster de stad Wuppertal verzocht om afgifte van een verblijfsvergunning om als primaire verzorger van het kind te kunnen fungeren. Volgens de stad Wuppertal is de afgifte van een verblijfsvergunning aan verzoekster niet mogelijk omdat zij tussen december 2020 en juni 2021 ondergedoken is geweest wat volgens de Duitse wet een strafbaar feit is.

De verwijzende rechter heeft de stad Wuppertal gelast om verzoekster een verblijfsvergunning uit hoofde van gezinshereniging toe te kennen die geldig is vanaf de datum van dat vonnis.

Wat de periode vóór die datum betreft, is deze rechter van oordeel dat vaststaat dat het nationale recht zich verzet tegen de afgifte van een verblijfsvergunning aan verzoekster, aangezien er gedurende die periode een belang bestond om haar wegens haar illegaal verblijf op het Duitse grondgebied uit te zetten. Ook de verlening van een verblijfsvergunning om humanitaire redenen is uitgesloten.

De verwijzende rechter vraagt aan het HvJ of een derdelandse moeder van een Duits kind vanaf de geboorte van het kind een automatisch afgeleid verblijfsrecht geniet uit hoofde van artikel 20 VWEU, ook al is haar verblijf volgens nationaal recht illegaal.

Nederland, Duitsland, Denemarken en Griekenland hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 20 VWEU moet aldus worden uitgelegd dat het afgeleide verblijfsrecht dat krachtens deze bepaling toekomt aan een derdelander die familielid van een Unieburger is, rechtstreeks voortvloeit uit het Unierecht, zodat de door de bevoegde nationale autoriteiten op basis daarvan afgegeven verblijfstitel geen rechtscheppende handeling is.

Artikel 20 VWEU moet aldus worden uitgelegd dat het afgeleide verblijfsrecht dat krachtens deze bepaling toekomt aan een derdelander die familielid van een Unieburger is, niet ontstaat op het tijdstip waarop de aanvraag tot erkenning van dat verblijfsrecht wordt ingediend, maar op het tijdstip waarop de afhankelijkheidsverhouding tussen die derdelander en die Unieburger ontstaat.

Artikel 20 VWEU verzet zich tegen een nationale regeling die de erkenning van het afgeleide verblijfsrecht waarop een derdelander die familielid van een Unieburger is aanspraak kan maken op grond van die bepaling, afhankelijk stelt van de voorwaarde dat nadien in dat derde land een visum aan die derdelander wordt afgegeven.

 EU-Hof: visumplicht voor derdelander als voorwaarde voor afgeleid verblijfsrecht als familielid van Unieburger schendt artikel 20 VWEU ([ECER](#))

HvJ – CONCLUSIE – [C-560/23 \(Tang\)](#) – 8 mei 2025 – A-G De La Tour – Denemarken – [ECLI:EU:C:2025:329](#) – [conclusie](#)

Verordening (EU) nr. 604/2013 (Dublin III) – Overdrachtstermijn – Vaststelling aanvangstijdstip – Nieuwe omstandigheid – Nationale regeling op grond waarvan het rechterlijk orgaan de zaak voor heroverweging van het overdrachtsbesluit kan terugverwijzen naar het bevoegde bestuursorgaan

Het betreft een geding tussen een Afghaans onderdaan die om internationale bescherming heeft verzocht, en de Deense immigratiedienst over een besluit van die dienst om deze Afghaanse onderdaan over te dragen aan Roemenië, dat heeft ingestemd met diens terugname overeenkomstig de Dublin III-verordening. Terwijl het beroep tot vernietiging van het overdrachtsbesluit aanhangig was bij de beroepscommissie voor vluchtelingen, heeft deze instantie kennis genomen van het door Roemenië genomen besluit om alle inkomende overdrachten op te schorten wegens de verhoogde instroom van vluchtelingen in het land. De zaak is daarom voor heroverweging terugverwezen naar de

immigratiedienst, die een nieuw overdrachtsbesluit heeft vastgesteld, waarvan eerstgenoemde instantie in het kader van een nieuw beroep de rechtmatigheid heeft bevestigd.

Het Hof wordt verzocht om duidelijk te maken op welk moment een beslissing op het beroep „definitief” wordt in de zin van artikel 29, lid 1, van de Dublin III-verordening. Hierbij dient betrokken te worden de omstandigheid dat op grond van het nationaal procedureel recht de mogelijkheid bestaat voor het rechterlijk orgaan dat toetst, om na een belangrijke wijziging van de omstandigheden na de vaststelling van een overdrachtsbesluit, het besluit te vernietigen zonder zich uit te spreken over de rechtmatigheid ervan, en om de zaak voor heroverweging terug te verwijzen naar het bevoegde bestuursorgaan, dat een nieuw overdrachtsbesluit moet vaststellen, waartegen een nieuw beroep met opschortende werking wordt ingesteld.

De A-G is van mening dat de overdrachtstermijn moet ingaan vanaf het moment waarop het rechterlijk orgaan - na de in de heroverwegingsprocedure genomen overdrachtsbesluit - zich definitief uitspreekt over de rechtmatigheid van het besluit en een einde maakt aan de procedure over het overdrachtsbesluit door ofwel dit besluit te vernietigen, ofwel de uitvoering ervan toe te staan.

Die lidstaat is daarbij wel verplicht om zijn nationale recht op zodanige wijze in te richten dat een snelle afhandeling van het verzoek om internationale bescherming gewaarborgd wordt.

A-G geeft het Hof in overweging ; Artikel 29, lid 1, van verordening (EG) nr. 604/2013, gelezen in samenhang met artikel 27 van deze verordening, moet aldus worden uitgelegd dat

– *in het kader van een procedureel stelsel van een lidstaat dat in geval van een belangrijke wijziging van de omstandigheden na de vaststelling van een overdrachtsbesluit het rechterlijk orgaan waarbij beroep tegen dit besluit is ingesteld de mogelijkheid biedt om het besluit te vernietigen zonder zich uit te spreken over de rechtmatigheid ervan, en om de zaak voor heroverweging terug te verwijzen naar het bevoegde bestuursorgaan, dat een nieuw overdrachtsbesluit moet vaststellen, waartegen een nieuw beroep met opschortende werking wordt ingesteld, de overdrachtstermijn van zes maanden ingaat vanaf de beslissing waarbij het rechterlijk orgaan zich definitief ten gronde uitspreekt en aldus een einde maakt aan de procedure over het overdrachtsbesluit door ofwel dit besluit te vernietigen, ofwel de uitvoering ervan toe te staan;*

– *die lidstaat verplicht is om zijn nationale recht op zodanige wijze in te richten dat, nadat de zaak voor heroverweging is terugverwezen naar het bevoegde bestuursorgaan, het nieuwe overdrachtsbesluit en de definitieve beslissing op het beroep tegen dit besluit binnen korte termijnen worden genomen teneinde een snelle afhandeling van het verzoek om internationale bescherming te waarborgen.”*

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland – Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Roermond – 6 mei 2025 – [ECLI:NL:RBDHA:2025:7570](#)

Richtlijn 2008/115 (Terugkeerrichtlijn) – Artikelen 6, 7, 24, tweede lid, en 47 van het Handvest – Beginsel non refoulement – Ambtshalve toetsing

Op 7 oktober 2024 is jegens verzoeker een terugkeerbesluit vastgesteld. Verzoeker heeft geen gevolg gegeven aan zijn terugkeerverplichting. Vervolgens is verzoeker in bewaring gesteld om de terugkeer naar zijn land van herkomst voor te bereiden en de verwijderingsprocedure uit te voeren. Het terugkeerbesluit van 7 oktober 2024 en de daaruit voortvloeiende terugkeerverplichting is de grondslag voor de verwijderingsprocedure omdat in de nationale rechtspraak geen afzonderlijk verwijderingsbesluit wordt genomen. Het terugkeerbesluit van 7 oktober 2024 is vastgesteld zonder dat inhoudelijk is beoordeeld of het beginsel van non-refoulement in de weg staat aan de verwijdering. In het hoofdgeding zijn evenwel feiten en omstandigheden gebleken die bekend zijn geworden nadat dit terugkeerbesluit definitief is geworden en die betrekking hebben op de in artikel 5 van richtlijn 2008/115 genoemde belangen en het beginsel van non-refoulement.

Op grond van het nationale bestuursprocesrecht en de rechtspraak van de ABRvS is het de rechterlijke autoriteit verboden om het eerder vastgestelde terugkeerbesluit, waarvan de uitvoering wordt verzekerd door de bewaring, te onderzoeken en om te controleren of de in artikel 5 van richtlijn 2008/115 genoemde belangen en het beginsel van non-refoulement in de weg staan aan de uitvoering van dit terugkeerbesluit. Dit is alleen anders als een zelfstandig rechtsmiddel tegen het terugkeerbesluit is aangewend en de toetsing van de bewaring en de toetsing van het terugkeerbesluit in hetzelfde geding plaatsvinden.

Prejudiciële vragen:

Dienen artikelen 5, 13, leden 1 en 2, en 15 van richtlijn 2008/115, gelezen in samenhang met artikelen 6, 19, lid 2, en 47 Handvest aldus te worden uitgelegd dat een rechterlijke autoriteit bij de toetsing of de uit het Unierecht voortvloeiende voorwaarden voor de rechtmatigheid van de bewaring van een derdelander zijn nageleefd, verplicht is om zich, zo nodig ambtshalve, ervan te vergewissen dat het beginsel van non-refoulement zich niet verzet tegen de uitvoering van het terugkeerbesluit dat eerder is vastgesteld en ter fine van welke uitvoering de derdelander in bewaring is gesteld?

Dienen artikelen 5, 13, leden 1 en 2, en 15 van richtlijn 2008/115, gelezen in samenhang met artikelen 6, 7, 24, lid 2, en 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie aldus te worden uitgelegd dat een rechterlijke autoriteit bij de toetsing of de uit het Unierecht voortvloeiende voorwaarden voor de rechtmatigheid van de bewaring van een derdelander zijn nageleefd, verplicht is om zich, zo nodig ambtshalve, ervan te vergewissen dat de in artikel 5 van richtlijn 2008/115 genoemde belangen zich niet verzetten tegen de uitvoering van het terugkeerbesluit dat eerder is vastgesteld en ter fine van welke uitvoering de derdelander in bewaring is gesteld?

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-254/25 (Wojewoda Śląski), verwijzing uit **Polen** over de vraag of de **schorsing van administratieve termijnen** voor de beoordeling van vergunningen voor derdelanders, ingevoerd om de **toestroom van Oekraïense ontheemden** te verwerken, in strijd is met fundamentele beginselen (zoals **effectieve rechtsbescherming, non-discriminatie, evenredigheid en het recht op behoorlijk bestuur**).
- C-279/25 (Land Baden-Württemberg), verwijzing uit **Duitsland** over de vraag of een **Unieburger met een dubbele nationaliteit** die sinds haar geboorte in twee lidstaten heeft gewoond, krachtens artikel 21, lid 1 VWEU kan zorgen voor een **afgeleid verblijfsrecht** voor haar echtgenoot uit Algerije.

RECHTSPRAAK NL – Rechtbank Amsterdam – 24 maart 2025 –
ECLI:NL:RBAMS:2025:1849

Protocol nr. 12 bij het EVRM – Nationaliteit – Intrekking Nederlanderschap – Veroordeling terroristische misdrijven

De staatssecretaris van J&V mag niet het Nederlanderschap intrekken van een in Nederland geboren man met zowel de Nederlandse als de Marokkaanse nationaliteit die in het verleden veroordeeld is voor terroristische misdrijven. De rechtbank oordeelt dat intrekking van zijn Nederlanderschap in strijd is met het VN-Verdrag tegen rassendiscriminatie. Er wordt door de staatssecretaris een onderscheid gemaakt op basis van afkomst bij de behandeling van Nederlanders met alleen de Nederlandse nationaliteit en Nederlanders met ook nog een andere nationaliteit.

- The Nationality Lottery; Why Deprivation of Nationality Does Not Constitute Direct Discrimination on the Basis of Ethnic Origin ([Verfassungsblog](#))

NOOT – EHRM 29 april 2025, [Mansouri t. Italië](#)

- The Presumption of Effectiveness of Domestic Remedies in Mansouri v. Italy. How Far Can Subsidiarity Go in This Field? ([Strasbourg observers](#))
- Domestic courts to verify Schengen Borders Code compliance: ECtHR ruling in Mansouri v. Italy ([Johan Callewaert](#))

NOOT – EHRM 6 maart 2025, [F.B. t. België](#)

A mixed assessment on age assessment: F.B. v. Belgium ([Strasbourg observers](#))

NOOT – HvJ 29 april 2025, [C-181/23 \(Commissie/Malta\)](#)

- Les Golden Passports maltais maltraités par la CJUE ([libertés chéries](#))
- Fury and Surprise Anchored in Dogmas and Myths ([verfassungsblog](#))
- It's solidarity, stupid! ([Verfassungsblog](#))

NOOT – HvJ conclusie A-G 10 april 2025, [C-136/24 P \(Hamoudi/Frontex\)](#)

Tilting the Scales ([verfassungsblog](#))

NOOT – HvJ conclusie A-G 10 april 2025, [gevoegde zaken C-758/24 \(Alace\) en C-759/24 \(Canpelli\)](#)

- Safe for whom? ([Verfassungsblog](#))
- (...) *Advocate General (AG) Jean Richard de la Tour argues that a third country may qualify as a safe country of origin (SCO) even if it is unsafe for certain groups. In doing so, he revives a reasoning the ECJ had rejected in its ruling of 4 October 2024 (CV, C-406/22).*
- Longing for Safety before the European Court of Justice ([Verfassungsblog](#))

REGELGEVING

- BNC Fiche: Verordening Veilige landen van herkomst ([Kamerstuk 22112, nr. 4064](#))
- BNC Fiche: Voorstel Terugkeerverordening ([Kamerstuk 22112, nr. 4031](#))

CONSULTATIE

Asielagentschap van de EU — evaluatie, Feedback mogelijk van 20 mei 2025 - 17 juni 2025 ([EC](#))

OVERIG

- Meijers Committee Comment on Third Country Migration Agreements ([Commissie Meijers](#))
- High-Level roundtable on Immigration and Asylum concludes in Strasbourg ([ECHR](#))
- Europese Commissie publiceert voorstel tot wijziging van de Asielprocedureverordening ([ECER](#))
- Somalia: EUAA reports show rising insecurity and political fragmentation in the country ([EUAA](#))
- Towards a Euro-Rwanda policy? The proposed new EU asylum law rules on 'safe third countries' ([EU law analysis](#))
- Réfugié d'un Etat membre à l'autre: vers la reconnaissance mutuelle de plein droit? ([EU migration law blog](#))
- The Conditionality Puzzle: Why the EU Is Not Leveraging its Market Power to Enforce Readmission Cooperation ([European law blog](#))
- Pas de rétention pour le demandeur d'asile ([libertés chéries](#))
- Recognition without regulation: The protection of 'climate refugees' ([Leiden law blog](#))
- Another Thread in the Spider Web ([Verfassungsblog](#))
On April 14, 2025, the Hungarian parliament passed the 15th Amendment to the Fundamental Law, including new provisions allowing for the suspension of citizenship.
- Challenging Strasbourg ([verfassungsblog](#))
Since 22 May 2025, a disquieting letter has been circulating: nine leading EU politicians are calling for "a new and open-minded conversation about the interpretation of the European Convention on Human Rights," with particular reference to migration.
- Nine States Call for 'Open-Minded Conversation' on ECHR and Migration ([ECHR blog](#))
In a very remarkable initiative, the heads of government and state of no less than nine European states together published an open letter yesterday calling for a shift in interpreting the ECHR in the field of migration, especially relating to 'irregular migration' and the possibility to 'expel criminal foreign nationals'.

EHRM factsheets en case-law guides

- [Accompanied migrant minors in detention](#)
- [Unaccompanied migrant minors in detention](#)
- [Migrants in detention](#)
- [Dublin" cases](#)
- [Collective expulsions of aliens](#)
- [Guide on the case-law of the ECHR on Immigration](#)
- [Guide on Article 3 of Protocol No. 4 ECHR - prohibition of expulsion of nationals](#)
- [Guide on Article 4 of Protocol No. 4 to ECHR - prohibition of collective expulsions of aliens](#)
- [Guide to Article 1 of Protocol No. 7 ECHR - procedural safeguards relating to expulsion of aliens](#)
- [ECHR-KS Key Theme – Immigration Detention of migrant children](#)
- [ECHR-KS Key Theme – Article 14 Discrimination and immigration](#)
- [ECHR-KS Key Theme – Immigration Health and immigration](#)
- [ECHR-KS Key Theme – Article 8 Nationality](#)
- [ECHR-KS Key Theme – Summary returns of migrants and/or asylum-seekers \("push-backs"\) and related case scenarios](#)

Beginnelsen EU-recht

HvJ – CONCLUSIE – C-698/23 P (EDPS/EP en Raad e.a.) – 8 mei 2025 – A-G Campos Sánchez-Bordona – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2025:328 – conclusie

Verordening (EU) 2016/794 – Verordening (EU) 2022/991 – Artikel 263 VWEU Institutioneel recht – Verwerking persoonsgegevens door Europol – Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming (EDPS) – Beroep tot nietigverklaring – Procesbevoegdheid – Rechtstreeks en individueel geraakt zijn

Samenvatting onder: institutioneel recht

Belastingen

EHRM – ARREST – De Galbert Defforey e.a. t. Frankrijk – 22 mei 2025 – 45443/21 – 45483/21 – 8701/23 – ECLI:CE:ECHR:2025:0522JUD004544321 – persbericht – arrest

Artikel 14 EVRM – Artikel 1, Eerste Protocol bij EVRM – Omgekeerde discriminatie – Belastingheffing op vermogenswinsten in het kader van fusies van ondernemingen – Minder gunstige nationale regels dan EU recht

Klagers beweren dat er sprake is van 'omgekeerde discriminatie' en dat dat zij van een gunstigere belastingbehandeling zouden hebben geprofiteerd als de vermogenswinsten waarvoor zij belasting betaalden, zouden zijn aangemerkt als operaties die binnen het toepassingsgebied vallen van Richtlijn 2009/133/EG.

Het Hof is van oordeel dat Frankrijk de ruime beoordelingsmarge waarover de staat beschikt, niet heeft overschreden. Geen schending.

HvJ – CONCLUSIE – C-524/23 (Commissie/België) – 25 juni 2025 – A-G Kokott – ECLI:EU:C:2025:381 – conclusie

Artikel 115 VWEU – Belastingontwikingspraktijken – Winstverschuiving naar een buitenlandse dochteronderneming – Omzetting van richtlijn (EU) 2016/1164 – Niet-omzetting van artikel 8, lid 7, van de richtlijn – Minimale harmonisatie – Omvang van de omzettingsverplichting

Deze niet-nakomingsprocedure heeft betrekking op de regels ter bestrijding van belastingontwikingspraktijken. Vennootschapsbelasting valt in beginsel onder de financiële en fiscale soevereiniteit van de lidstaten. De Raad heeft echter richtlijn (EU) 2016/1164 aangenomen om belastingontwikingspraktijken op het niveau van de Unie aan te pakken om versnippering van de interne markt te voorkomen en kwalificatieconflicten en marktverstoringen weg te nemen.

Deze richtlijn bevat een bijzondere bepaling ter bestrijding van belastingvoordelen die voortvloeien uit winstverschuiving naar een buitenlandse dochteronderneming.

België heeft een dergelijke aftrek echter niet willen toestaan in het belang van een betere bescherming van zijn belastinggrondslag en heeft aangevoerd dat met de richtlijn slechts een minimale harmonisatie werd beoogd. De Commissie beschouwde dit als een niet-nakoming.

De in artikel 8, lid 7, neergelegde aftrek van de in het buitenland door de gecontroleerde buitenlandse vennootschap betaalde belasting viel volgens de A-G derhalve – als uitzonderingsbepaling die de verwezenlijking van deze doelstelling van de richtlijn juist belemmert – niet onder de verplichting tot omzetting van de ATAD, die slechts een minimale harmonisatie voorschrijft. Hieruit volgt dat het Koninkrijk België zijn verplichting tot omzetting van het Unierecht niet heeft geschonden doordat het artikel 8, lid 7, niet heeft omgezet. Ook op deze gronden dient het beroep van de Commissie te worden afgewezen.

A-G geeft het Hof in overweging: het beroep te verwerpen.

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-223/25 (Finanzamt Siegburg), verwijzing uit Duitsland over **grensarbeid, fiscale aftrekbaarheid voor diensten, EU-Zwitserlandovereenkomst, non-discriminatiebeginsel en vrij verkeer van personen**
- C-275/25 (Kolwager), verwijzing uit Duitsland over de vraag of **EU-personeelsleden onder Protocol 7 artikel 13** ook bij **schenkbelasting** hun **oorspronkelijke fiscale woonplaats** behouden en of zij na indiensttreding in **een derde lidstaat een bijkomende fiscale woonplaats** mogen vestigen

REGELGEVING

Richtlijn (EU) 2025/872 van de Raad van 14 april 2025 tot wijziging van Richtlijn 2011/16/EU betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van de belastingen, PB L, 2025/872, 6.5.2025 - ECER

EHRM factsheet

- Taxation

Belastingen, btw

HvJ – ARREST – C-615/23 (Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej) – 8 mei 2025 – Polen – ECLI:EU:C:2025:320 – conclusie – arrest

Richtlijn 2006/112/EG – Maatstaf van heffing – Tegenprestatie – Diensten inzake openbaar personenvervoer – Subsidies die rechtstreeks met de prijs van een belastbare handeling verband houden – Vergoeding die lokale overheid aan dienstverrichter betaalt

P. is een onderneming die openbaar vervoersdiensten levert en diverse vormen van inkomsten, waaronder subsidies voor gedeelde inkomsten ontvangt die niet direct invloed hebben op de prijs van de vervoerbewijzen. Volgens de belastingdienst moet de subsidie worden beschouwd als een bijbetaling en is dus van invloed op de btw-heffing, maar de rechter in eerste aanleg was het hier niet mee eens en oordeelde dat er geen direct verband is tussen de subsidie en de prijs van de diensten.

De verwijzende rechter wil weten of een dergelijke subsidie moet worden meegerekend in de btw-maatstaf van heffing op basis van de btw-richtlijn.

Als de subsidie een onderdeel vormt van de tegenprestatie voor een dienst die de belastingplichtige aan de subsidieverlener of zijn klanten levert, moet de belastingplichtige btw over de subsidie betalen (of moet de subsidie dienovereenkomstig hoger zijn). Als de subsidie daarentegen geen onderdeel is van de tegenprestatie voor de dienst, maar een algemene bijdrage is ten behoeve van de belastingplichtige, dan wordt er geen btw geheven, aangezien er in dat geval geen sprake is van een belastbare handeling, zodat er geen btw verschuldigd is.

Hof: Artikel 73 van richtlijn 2006/112/EG moet aldus worden uitgelegd dat de forfaitaire vergoeding die door een lokale overheid aan een onderneming die diensten inzake openbaar personenvervoer verricht, wordt uitgekeerd teneinde de verliezen te dekken die zij bij het verrichten van deze diensten lijdt, niet is begrepen in de maatstaf van heffing van die onderneming.

HvJ – ARREST – C-405/24 (L.s.c.) – 8 mei 2025 – Polen – ECLI:EU:C:2025:335 – geen conclusie – arrest

Richtlijn 2006/112/EG (btw-richtlijn) – Richtlijn 2006/79/EG – Vrijstellingen bij invoer – Kleine zendingen goederen zonder commercieel karakter uit derde landen – Geadresseerde woonachtig in een andere lidstaat dan de lidstaat van invoer

L. heeft bij de Poolse belastingdienst een verzoek om een individuele ruling ingediend om te bepalen of de invoer van goederen in Polen tussen particulieren vrijgesteld kan worden van btw op grond van artikel 52 van de btw-wet, wanneer de ontvanger in een andere lidstaat dan Polen woont.

De belastingdienst heeft het verzoek van L. afgewezen omdat volgens hen de btw-vrijstelling uit artikel 52 van de Poolse btw-wet niet geldt voor invoer in Polen van goederen waarbij de ontvanger zich in een andere lidstaat dan Polen bevindt.

De vraag is of de btw-vrijstelling voor kleine zendingen van goederen tussen particulieren uit derde landen, die worden ingevoerd in een andere lidstaat dan de lidstaat van bestemming, toch toegepast kan worden, ondanks de Poolse rechtspraak die dit ontkent.

Hof: Artikel 143, lid 1, onder b), van richtlijn 2006/112/EG en artikel 1 van richtlijn 2006/79/EG verzetten zich tegen de regeling van een lidstaat die kleine zendingen zonder commercieel karakter die afkomstig zijn uit een derde land en die door een particulier worden verzonden naar een particulier die in een andere lidstaat woont, uitsluit van de in die bepalingen opgenomen vrijstelling van belasting over de toegevoegde waarde.

HvJ – CONCLUSIE – C-744/23 (Zlakov) – 8 mei 2025 – A-G Kokott – Bulgarije – ECLI:EU:C:2025:332 – conclusie

Richtlijn 2006/112/EG – Pro bono juridisch advies door een als btw-plichtige geregistreerde advocaat – Niet-bezwarend karakter van een dienstverlening vanwege onzekerheid over een resultaatshonorarium – Wettelijk minimumhonorarium dat bij een succesvolle procedure door de in het ongelijk gestelde partij verschuldigd is

In een civiele procedure over de terugbetaling van een consumentenkrediet, is een advocaat op Pro Deo-basis (om niet) opgetreden. De vraag is o.a. of de rechter btw mag toekennen over het honorarium, hoewel de diensten om niet zijn verleend.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 2, lid 1, onder c), van richtlijn 2006/112 moet aldus worden uitgelegd dat een dienst die een advocatenkantoor om niet verricht voor een cliënt, maar waarbij in

geval van een succesvolle procedure de in het ongelijk gestelde partij een wettelijk vastgesteld honorarium dient te betalen, onder bezwarende titel wordt verricht en derhalve een belastbare handeling vormt. Noch de onzekerheid of en voor welk bedrag er een honorarium wordt betaald, noch het feit dat het honorarium krachtens de wet verschuldigd is, noch de omstandigheid dat een derde gehouden is tot betaling van het honorarium, staat eraan in de weg dat de door het advocatenkantoor verleende dienst ten bedrage van het daadwerkelijk ontvangen honorarium aan de btw wordt onderworpen.

HvJ – CONCLUSIE – C-234/24 (Brose Priedviza) – 22 mei 2025 – A-G Kokott – Bulgarije – ECLI:EU:C:2025:383 – conclusie

Richtlijn 2006/112/EG – Teruggaaf voorbelasting aan in buitenland gevestigde belastingplichtigen – Tooling – Belastbare of belastingvrije levering van ter plaatse gebleven apparatuur – Zelfstandige handeling of bijkomende prestatie – Zelfstandige handelingen of één enkele samengestelde intracommunautaire levering – Kunstmatige opsplitsing van handelingen

Het Hof buigt zich over de btw-rechtelijke beoordeling van “Tooling”. Tooling is een gebruikelijke praktijk bij met name toeleveranciers in de automobiellindustrie. Een onderaannemer krijgt daarbij de opdracht om bepaalde onderdelen te vervaardigen. Deze kunnen alleen met behulp van speciale apparatuur (soms ook alleen met bepaalde productie-installaties) worden vervaardigd. De onderaannemer krijgt daarnaast ook de opdracht om deze apparatuur te vervaardigen, die echter eigendom van de opdrachtgever blijft en uitsluitend ter plaatse (in casu in Bulgarije) door de onderaannemer wordt gebruikt om er de onderdelen mee te vervaardigen.

Wanneer de daarmee vervaardigde onderdelen aan de opdrachtgever in een andere lidstaat worden geleverd, is in zoverre sprake van een belastingvrije intracommunautaire levering. Wanneer de apparatuur nadien echter aan een derde in het buitenland wordt verkocht (dat wil zeggen dat de eigendom ervan overgaat op een derde) zonder dat de locatie ervan (in casu Bulgarije) een wijziging ondergaat, rijst de vraag of de verkoop van deze apparatuur belastbaar is. Is deze verkoop een belastbare levering of deelt de levering van de apparatuur het lot van de daarmee vervaardigde onderdelen die vrij van belasting (intracommunautair) zijn geleverd?

A-G geeft het Hof in overweging: Indien de ontvanger van een belastingvrije intracommunautaire levering van onderdelen die door een onderaannemer zijn vervaardigd met behulp van speciale apparatuur die zich in Bulgarije bevindt, deze speciale apparatuur verwerft van de eigenaar (een in het buitenland gevestigde derde) en blijft gebruiken om er onderdelen in Bulgarije mee te vervaardigen, is sprake van een belastbare levering in Bulgarije. Het verschaffen van de beschikkingsmacht over de speciale apparatuur vormt als zodanig geen belastingvrije intracommunautaire levering en is evenmin te beschouwen als een onzelfstandige bijkomende levering bij de belastingvrije intracommunautaire levering van de vervaardigde onderdelen van de onderaannemer of als deel van één enkele samengestelde, belastingvrije intracommunautaire levering. Derhalve sluit artikel 4 van richtlijn 2008/9 het recht op teruggaaf van de betaalde btw niet uit.

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-308/25 (Isolanti Group), verwijzing uit **Italië** over de vraag of de Italiaanse wet die belastingplichtigen in **btw-zaken** tegen **gereduceerde betalingen hun geschil laat beëindigen**, verenigbaar is met het Unierecht (btw-richtlijnen, het **evenredigheids- en neutraliteitsbeginsel** en de waarborg voor de inning van eigen middelen) – ECER
- C-280/25 PPA (Lin II), verwijzing uit **Roemenië** over **strafrechtelijke aansprakelijkheid voor btw-fraude, financiële belangen van de EU, verjaring en legaliteitsbeginsel**

- T-233/25 (Mokoryte), verwijzing uit **Roemenië** over richtlijn 2006/112 en de vraag of een **onderaannemer die via cessie een oninbare vordering** heeft verkregen **zelfstandig de btw-maatstaf mag herzien** ondanks beperkingen in het nationaal recht
- T-268/25 (Sampension Livsforsikring), verwijzing uit **Denemarken** over de vraag of artikel 11, eerste alinea, van de btw-richtlijn in de weg staat aan het vereiste van een **direct of indirect belang van 100 % als voorwaarde voor gezamenlijke registratie**
- T-221/25 (TUI Belgium), verwijzing uit **België** over **btw-vrijstelling van reisbureaus voor reisdiensten buiten de EU**

OVERIG

Artikel: De fraudebenadering van het HvJ EU in de Europese btw (bijzonder strafrecht)

Belastingen, vennootschapsbelasting

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-203/25 (Neo Group), verwijzing uit **Italië** over **moeder-dochtervennootschappen, de algemene antimisbruikbepaling van richtlijn 2011/96** en het **evenredigheidsbeginsel**, in een geschil waarin de nationale belastinginspectie oordeelt dat de **deelnemingsvrijstelling onjuist is toegepast** en via een **kunstmatige transactieketen dividendbelasting is ontweken**
- C-241/25 (Société Générale), verwijzing uit **Zweden** over de vraag of Zweden van een **niet-ingezeten vennootschap** mag eisen dat zij haar **verlies herberekent** volgens Zweedse fiscale regels (inclusief geconsolideerde resultaten) om recht te hebben op **teruggave van ingehouden dividendbronbelasting**, in het licht van het **vrij verkeer van kapitaal** onder artikel 63 VWEU – ECER
- C-139/25 (Ishares Europe), verwijzing uit **Spanje** over **dividendbelasting, dubbele belastingverdragen, beleggingsfondsen en vrij verkeer van kapitaal** – ECER
- C-287/25 (OPmobility), verwijzing uit **Frankrijk** over de verenigbaarheid van een Franse regeling waarbij een vennootschap, waarvan de resultaten in Frankrijk zijn onderworpen aan de **vennootschapsbelasting**, de **verliezen van een dochteronderneming** slechts kan **verrekenen** in het kader van de **fiscale-integratieregeling** door in Frankrijk gevestigde vennootschappen met de **artikelen 49 en 54 VWEU**

OVERIG

EU neemt regels aan voor meer samenwerking op het gebied van minimumvennootschapsbelasting (ECER)

Brexit

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

Brexit and PIL – Belgian Supreme Court confirms the application of the 2005 Hague Convention to jurisdiction clauses designating UK courts concluded after 1 October 2015 (conflict of laws)

OVERIG

- Commissie presenteert voorstellen tot ondertekening en sluiting van de EU-VK-overeenkomst betreffende samenwerking op mededingingsgebied ([ECER](#))
- Friends with benefits: the legal elements of the reset of the EU/UK relationship ([EU law analysis](#))
- Levelling the Playing Field in the EU-UK reset: A proposal to eliminate the risk of UK breach of the TCA ([European law blog](#))
- Praesidiad (Betafence) v Zaun. Court of Appeal puts a stop to invalidity claims of Community design, already litigated before EUIPO and the CJEU, spotlight on Brexit and judicial co-operation. ([GAVCLAW](#))

Broeikasgasemissierechten

HvJ – ARREST – C-414/23 (Metsä Fibre) – 15 mei 2025 – Finland – ECLI:EU:C:2025:350 – conclusie – arrest

Verordening (EU) nr. 389/2013 – Register – Opslag van een inlevering van dergelijke rechten in dat register – Definitief karakter transacties – Inlevering door later door HvJ ongeldig verklaarde bepaling van de Unie – Gevolgen – Onmogelijkheid om betrokken rechten terug te vorderen

De Commissie heeft bij verordening (EU) nr. 601/2012 bepaald dat de emissierechten van een installatie voor het branden van kalk onder de inleveringsverplichting vallen, ook als het CO₂ is overgebracht naar een andere installatie om een precipitatie van calciumcarbonaat (hierna: „PCC”) te produceren.

Een in Finland gevestigde onderneming heeft de emissierechten die overeenkwamen met de emissies van die installatie opgenomen in de emissierechten die zij jaarlijks inleverde voor annulering.

In 2017 heeft het HvJ de betrokken bepalingen ongeldig verklaard. De vraag gaat over de gevolgen van deze ongeldigverklaring.

Hof: Bij het onderzoek van de eerste prejudiciële vraag is niet gebleken van feiten of omstandigheden die de geldigheid kunnen aantasten van de bepalingen betreffende het definitieve en onherroepelijke karakter van transacties en de termijnen voor het terugdraaien ervan die zijn opgenomen in de artikelen 40 en 70 van verordening (EU) nr. 389/2013, beschikkingen nr. 280/2004/EG en nr. 406/2009/EG.

HvJ – ARREST – C-621/23 P (Luossavaara-Kiirunavaara/Commissie) – 22 mei 2025 – ECLI:EU:C:2025:368 – conclusie – arrest

Richtlijn 2003/87/EG – Besluit (EU) 2021/355 – Broeikasgasemissierechten – Kosteloze toewijzing van emissierechten Begrip ‚vervangingsproducten’ – Door de lidstaten aan de Europese Commissie verstrekte lijsten met installaties die onder richtlijn 2003/87 vallen – Voorstel lidstaat om subinstallatie die pellets van ijzererts produceert onder een benchmark voor gesinterd erts te laten vallen – Afwijzend besluit – Vaststelling benchmarks door Commissie

Verzoekster produceert uit het door haar gewonnen ijzererts pellets en wenst daarvoor kosteloze emissierechten te verkrijgen in dezelfde hoeveelheid als die aan haar worden toegewezen voor de productie van gesinterd erts. Pellets en gesinterd erts zijn tussenproducten in hetzelfde stadium van de

vervaardiging van ruwijzer, maar bij de productie van pellets ontstaan beduidend minder broeikasgassen dan bij gesinterd erts.

Tot dusver krijgt verzoekster minder kosteloze emissierechten voor haar pellets, aangezien de hoeveelheid die wordt toegewezen volgens andere regels wordt bepaald dan die voor de toewijzing voor gesinterd erts.

Verzoekster wenst met de onderhavige procedure o.a. te bereiken dat de hoeveelheid kosteloze emissierechten die aan haar installaties voor de productie van pellets moeten worden toegewezen, op basis van de benchmark voor de productie van gesinterd erts wordt berekend. De Commissie heeft de toepassing van de benchmark voor gesinterd erts afgewezen.

Verzoekster heeft met ondersteuning van Zweden tegen het litigieuze besluit bij het Gerecht beroep ingesteld. Die heeft het beroep verworpen. Verzoekster verzoekt het Hof met een hogere voorziening, het bestreden arrest te vernietigen.

Hof: De hogere voorziening wordt afgewezen.

Civiel

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-229/25 (MVCI Holidays e.a.), verwijzing uit **Spanje** over **overdracht van rechten** van gebruiken in deeltijd voor **toeristische doeleinden** bestemde onroerende goederen, vordering tot **restitutie** en **verjaringstermijnen** – ECER

OVERIG

- Europees justitieel netwerk in burgerlijke en handelszaken | Europees e-justitieportaal
- <https://audiovisual.ec.europa.eu/en/video/I-138135?language=UNDEFINED>

Consumenten

HvJ – ARREST – C-324/23 (Myszak) – 8 mei 2025 – Polen – ECLI:EU:C:2025:324 – conclusie – arrest

Richtlijn 93/13/EEG – Richtlijn 2014/59/EU – Oneerlijke bedingen – Hypothecaire lening gekoppeld aan vreemde valuta – Vordering in rechte van de consument strekkende tot nietigverklaring van de overeenkomst – Opschorting uitvoering van overeenkomst – Herstel en afwikkeling van kredietinstellingen – Nationale regel die de afwijzing verplicht van verzoeken om bewarende maatregelen tegen een instelling in afwikkeling

Verzoekers hebben een hypothecaire kredietovereenkomst gesloten met Getin Noble Bank, die bepaalde dat het kredietbedrag werd omgezet in Zwitserse frank en terugbetaald in Poolse zloty tegen door de bank vastgestelde koersen. Verzoekers hebben de nietigverklaring gevorderd van de overeenkomst wegens oneerlijke bedingen en hebben om de terugbetaling van de betaalde bedragen verzocht. Nadat de bank onder een afwikkelingsprocedure viel, hebben zij de opschorting van de maandlasten gevorderd totdat de rechtszaak was afgerond. De nationale rechter twijfelt of de nationale wetgeving, die dergelijke bewarende maatregelen verbiedt voor banken in afwikkeling, in overeenstemming is met Europese richtlijnen.

Het Hof oordeelt dat artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG, gelezen in het licht van het doeltreffendheidsbeginsel en in samenhang met richtlijn 2014/59/EU zich verzetten tegen dergelijke nationale wetgeving.

HvJ – ARREST – C-410/23 (Pielatak) – Polen – ECLI:EU:C:2025:325 – geen conclusie – arrest

Richtlijn 93/13/EEG – Richtlijn 2009/72/EG – Oneerlijke bedingen – Begrip ‘consument’ – Elektriciteitsleveringscontract voor privégebruik en voor landbouwbedrijf– Contractuele boete wegens voortijdige opzegging

S. J. heeft een elektriciteitsleveringscontract gesloten. Hij zegt het contract voortijdig op waarbij hij zich beroept op het wettelijke herroepingsrecht voor consumenten. Hij beweert ook dat de overeenkomst ongeldig was vanwege dwaling. De leverancier heeft de herroeping afgewezen en betaling van een boete en openstaande facturen voor de geleverde energie gevorderd.

De rechter oordeelde dat S.J. geen consument was en het contract niet op grond van consumentenbescherming had kunnen herroepen. Ook is bepaald dat de boete niet kon worden opgelegd, omdat het om een geldelijke verplichting ging en niet om een niet-geldelijke verplichting, zoals vereist door de wet. De leverancier is in hoger beroep gegaan.

De vraag is o.a. of een landbouwer die zowel privé als voor zijn bedrijf elektriciteit afneemt, als consument kan worden beschouwd, en of het toegestaan is om een consument een boete op te leggen bij het beëindigen van een contract voor de levering van elektriciteit.

Hof: Artikel 2, onder b), van richtlijn 93/13/EEG, gelezen in het licht van overweging 17 van richtlijn 2011/83/EU moet aldus worden uitgelegd dat een landbouwer die een overeenkomst sluit voor de afname van elektriciteit die zowel voor zijn landbouwbedrijf als voor huishoudelijk gebruik bestemd is, onder het begrip „consument” in de zin van die bepaling valt wanneer het handelsoogmerk van die overeenkomst zo beperkt is dat het binnen de globale context van die overeenkomst niet overheerst.

Artikel 3, lid 7, van en bijlage I, punt 1, onder a), bij richtlijn 2009/72/EG, gelezen in het licht van overweging 51 van richtlijn 2009/72, verzetten zich niet tegen een nationale regeling op grond waarvan een huishoudelijke afnemer bij voortijdige opzegging door hem van een voor bepaalde tijd en tegen een vaste prijs gesloten elektriciteitsleveringscontract, de in het contract bedongen contractuele boete moet betalen, mits deze regeling ten eerste garandeert dat een dergelijke contractuele boete eerlijk, duidelijk en vooraf bekend is en dat er vrijwillig mee wordt ingestemd, en ten tweede voorziet in de mogelijkheid om administratief beroep of beroep in rechte in te stellen, in het kader waarvan de aangezochte autoriteit de evenredigheid van deze boete in het licht van alle concrete omstandigheden van het geval kan beoordelen en in voorkomend geval kan gelasten dat de boete wordt gematigd of kwijtgescholden. Deze uitlegging doet geen afbreuk aan de rechten die een dergelijke afnemer in voorkomend geval kan ontlenen aan de Unieregelgeving inzake consumentenbescherming, met name aan richtlijn 93/13, indien deze afnemer bovendien onder het begrip „consument” in de zin van artikel 2, onder b), van die richtlijn valt.

HvJ – ARREST – C-697/23 (HUK-COBURG) – 8 mei 2025 – ECLI:EU:C:2025:338 – conclusie – arrest

Richtlijn 2006/114/EG – Misleidende reclame en vergelijkende reclame – Onlinevergelijkingsdienst voor verzekeringen – Noemen van een „concurrent”

HUK-Coburg is een grote Duitse verzekeringsmaatschappij. Check24 is een online vergelijkingsplatform waar consumenten o.a. verzekeringen kunnen vergelijken en afsluiten. De website gebruikt scores bij het vergelijken van verzekeringsproducten. De scores worden toegekend aan verzekeringsproducten op basis van verschillende beoordelingscriteria die deels transparant zijn via pop-upvensters met symbolen.

Volgens HUK-Coburg geven deze scores een subjectief waardeoordeel en kunnen deze daardoor misleidend zijn voor consumenten, vooral als ze gepresenteerd worden als objectieve vergelijking.

De vraag is of scores en puntensystemen, ondanks hun subjectieve elementen, toch onder de voorwaarden van geoorloofde vergelijkende reclame kunnen vallen onder artikel 4, onder c), van richtlijn 2006/114/EG, waarin staat dat vergelijkingen objectief moeten zijn wat betreft wezenlijke, relevante, controleerbare en representatieve kenmerken van goederen of diensten.

Hof: Artikel 2, onder c), van richtlijn 2006/114/EG moet aldus worden uitgelegd dat een onlinevergelijkingsdienst voor goederen of diensten die wordt verleend door een onderneming die geen „concurrent” in de zin van deze bepaling is, dat wil zeggen die de door haar vergeleken goederen of diensten niet zelf aanbiedt en bijgevolg op een andere goederen- of dienstenmarkt actief is, niet valt onder het in die bepaling genoemde begrip „vergelijkende reclame”. Dit geldt ook wanneer die onderneming optreedt als tussenpersoon en consumenten de mogelijkheid biedt om overeenkomsten te sluiten met ondernemingen die de betrokken goederen of diensten aanbieden, maar niet zelf actief is op die goederen- of dienstenmarkt.

HvJ – ARREST – gevoegde zaken C-6/24 en C-231/24 (Abanca Corporación Bancaria SA) – 8 mei 2025 – Spanje – ECLI:EU:C:2025:333 – geen conclusie – arrest

Richtlijn 93/13/EEG – Oneerlijke bedingen – Vervroegde opeisbaarheid – Redelijke termijn voor herstel betalingsachterstand – Rechterlijke toetsing – Criteria voor de beoordeling van het oneerlijke karakter

Deze zaak draait om de toelaatbaarheid van vervroegde opeisbaarheid van leningen, een praktijk die zware financiële gevolgen kan hebben voor consumenten. Het Hof wordt gevraagd te verduidelijken of het voldoende is dat consumenten contractueel een mogelijkheid krijgen om een vervroegde opeising af te wenden, of dat dit enkel rechtsgeldig is als het wettelijk verankerd is. Ook vraagt men om richting over wat als een “redelijke termijn” moet worden gezien om betalingsachterstand recht te zetten.

Hof: Artikel 3, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG moet aldus worden uitgelegd dat ter beoordeling van het oneerlijke karakter van een in een persoonlijke leningsovereenkomst opgenomen beding betreffende vervroegde opeisbaarheid, er rekening mee kan worden gehouden dat de consument dankzij dit beding de mogelijkheid heeft om de vervroegde opeisbaarheid van de lening te voorkomen of de gevolgen daarvan ongedaan te maken en deze mogelijkheid niet hoeft te zijn bepaald in een nationale rechtsregel die specifiek van toepassing is op persoonlijke leningsovereenkomsten.

Artikel 3, lid 1, van richtlijn 93/13 moet aldus worden uitgelegd dat het bij de beoordeling van het oneerlijke karakter van een in een leningsovereenkomst opgenomen beding betreffende vervroegde opeisbaarheid de taak van de nationale rechter is om de geschiktheid en doeltreffendheid na te gaan van de middelen die de consument de mogelijkheid bieden om de vervroegde opeisbaarheid van de

lening te voorkomen of de gevolgen daarvan ongedaan te maken, waarbij er met name rekening mee moet worden gehouden of de aan de consument geboden termijn materieel toereikend is om de uit hoofde van de lening verschuldigde uitstaande bedragen te betalen. Dienaangaande is het van bijzonder belang dat het nationale recht bepalingen bevat die de kredietnemer in het kader van gelijkaardige contractuele verhoudingen een dergelijke termijn toekennen.

HvJ – ARREST – C-100/24 (Verbraucherzentrale Hamburg) – 15 mei 2025 – ECLI:EU:C:2025:352 – geen conclusie – arrest

Richtlijn 2000/31/EG (elektronische handel) – Onlinereclame waarin een bijzondere betalingswijze wordt aangeboden – Koop op rekening – Informatie over voorafgaande beoordeling kredietwaardigheid consument alleen tijdens het onlinebestelproces

Bonprix is een webshop die heeft geadverteerd met de boodschap: Gemakkelijk kopen op rekening”.

Volgens de Duitse consumentenorganisatie is deze praktijk misleidend omdat consumenten niet duidelijk wordt gemaakt dat een voorafgaande beoordeling van hun kredietwaardigheid noodzakelijk was om gebruik te maken van de betaalmethode „kopen op rekening”.

De verwijzende rechter stelt vragen over de informatieplicht in artikel 6, onder c) van de richtlijn. De rechter twijfelt of de reclameboodschap van Bonprix valt onder het begrip „verkoopbevorderende aanbieding” in de zin van deze richtlijn.

Hof: Artikel 6, onder c), van richtlijn 2000/31/EG moet aldus worden uitgelegd dat een reclameboodschap op de website van een onderneming die actief is in de onlinehandel waarin een bijzondere betalingswijze wordt aangeboden, onder het begrip „verkoopbevorderende aanbieding” in de zin van deze bepaling valt voor zover die betalingswijze de ontvanger van die boodschap een objectief en zeker voordeel verschaft dat zijn gedrag bij de keuze van een goed of dienst kan beïnvloeden.

HvJ – CONCLUSIE – C-279/24 (Liechtensteinische Landesbank) – 22 mei 2025 – A-G Norkus – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2025:380 – conclusie

Verordening (EG) nr. 593/2008 – Richtlijn 93/13/EEG – Toepasselijke recht – Oneerlijke bedingen – Overeenkomst tussen verkoper en een in een andere lidstaat woonachtige consument – Activiteiten gericht op de lidstaat waar de consument zijn gewone verblijfplaats heeft, na sluiting van de overeenkomst met een rechtskeuzebeding – Uitsluitingen – Beleggingsdiensten

Samenvatting onder: IPR

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-234/25 (Sky Österreich Fernsehen), verwijzing uit **Oostenrijk** over de vraag of **streamingdiensten** (‘live’ of ‘on demand’) moeten worden gezien als ‘**digitale inhoud**’ (met verval van het herroepingsrecht bij aanvang) of als ‘**digitale dienst**’ (met verval pas bij volledige uitvoering) in de zin van richtlijn 2011/83 – ECER
- C-243/25 (ING Bank Śląski), verwijzing uit **Polen** over de vraag of een oneerlijk beding, koppeling **variabele rentevoet WIBOR**, **indirecte invloed van de bank** en **transparantie** van de **informatieverstrekking**.

- C-246/25 (Hańczynek), verwijzing uit **Polen** over **oneerlijk verklaard beding** inzake wisselkoersrisico's en de vraag of het onderliggende kredietcontract ongewijzigd in stand kan blijven of dat de gehele overeenkomst daarmee nietig is – [ECER](#)
- C-188/25 (Štátny fond rozvoja bývania), verwijzing uit **Slowakije** over **kredietovereenkomst, oneerlijke bedingen** en de vraag of het nationale staatsfonds voor woningbouwsteun als 'verkoper' is aan te merken (en zo niet, of de **borgtochtovereenkomst** alsnog onder die richtlijn valt) en of een lagere rechter bij terugverwijzing gebonden kan zijn aan het **oordeel van een hogere rechter over de reikwijdte van de richtlijn** – [ECER](#)
- C-239/25 (Fincontinuo), verwijzing uit **Italië** over richtlijn 2008/48 en de vraag of bij **vervroegde aflossing** van consumentenkrediet alleen **duurafhankelijke kosten** of ook alle **vooraf gemaakte en derdenkosten** moeten worden terugbetaald zonder het verbod op **ongerechtvaardigde verrijking** te schenden.
- C-256/25 (Ljoelov), verwijzing uit Bulgarije over **Richtlijn 93/13, betalingsbevelprocedure, renteloze leningsovereenkomst** en opnemen van **kosten van een methode voor kennisgeving van de vervroegde aflossing van de lening**

RECHTSPRAAK NL – Voornemen prejudiciële verwijzing HvJ – Hoge Raad – 23 mei 2025
– [ECLI:NL:HR:2025:820](#)

Richtlijn 93/13/EEG (oneerlijke bedingen) – Proceskostenbeding in consumentenovereenkomst

Prejudiciële vragen (art. 392 Rv). Is proceskostenbeding oneerlijk? Zo ja, kan consument na vernietiging van het proceskostenbeding worden veroordeeld in proceskosten met toepassing van artikel 237 Rv? Hoge Raad heeft voornemen over dat laatste vraag te stellen aan Hof van Justitie van Europese Unie.

- Een proceskostenbeding in een consumentenovereenkomst is oneerlijk ([cassatieblog](#))
- Cassatievlog #134 | Een proceskostenbeding is een oneerlijk beding en blijft buiten toepassing ([cassatieblog](#))

RECHTSPRAAK NL – Rechtbank Den Haag – 25 april 2025 – [ECLI:NL:RBDHA:2025:6874](#)

Richtlijn 2005/29/EG – Artikel 34 VWEU – Artikelen 10, 11 en 16 Handvest EU – Reclameverbod fossiele brandstoffen, vliegvakanties e.d.

Samenvatting onder: [Milieu](#)

NOOT – bij HvJ 30 april 2025, [C-630/23 \(Ax Fina Hungary\)](#)

Consolidating Bank M – CJEU in AxFina on the Legal Consequences of Unfair Contractual Terms (Case C-630/23) ([ECLB](#))

NOOT – bij HvJ 13 maart 2025, [C-337/23 \(APS Beta Bulgaria\)](#)

Reaffirming Established Case Law, Withholding Guidance? – CJEU in APS Beta Bulgaria (Case C-337/23) ([ECLB](#))

NOOT – bij HvJ 30 april 2025, C-429/24 (St. Kliment Ohridski Primary Private School)

Education as consumption? Private schooling as a consumer service contract: CJEU in St. Kliment Ohridski (C-429/24) ([ECLB](#))

OVERIG

- J. Van Doninck*, Travel abroad, sue at home. Het Hof van Justitie internationaliseert het forum actoris voor consumenten, in: [SEW 2025/5](#) (over HvJ 29 juli 2024, C-774/22 (JX/FTI Touristik GmbH))
- [D.J.B. Op Heij](#), Online bestelknoppen en het aangaan van een betalingsverplichting: het belang van Europees recht in de nationale rechtsorde, in: [SEW 2025/5](#)
- [Podcast over ambtshalve toetsen en het beschermen van consument](#) (alleen intern)

Detentie, politiebehandeling en politieonderzoek

EHRM – ARREST – Pedev t. Bulgarije – 27 mei 2025 – 27165/21 – ECLI:CE:ECHR:2025:0527JUD002716521 – persbericht – arrest

Artikel 3 EVRM – Noodzaak tot vastketenen aan ziekenhuisbed – Vernederende behandeling – Schending

Klager is tijdens een demonstratie opgepakt. Hij was gewond en is opgenomen in het ziekenhuis. Daar werd hij (gedurende één dag) door de politie vastgeketend aan zijn bed. Ook tijdens het bezoek, toen zijn moeder bij hem was, bleef hij vastgeketend aan het bed. EHRM: unaniem schending artikel 3 EVRM omdat dit een vernederde behandeling was, omdat het vastketenen niet noodzakelijk was.

EHRM – ARREST – Kalkan t. Denemarken – 27 mei 2025 – 51781/22 – ECLI:CE:ECHR:2025:0527JUD005178122 – persbericht – arrest

Artikel 2 EVRM – Dood in gevangenis – Schadevergoeding

Samenvatting onder: [recht op leven](#)

NOOT – EHRM 10 april 2025, Morabito t. Italië

Special Prison Regime and Cognitive Decline: The ECtHR Finds a Violation of Article 3 in Morabito v. Italy ([Strasbourg observers](#))

OVERIG

Unpacking criminal detention rules and regulations across the EU ([FRA](#))

EHRM factsheets en guides

- [Hunger strikes in detention](#)
- [Migrants in detention](#)
- [Prisoners' right to vote](#)
- [Prisoners' health-related rights](#)
- [Detention and mental health](#)
- [Detention conditions and treatment of prisoners](#)
- [Use of force in the policing of demonstrations](#)
- [Guide on the case-law of the ECHR on Prisoners' rights](#)
- [ECHR-KS Key Theme – Prisoners' rights Health care in prison](#)
- [ECHR-KS Key Theme - Article 5 Judicial review of short-term detentions](#)
- [ECHR-KS Key Theme – Article 14 Prisoners and discrimination](#)

Diensten, elektronische communicatiediensten

HvJ – CONCLUSIE – [C-209/23 \(RRC Sports\)](#) – 15 mei 2025 – A-G Emiliou – Duitsland – ECLI:EU:C:2025:362 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Artikelen 101 en 102 VWEU – Artikel 56 VWEU – Verordening (EU) 2016/679 – Mededinging – Beroepsvoetbal – FIFA Regels voor spelersmakelaars – Begrip mededingingsverstorende 'strekking' – Meca-Medina-rechtspraak – Misbruik van machtspositie – Misbruik door exploitatie – Misbruik door uitsluiting – Beperkingen op de vrijheid van dienstverrichting – Bescherming van persoonsgegevens

Samenvatting onder: [Mededinging](#)

HvJ – CONCLUSIE – [C-489/23 \(Casa Județeană de Asigurări de Sănătate Mures e.a.\)](#) – 15 mei 2025 – A-G Spielmann – Roemenië – ECLI:EU:C:2025:361 – [conclusie](#)

Richtlijn 2011/24/EU – Artikel 56 VWEU – Grensoverschrijdende gezondheidszorg – Vrij verrichten van diensten – Vergoeding van kosten afhankelijk van medisch onderzoek

Samenvatting onder: [Gezondheid](#)

HvJ – CONCLUSIE – [C-327/24 \(Lolach\)](#) – 15 mei 2025 – A-G Campos Sánchez-Bordona – Duitsland – ECLI:EU:C:2025:359 – [conclusie](#)

Richtlijn (EU) 2018/1972 – Onderneming met een aanmerkelijke marktmacht op de markt voor lokale toegang op wholesaleniveau op een vaste locatie – Wettelijke verplichting tot het verlenen van toegang

In 2022 heeft de regelgevende instantie voor de sector elektronische communicatie in Duitsland aan Telekom Deutschland GmbH de verplichting opgelegd om andere exploitanten toegang te verlenen tot bepaalde civieltechnische voorzieningen. De vragen gaan over de voorwaarden voor het opleggen van de in de artikelen 72 en 73 van het Europees wetboek voor elektronische communicatie bedoelde toegangsverplichtingen.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 72, lid 2, van richtlijn (EU) 2018/172 moet aldus worden uitgelegd dat het ook betrekking heeft op het opleggen van verplichtingen om toegang te verlenen tot civieltechnische voorzieningen die geen deel uitmaken van de betrokken markt, mits dergelijke verplichtingen noodzakelijk en evenredig zijn met het oog op de verwezenlijking van de in artikel 3 van deze richtlijn genoemde algemene doelstellingen.

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-234/25 (Sky Österreich Fernsehen), verwijzing uit **Oostenrijk** over de vraag of **streamingdiensten**, waarbij via een server digitale programma's 'live' of 'on demand' worden aangeboden en soms eenmalig downloadbaar zijn, moeten worden gezien als '**digitale inhoud**' (met verval van het herroepingsrecht bij aanvang) of als '**digitale dienst**' (met verval pas bij volledige uitvoering) in de zin van richtlijn 2011/83.

OVERIG

- ACM op weg naar eerste 'betrouwbare flagger' onder de DSA: ontwerpbesluit voor Stichting Offlimits gepubliceerd ([IT&recht](#))

Digitalisering, social media en AI

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-234/25 (Sky Österreich Fernsehen), verwijzing uit **Oostenrijk** over de vraag of **streamingdiensten**, waarbij via een server digitale programma's 'live' of 'on demand' worden aangeboden en soms eenmalig downloadbaar zijn, moeten worden gezien als '**digitale inhoud**' (met verval van het herroepingsrecht bij aanvang) of als '**digitale dienst**' (met verval pas bij volledige uitvoering) in de zin van richtlijn 2011/83.
- C-250/25 (Like Company), verwijzing uit **Hongarije** over **AI 'chatbot'** die in antwoord de inhoud van **auteursrechtelijke beschermde perspublicaties** weergeeft en de vraag of deze inhoud kan kwalificeren als **publicatie in de zin van artikel 15 van richtlijn 2019/790**, waarvoor toestemming is vereist en vergoedingen zijn verschuldigd

CONSULTATIE

- European Data Union Strategy, Feedback- en raadplegingsperiode 23 mei 2025 - 18 juli 2025 ([EC](#))
- Strategie voor digitale justitie 2025-2030, Feedback mogelijk van 26 mei 2025 - 23 juni 2025 ([EC](#))

OVERIG

- [ICTU wetgevingsmonitor digitaliseringswetgeving](#)
- CJEU receives first referral on chatbots and copyright ([IPKat](#))

- Europese Digitale Identiteit in de 'EU-Interne Veiligheidsstrategie' ([Ellen Timmer](#))
- GenAI in the public sector: two interesting default prohibitions (Ireland and the Netherlands) ([how to crack a nut](#))
- ACM op weg naar eerste 'betrouwbare flagger' onder de DSA: ontwerpbesluit voor Stichting Offlimits gepubliceerd ([IT&recht](#))
- Covert Influence in the Digital Age: How Platforms Must Step Up Under the DSA ([liberties.eu](#))
- mr. N. Hermans-Falot, De wirwar van cloud-vereisten: hoe de EU het ongrijpbare probeert te grijpen, in: *Tijdschrift voor Internetrecht 2025 nr. 2*

EHRM – factsheet en guides

- [New technologies](#)

Discriminatie en gelijke behandeling

HvJ – ARREST – [gevoegde zaken C623/23 \(Melbán\)](#) en [C-626/23 \(Sergamo\)](#) – 15 mei 2025 – Spanje – [ECLI:EU:C:2025:358](#) – geen conclusie – [arrest](#)

Richtlijn 79/7/EEG – Artikel 23 Handvest EU – Sociale zekerheid – Gelijke behandeling van mannen en vrouwen – Pensioentoeslag voor vrouwen die een op premie- of bijdragebetaling berustend ouderdomspensioen ontvangen en die één of meer biologische of geadopteerde kinderen hebben – Mogelijkheid om onder aanvullende voorwaarden deze toeslag ook toe te kennen aan mannen – Rechtstreekse discriminatie op grond van geslacht – Positieve maatregelen

Samenvatting onder: [arbeid en sociale zekerheid](#)

EHRM - factsheets en guides

- [Guide on Article 14 ECHR and on article 1 of Protocol No. 12 to the Convention - prohibition of discrimination](#)

Douane, tariefindeling, handel en antidumping

HvJ – ARREST – [C-252/24 \(Prisum Healthcare\)](#) – 8 mei 2025 – Roemenië – [ECLI:EU:C:2025:339](#) – geen conclusie – [arrest](#)

Verordening (EEG) nr. 2658/87 – Tariefindeling vloeibaar voedingssupplement – Posten 2106 en 2202

Het betreft een geding tussen Prisum Healthcare SRL en de Roemeense douaneautoriteit over de tariefindeling van een voedingssupplement genaamd „Ferglobin liquid plus”.

Roemenië en Polen hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: De gecombineerde nomenclatuur die is opgenomen in bijlage I bij verordening (EEG) nr. 2658/87 moet aldus worden uitgelegd dat een vloeibaar product voor menselijke consumptie dat ijzer in de vorm van ijzersulfaat, een vitaminecomplex, minerale zouten, plantenextracten, natuurlijke vruchtenextracten, andere voedingsstoffen, honing, suiker en glucosestroop bevat, dat als zodanig wordt ingenomen in

doses van twee theelepels per dag, in plastic flacons van 200 ml wordt verkocht, bestemd is voor specifiek gebruik bij de aanmaak van hemoglobine en rode bloedcellen en als voedingssupplement bijdraagt aan een goede gezondheid, het algemeen welzijn van het organisme en de normale werking van het afweersysteem, onder post 2202 van deze nomenclatuur valt.

HvJ – ARREST – C-782/23 (Tauritus) – 15 mei 2025 – Litouwen – ECLI:EU:C:2025:353 – conclusie – arrest

Verordening (EU) nr. 952/2013 (Douanewetboek van de Unie) – Methode voor vaststelling douanewaarde – Fallbackmethode – Transactiewaardemethode – Invoer op basis van voorlopige aankoop prijs

Tauritus heeft diesel en vliegtuigbrandstof in Litouwen ingevoerd. De overeenkomsten met de leveranciers vermeldten een voorlopige prijs die later aangepast zou worden aan de werkelijke marktprijs en de wisselkoers. Deze voorlopige prijs is ook opgegeven als douanewaarde bij de douaneaangiften. Dit is gebeurd volgens de "fallbackmethode", zoals voorzien in het douanewetboek van de Unie (artikel 74, lid 3).

Bij een douanecontrole is vastgesteld dat Tauritus voor bepaalde goederen de douanewaarde niet had aangepast na ontvangst van definitieve facturen, hoewel de definitieve prijs hoger was dan de voorlopige prijs en dus de verschuldigde btw bij invoer zou moeten worden aangepast.

Het douanekantoor heeft betaling van de aanvullende btw, vermeerderd met vertragingsrente gevorderd. Tauritus is in beroep gegaan tegen het besluit.

De verwijzende rechter vraagt om een uitleg van artikel 70 en artikel 173, lid 3, van het douanewetboek van de Unie om te bepalen hoeveel btw bij invoer verschuldigd is en wanneer deze btw opeisbaar is. Spanje en Frankrijk hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Frankrijk, Spanje en Litouwen hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 70, lid 1, van verordening (EU) nr. 952/2013 moet aldus worden uitgelegd dat de douanewaarde van goederen waarvan op het ogenblik dat zij in het douanegebied van de Unie worden ingevoerd enkel de in een pro-formafactuur vermelde voorlopige prijs bekend is – waarbij in de verkoopovereenkomst is bedongen dat de definitieve prijs later in een definitieve factuur zal worden vastgelegd op basis van een aantal vooraf bepaalde objectieve factoren waarvan de partijen de waarde, die losstaat van hun wil, niet kennen, zoals de gemiddelde wisselkoers van bepaalde deviezen of de gemiddelde prijs van bepaalde producten in een bepaalde periode –, moet worden bepaald volgens de transactiewaardemethode waarin dit artikel voorziet, waarbij in beginsel moet worden gebruikgemaakt van de in de artikelen 166 en 167 van die verordening bedoelde vereenvoudigde douaneaangifteprocedure.

HvJ – CONCLUSIE – Gevoegde zaken C72/24 (Keladis I) en C73/24 (Keladis II) – 8 mei 2025 – A-G Norkus – Griekenland – ECLI:EU:C:2025:334 – conclusie

Verordening (EEG) nr. 2913/92 – Verordening (EU) nr. 952/2013 – Douanewetboek van de Unie – Invoer van goederen – Fraude door ondergewaardeerde invoer van producten – Bijkomende methoden voor de vaststelling van de douanewaarde – Laagste aanvaardbare prijs – Fall-backmethode

HF en WI zouden betrokken zijn bij smokkelhandel. Er worden naheffingsaanslagen opgelegd. Met hun beroep vorderen HF en WI nietigverklaring van voornoemde aanslagen en betwisten zij met name de methode die de douaneautoriteiten hebben gebruikt om de douanewaarde van de desbetreffende goederen te berekenen, waarbij in wezen gebruik werd gemaakt van bepaalde statistische gegevens.

De vraag is o.a. of het gebruik van dergelijke statistische gegevens om de douanewaarde vast te stellen verenigbaar is met het Unierecht.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 30 van verordening (EEG) nr. 2913/92 en artikel 74, lid 2, van verordening (EU) nr. 952/2013 verzetten zich ertegen dat de douaneautoriteiten op het niveau van de Unie verzamelde geaggregeerde statistische gegevens gebruiken om de douanewaarde van goederen vast te stellen door toepassing van een van de in deze artikelen bedoelde bijkomende methoden.

Artikel 31 van verordening nr. 2913/92 en artikel 74, lid 3, van verordening nr. 952/2013 verzetten zich er niet tegen dat de douaneautoriteiten, bij het gebruik van de in die artikelen bedoelde fall-backmethode om de douanewaarde van de goederen vast te stellen, op het niveau van de Unie verzamelde geaggregeerde statistische gegevens gebruiken en deze aan de marktdeelnemers verstrekken teneinde hun recht te worden gehoord te waarborgen, op voorwaarde dat het gebruik van deze gegevens van uitzonderlijke aard is en beperkt blijft tot gevallen waarin de douaneautoriteit, na alle in de wetgeving vastgestelde procedures te hebben uitgeput, geen douanewaarde kan vaststellen volgens een van de andere methoden waarin is voorzien.

Het gebruik van op het niveau van de Unie verzamelde geaggregeerde statistische gegevens in het kader van de fall-backmethode als bedoeld in artikel 31 van verordening nr. 2913/92 en artikel 74, lid 3, van verordening nr. 952/2013 mag niet worden beschouwd als toepassing van een stelsel van minimumprijzen, op voorwaarde dat de marktdeelnemer de mogelijkheid krijgt om de lage prijzen in de in de aangifte te rechtvaardigen.

De termijn van 90 dagen waarin is voorzien in artikel 152, lid 1, onder b), van verordening (EEG) nr. 2454/93 van de Commissie van 2 juli 1993 houdende vaststelling van enkele bepalingen ter uitvoering van verordening nr. 2913/92, zoals gewijzigd bij verordening (EG) nr. 46/1999 van de Commissie van 8 januari 1999, en in artikel 142, lid 2, van uitvoeringsverordening (EU) 2015/2447 van de Commissie van 24 november 2015 houdende nadere uitvoeringsvoorschriften voor enkele bepalingen van verordening nr. 952/2013, kan naar analogie worden toegepast om het langste aanvaardbare tijdvak tussen het tijdstip van de invoer waarop de statistische resultaten zijn gebaseerd en de gecontroleerde invoer te bepalen, waarbij deze termijn kan

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- T-224/25 (VÁM4ALL), verwijzing uit **Hongarije** over of de vraag of de **douane** bij twijfel over de **waarde** van bulkgoederen mag **afwijken van de opgegeven prijs** en een **gemiddelde invoerprijs uit nationale databanken** mag gebruiken, en welke **bewijsverplichtingen** daarbij voor de douanevertegenwoordiger gelden – ECER

OVERIG

Europese Commissie publiceert geactualiseerde gecombineerde nomenclatuurlijst ([ECER](#))

EHRM – algemeen

EHRM – factsheets

- [ECHR-KS Key Theme – Article 6 \(criminal\) Exhaustion of domestic legal remedies/ compliance with the four-month rule \(premature expressions of guilt\)](#)
- [ECHR-KS Key Theme – Article 34/35 The locus standi of relatives \(indirect victims\) to bring a case to the Court when the direct victim has died](#)
- [ECHR-KS Key Theme – Article 34/35 The locus standi of representatives to bring/pursue a case before the Court when the direct victim has died](#)

Eigendomsrecht

EHRM – ARREST – [Jewish Community of Thessaloniki t. Griekenland](#) – 6 mei 2025 – [13959/20](#) – [ECLI:CE:ECHR:2025:0506JUD001395920](#) – [persbericht](#) – [arrest](#)

Artikel 1, Eerste Protocol bij het EVRM – Eigendomsrecht – Rechterlijke beslissing ongemotiveerd en onvoorzienbaar – Schending

Klager, een publiekrechtelijke rechtspersoon, heeft door onteigening in 1934 de eigendom verworven van een perceel. De jurisprudentie van de nationale hoogste rechter hield in dat de wetgeving met betrekking tot de overdracht van vijandelijk eigendom, alleen van toepassing was op eigendom dat toebehoorde aan Italië of een Italiaanse burger op 22 oktober 1947, dan wel aan Duitsland of een Duitse burger op 24 januari 1946. In deze zaak heeft het Hof van Cassatie echter beslist dat het perceel toch staatseigendom was geworden, hoewel het sinds de onteigening in 1934 niet had toebehoord aan Italiaanse burgers. Waarom de omstandigheden tot deze andere conclusie zouden leiden is niet uitgelegd. Dergelijke conflicterende beslissingen zijn niet overeenkomstig het bepaalde in artikel 1 van het Eerste Protocol. Klager kon niet voorzien dat de wetgeving over vijandelijk eigendom betrekking zou kunnen hebben op zijn eigendom, en kon de interpretatie en toepassing van de betreffende wetgeving (in 2019) kon hij evenmin voorzien. Gezien de schending van artikel 1 Eerste Protocol is het niet meer nodig nog te toetsen aan artikel 6 EVRM.

EHRM – ARREST – [De Galbert Defforey e.a. t. Frankrijk](#) – 22 mei 2025 – [45443/21](#) – [45483/21](#) – [8701/23](#) – [ECLI:CE:ECHR:2025:0522JUD004544321](#) – [persbericht](#) – [arrest](#)

Artikel 14 EVRM – Artikel 1, Eerste Protocol bij EVRM – Omgekeerde discriminatie – Belastingheffing op vermogenswinsten in het kader van fusies van ondernemingen – Minder gunstige nationale regels dan EU recht

Samenvatting onder: [belastingen](#)

HvJ – CONCLUSIE – Gevoegde zaken C-221/24 en C-222/24 (Naturvårdsverket) – 22 mei 2025 – A-G Capeta – Zweden – ECLI:EU:C:2025:375 – [conclusie](#)

Verordening (EG) nr. 1013/2006 – Milieu – Uitvoer van goederen – Illegale overbrenging afvalstoffen – Terugnameplicht – Nuttige toepassing en verwijdering van dergelijke afvalstoffen tegen de wil van de verzenders – Geldigheid – Recht op eigendom

Samenvatting onder: [Milieu](#)

EHRM factsheets en guides

- [Guide on Article 1 of Protocol No. 1 to the ECHR - protection of property](#)

Energiemarkt

CONSULTATIE

European grid package, Feedback- en raadplegingsperiode 13 mei 2025 - 5 augustus 2025 ([EC](#))

OVERIG

- Public service claxon: the Roadmap towards ending Russian energy imports is an excellent exam question. ([GAVCLAW](#))

This is an academic public service claxon: the [European Commission Roadmap towards ending Russian energy imports COM\(2025\)440](#) is an absolute treasure trove for questions in current exam season underway in much of the Northern Hemisphere at least.

- Plan to end EU dependency on Russian energy ([EC](#))

Erfrecht

HvJ – CONCLUSIE – C-321/24 (Attal et Associés) – 22 mei 2025 – A-G Campos Sánchez-Bordona – Frankrijk – ECLI:EU:C:2025:376 – [conclusie](#)

Artikel 63, lid 1, VWEU – Artikel 65, lid 1, onder a) en b) VWEU – Vrij verkeer van kapitaal – Erfopvolging – Verklaring van erfrecht – Bezoldiging van de notaris – Nalatenschap met goederen in twee lidstaten – Fiscale bepalingen

Een Franse staatsburger met gewone verblijfplaats in België, is overleden in België. Haar erfgename, (eveneens Franse staatsburger met verblijf in Frankrijk), erfde roerende en onroerende goederen die zich zowel in België als in Frankrijk bevonden.

In België is de nalatenschap geopend door een Belgische notaris. Deze heeft een verklaring van erfrecht afgegeven die het volledige vermogen betrof. De erfgename heeft hiervoor een vergoeding betaald berekend over het volledige brutoactief.

In Frankrijk heeft de erfgename een tweede verklaring van erfrecht laten opstellen door een notariskantoor. Ook deze heeft haar bezoldiging over het volledige brutoactief van de nalatenschap berekend. De erfgename betwist de Franse notariskosten bij de rechter in Parijs. Zij vindt dat de Franse

vergoeding alleen gebaseerd mag zijn op de in Frankrijk gelegen goederen, overeenkomstig het Frans-Belgische belastingverdrag uit 1959.

De dubbele bezoldiging over het volledige vermogen vermindert de waarde van de erfenis en belemmert zo het vrij verkeer van kapitaal (artikel 63 VWEU).

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 63, lid 1, en artikel 65, lid 1, onder a) en b), VWEU moeten aldus worden uitgelegd dat een bepaling of praktijk van een lidstaat (A) waar de erfopvolging niet wordt afgewikkeld, ingevolge welke, wanneer het actief van de nalatenschap goederen in twee lidstaten omvat, de tussenkomst van een notaris van lidstaat (A) ten behoeve van de overlegging van een verklaring van erfrecht wordt bezoldigd op basis van een gereguleerd tarief aan de hand waarvan het emolument van de notaris wordt berekend over het brutoactief van de nalatenschap, met inbegrip van de goederen die zich in een andere lidstaat (B) bevinden en zonder rekening te houden met de bezoldiging die in deze andere lidstaat (B) is betaald aan een notaris voor een gelijkwaardige handeling, die eveneens wordt berekend over het volledige brutoactief van de nalatenschap, een door artikel 63, lid 1, VWEU verboden beperking van het kapitaalverkeer tussen lidstaten vormt

Deze beperking van het kapitaalverkeer tussen de lidstaten valt niet onder de uitzonderingen van artikel 65, lid 1, onder a) en b), VWEU, die de lidstaten toestaan om de ter zake dienende bepalingen van hun belastingwetgeving toe te passen en de nodige maatregelen te nemen om inbreuken op hun nationale wettelijke en bestuursrechtelijke regelingen te voorkomen of procedures voor de kennisgeving van kapitaalbewegingen ter informatie van de overheid of voor statistische doeleinden vast te stellen.

OVERIG

Handbook on crossborder successions ([notaries of Europe](#))

Europese subsidies

PREJUDICIËLE VERWIJINGEN LIDSTATEN

- [C-186/25 \(Institut po ribni resursi Varna\)](#), verwijzing uit Bulgarije over **onregelmatigheden bij EU subsidies, terugvordering** en de vraag of de Bulgaarse autoriteiten EU-subsidieregels juist toepassen

Familieleven en familierecht

HvJ – CONCLUSIE – C-789/23 (Tatrauskė) – 22 mei 2025 – A-G Szpunar – Litouwen – ECLI:EU:C:2025:378 – [conclusie](#)

Artikel 21 VWEU – Unieburgerschap – Inschrijving in nationale register van in een andere lidstaat gesloten huwelijkse voorwaarden – Vereiste om het persoonlijke identificatienummer te vermelden van ten minste één van de personen die partij zijn bij die voorwaarden

De Litouwse wetgever heeft bepaald dat huwelijkse voorwaarden (die in een andere staat zijn gesloten) in het huwelijksgoederenregister kunnen worden ingeschreven indien die huwelijkse voorwaarden het door het Litouwse bevolkingsregister verstrekte persoonlijke identificatienummer van ten minste één van de echtgenoten bevat. Het is evenwel niet mogelijk om dit nummer op te nemen in het uittreksel van een in Italië opgestelde huwelijksakte waarmee de keuze van de echtgenoten voor uitsluiting van gemeenschap van goederen wordt bevestigd. Is het in die situatie verenigbaar met het Unierecht om te

weigeren om de informatie over het door in Italië gehuwde burgers van de Europese Unie gekozen huwelijksvermogensstelsel in te schrijven in het in Litouwen gehouden huwelijksgoederenregister, wanneer een van hen een Litouws persoonlijk identificatienummer heeft, op de enkele grond dat dat nummer niet is vermeld in het document dat als grondslag voor die inschrijving dient?

De A-G geeft het Hof in overweging dat artikel 21, lid 1, VWEU zich verzet tegen een regeling van een lidstaat op grond waarvan huwelijks voorwaarden die in een andere lidstaat zijn aangegaan door een Unieburger die zijn recht op vrij verkeer en verblijf in die andere lidstaat heeft uitgeoefend, niet kunnen worden ingeschreven in het huwelijksgoederenregister van de eerstgenoemde lidstaat, louter omdat die voorwaarden niet het persoonlijke identificatienummer bevatten dat het nationale bevolkingsregister van die lidstaat toekent aan ten minste één van de betrokken partijen, terwijl een van hen wel over dat nummer beschikt.

- A-G Szpunar brengt conclusie uit over erkenning van buitenlandse akte in de openbare registers van een lidstaat ([ECER](#))

OVERIG

New Council of Europe recommendations on protecting rights of children in parental separation and care proceedings ([COE](#))

EHRM factsheets en case-law guide

- [Children's rights](#)
- [Gestational surrogacy](#)
- [International child abductions](#)
- [Parental rights](#)
- [Protection of minors](#)
- [Reproductive rights](#)
- [Guide on Article 8 ECHR - right to respect for private and family life, home and correspondence](#)
- [Guide on Article 12 ECHR - right to marry](#)
- [ECHR-KS Key Theme – Rights of the child Contact rights](#)
- [ECHR-KS Key Theme – Article 8 Filiation](#)
- [ECHR-KS Key Theme – Article 8 Right of the child to be heard in domestic proceedings on family matters](#)
- [ECHR-KS Key Theme - Article 8 Surrogacy](#)

Financiële markt en diensten, EMU, Bankenunie

HvJ – ARREST – C-791/23 P (Sherbank of Russia) – 15 mei 2025 – ECLI:EU:C:2025:354 – geen conclusie – arrest

Verordening (EU) nr. 806/2014 – Gemeenschappelijk afwikkelingsmechanisme voor kredietinstellingen en bepaalde beleggingsondernemingen (GAM) – Afwikkelingsregeling door Gemeenschappelijke Afwikkelingsraad (GAR) – Voorbereidende handeling – Niet voor beroep vatbare handeling - Goedkeuringsbesluit door de Commissie – Geen rechtstreekse geraaktheid – Niet-ontvankelijkheid

Hof: verwerpt het beroep.

Zie ook: C-792/23 P en C-793/23 P

HvJ – ARREST – C-90/23 P (Trasta Komerbanka/ECB) – 22 mei 2025 – ECLI:EU:C:2025:369 – geen conclusie – arrest

Verordening (EU) nr. 1024/2013 – Prudentieel toezicht op kredietinstellingen – Specifieke toezichthoudende taken opgedragen aan de Europese Centrale Bank (ECB) – Intrekking vergunning van kredietinstelling voor toegang tot de werkzaamheden van een kredietinstelling – Administratieve toetsingsprocedure – Beroep tot nietigverklaring

Trasta Komerbanka AS verzoekt het HvJ om vernietiging van het arrest van het Gerecht in zaak T-698/16 waarbij het Gerecht het beroep van deze vennootschap en de andere verzoeksters in eerste aanleg tot nietigverklaring van verschillende ECB besluiten tot intrekking van de vergunning van Trasta Komerbanka voor toegang tot de activiteiten van een kredietinstelling heeft verworpen.

GCK Holding Netherlands BV, gevestigd in Nederland is één van de andere partijen in deze zaak.

Hof: verwerpt het beroep.

HvJ – CONCLUSIE – C-602/22 P (ABLV Bank AS/GAR) – 13 mei 2025 – A-G Biondi – **Grote Kamer – ECLI:EU:C:2025:347 – conclusie**

Verordening (EU) nr. 806/2014 – Besluit Gemeenschappelijke Afwikkelingsraad (GAR) om geen afwikkelingsprocedure in te leiden – Bevoegdheden GAR – Beoordelingsvrijheid – Omvang rechterlijke toetsing

Het Hof moet zich met name uitspreken over de bevoegdheid van de GAR om een formeel besluit te nemen om geen afwikkelingsregeling vast te stellen voor een kredietinstelling in het kader van het gemeenschappelijk afwikkelingsmechanisme (GAM)

A-G geeft het Hof in overweging: de hogere voorziening af te wijzen.

HvJ – CONCLUSIE – [C-279/24 \(Liechtensteinische Landesbank\)](#) – 22 mei 2025 – A-G Norkus – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2025:380 – [conclusie](#)

Verordening (EG) nr. 593/2008 – Richtlijn 93/13/EEG – Toepasselijke recht – Oneerlijke bedingen – Overeenkomst tussen verkoper en een in een andere lidstaat woonachtige consument – Activiteiten gericht op de lidstaat waar de consument zijn gewone verblijfplaats heeft, na sluiting van de overeenkomst met een rechtskeuzebeding – Uitsluitingen – Beleggingsdiensten

Samenvatting onder: [IPR](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- [C-226/25 \(VR Bank\)](#), verwijzing uit **Duitsland** over de vraag of bij de **berekening** van de 'objectief verantwoorde **vergoeding voor vervroegde aflossing**' rekening moet worden gehouden met de (veronderstelde) mogelijkheid dat de kredietgever het vervroegd afgeloste bedrag als nieuw krediet kan herverstreken – [ECER](#)
- [C-243/25 \(ING Bank Śląski\)](#), verwijzing uit **Polen** over de vraag of een oneerlijk beding, koppeling **variabele rentevoet WIBOR**, **indirecte invloed van de bank** en **transparantie** van de **informatieverstrekking** – [ECER](#)
- [C-246/25 \(Hańczynek\)](#), verwijzing uit **Polen** over **oneerlijk verklaard beding** inzake wisselkoersrisico's en de vraag of het onderliggende kredietcontract ongewijzigd in stand kan blijven of dat de gehele overeenkomst daarmee nietig is.
- [C-242/25 \(SEB banka\)](#), verwijzing uit **Letland** over **artikel 127, lid 4 VWEU** en de vraag óf en met welke gevolgen een **wet kan worden aangenomen** vóór ontvangst van het **ECB- advies** op het wetsontwerp, waar wel een nationale procedure bestaat die **herbehandeling** door het **parlement** vóór de afkondiging/inwerkingtreding van de wet toestaat – [ECER](#)

OVERIG

In aantocht: nieuw EU-systeem om criminele geldstromen en terrorismefinanciering te kunnen volgen | AML, CFT ([Ellen Timmer](#))

GBVB – Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en defensie

HvJ – overig

- [C-681/23 P \(Gutseriev/Raad\)](#) Beperkende maatregelen Wit-Rusland; beroep verworpen

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- [C-290/25 \(Aero VIM\)](#), verwijzing uit **Duitsland** over **beperkende maatregelen tegen Rusland** geschil tussen twee handelaren in **reserveonderdelen voor vliegtuigen** en de vraag of de **terugbetaling van de koopprijs** – ervan uitgaande dat verzoekster de goederen daadwerkelijk aan Rusland wil leveren – ontoelaatbaar is

OVERIG

Verordening (EU) 2025/1106 van de Raad van 27 mei 2025 tot vaststelling van het instrument “Optreden voor de veiligheid van Europa (SAFE) door middel van versterking van de Europese defensie-industrie”, *PB L, 2025/1106, 28.5.2025*

EHRM factsheets en guides

- [Conscientious objection](#)
- [Freedom of religion](#)
- [Religious symbols and clothing](#)
- [Guide on article 9 ECHR - freedom of thought, conscience and religion](#)

Gezondheid, levensmiddelen en etikettering

HvJ – CONCLUSIE – C-115/24 (Österreichische Zahnärztekammer) – 8 mei 2025 – A-G Rantos – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2025:336 – [conclusie](#) (Franse taalversie)

Richtlijn 2011/24/EU – Richtlijn 2000/31/EG – Richtlijn 2005/36/EG – Artikel 56 VWEU – Artikel 49 VWEU – Begrip ‘zorgverlening via telegeneeskunde’ – Begrip ‘lichamelijke zorgverlening’ – Complexe behandeling waarbij telegeneeskunde en lichamelijke zorg worden verleend – Grensoverschrijdend karakter van deze zorg – Lidstaat van verwerking – Diensten van de informatiemaatschappij – Beroepskwalificaties — Vrij verrichten van diensten – Vrijheid van vestiging

ÖZ behartigt de belangen van Oostenrijkse tandartsen en artsen. UJ is een in Oostenrijk gevestigde tandarts. Urban Technology en DZK maken deel uit van een wereldwijd opererend tandheelkundig bedrijf. Urban Technology is gevestigd in Duitsland en promoot een tandheelkundige procedure voor het uitlijnen van tanden met behulp van transparante gebitsbeschermers. Via de website kunnen potentiële klanten een afspraak maken met de 'partnertandarts', zoals UJ, die op de locatie van hun keuze, met name in Oostenrijk, praktiseert.

De partnertandarts stuurt het beeldmateriaal en een aanbeveling over de procedure voor het uitlijnen van de tanden naar DZK. DZK stuurt de cliënt een behandelplan met volledige prijsinformatie. DZK sluit een zorgovereenkomst met de patiënt. DZK koopt de aligners bij Urban Technology. Verdere monitoring vindt plaats via een applicatie van DZK, waarmee patiënten regelmatig foto's van hun gebit opsturen. Daarnaast onderhoudt DZK een contractuele relatie met de partnertandarts, in dit geval UJ, en vergoedt hem de diensten die hij aan de betrokken patiënten verleent in het kader van de behandeling “DrSmile”.

ÖZ heeft bij de rechtbank in Klagenfurt verzocht om een verbod voor UJ om, rechtstreeks of indirect deel te nemen aan tandheelkundige activiteiten die in Oostenrijk worden uitgevoerd door buitenlandse ondernemingen die noch krachtens de ZÄG in Oostenrijk tandheelkunde mogen beoefenen, noch krachtens Oostenrijks recht een zorginstelling mogen exploiteren.

UJ betoogt op haar beurt dat DZK, waarmee zij samenwerkt, een particuliere zorginstelling is die is erkend naar Duits recht, waarvan de activiteiten in Oostenrijk rechtmatig zijn op het gebied van telegeneeskunde, zoals ook de samenwerking met diezelfde onderneming, die bestaat uit het uitvoeren van bepaalde taken in het kader van een orthodontische behandeling, rechtmatig is.

Volgens de A-G volgt uit artikel 3, onder d), van Richtlijn 2011/24/EU dat het begrip "gezondheidszorg verleend in het geval van telegeneeskunde" alleen medische diensten omvat die uitsluitend worden verleend door middel van informatie- en communicatietechnologieën, en dat diensten die fysiek worden

verleend, in de gelijktijdige aanwezigheid van de arts en de patiënt, niet onder het begrip "telegeneeskunde" vallen in de zin van deze bepaling, zelfs als ze worden verleend in het kader van een enkel zorgcontract dat zowel telegeneeskundendiensten als fysieke face-to-facediensten omvat, ongeacht de mate van overwicht van elk van deze diensten.

HvJ – CONCLUSIE – C-315/24 (Nestlé Sverige) – 8 mei 2025 – A-G Norkus – Zweden – ECLI:EU:C:2025:337 – conclusie

Verordening (EU) 2016/128 – Voedselveiligheid – Voeding voor medisch gebruik – Informatievoorschriften – Verplichte voedingswaardevermelding – Verbod om de informatie in deze vermelding te herhalen op de etikettering

Nestlé Sverige is een levensmiddelenbedrijf dat o.a. voeding voor medisch gebruik op de markt brengt.

Op de voorkant van de verpakking van deze producten staan vermeldingen over de energetische waarde en de hoeveelheid van verschillende nutriënten, zoals vetten, eiwitten en voedingsvezels, niet uitgedrukt per 100 g of per 100 ml, maar per portie of consumptie-eenheid. Het milieuagentschap van de gemeente Helsingborg heeft Nestlé gelast om deze vermeldingen te schrappen op grond dat zij, in strijd met artikel 6, lid 2, van gedelegeerde verordening 2016/128, een herhaling vormen van de vermeldingen die overeenkomstig artikel 30, lid 1, van verordening nr. 1169/2011 al in de verplichte voedingswaardevermelding zijn opgenomen en die overeenkomstig artikel 32, lid 2, van laatstgenoemde verordening waren uitgedrukt per 100 g of per 100 ml.

Nestlé heeft aangevoerd dat de litigieuze vermeldingen geen herhaling vormen van de vermeldingen in de verplichte voedingswaardevermelding, maar overeenkomstig artikel 5, lid 2, onder g), van gedelegeerde verordening 2016/128 moeten worden beschouwd als een aanvulling op die vermelding.

Hof: Artikel 5, lid 2, onder g), van gedelegeerde verordening (EU) 2016/128 moet aldus worden uitgelegd dat informatie over de energetische waarde van een product en de hoeveelheden van verschillende nutriënten die elders dan in de voedingswaardevermelding wordt vermeld, geen bijkomende omschrijving van de eigenschappen en kenmerken van het product vormt.

HvJ – CONCLUSIE – C-489/23 (Casa Județeană de Asigurări de Sănătate Mureș e.a.) – 15 mei 2025 – A-G Spielmann – Roemenië – ECLI:EU:C:2025:361 – conclusie

Richtlijn 2011/24/EU – Artikel 56 VWEU – Grensoverschrijdende gezondheidszorg – Vrij verrichten van diensten – Vergoeding van kosten afhankelijk van medisch onderzoek

Is het een lidstaat toegestaan de vergoeding van de kosten van grensoverschrijdende intramurale zorg afhankelijk te stellen van een medisch onderzoek door een gezondheidswerker die onder het openbare zorgverzekeringsstelsel van die staat valt en van de daaropvolgende verwijzing voor een ziekenhuisopname.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 56 VWEU en artikel 7, lid 7, van richtlijn 2011/24/EU verzetten zich tegen een regeling die de vergoeding van de kosten van grensoverschrijdende gezondheidszorg die de in de lidstaat van aansluiting verzekerde heeft gemaakt, automatisch afhankelijk stelt van een medisch onderzoek door een gezondheidswerker die medische diensten verleent binnen het openbare zorgverzekeringsstelsel van die staat en van de daaropvolgende verwijzing door die gezondheidswerker voor een ziekenhuisopname, zonder de mogelijkheid van overlegging van gelijkwaardige documenten van een gezondheidswerker die niet onder het openbare zorgverzekeringsstelsel van die staat valt.

EHRM factsheets

- [ECHR-KS Key Theme - Article 2 Medical negligence](#)

Grondrechten, Handvest EU

RECHTSPRAAK NL – Rechtbank Den Haag – 25 april 2025 – [ECLI:NL:RBDHA:2025:6874](#)

Richtlijn 2005/29/EG – Artikel 34 VWEU – Artikelen 10, 11 en 16 Handvest EU – Reclameverbod fossiele brandstoffen, vliegvakanties e.d.

Samenvatting onder: [Milieu](#)

OVERIG

- Human rights expert | 'state of human rights in Europe 'worst in my professional life' | concerns on the situation of civil society ([Ellen Timmer](#))
- Internationale Mensenrechtenprocedures 2024 ([overheid.nl](#))

Huiselijk geweld en geweld tegen vrouwen

NOOT – EHRM 24 april 2025, [L. e.a. t. Frankrijk](#)

L. and Others v. France: Sexist Judicial Bias, Himpathy and Victim-Blaming ([ECHR blog](#))

HvJEU – procesrecht

OVERIG

Besluit van het Hof van Justitie van 1 april 2025 betreffende nadere regels voor de uitzending van terechtzittingen [2025/857], [PB L, 2025/857, 12.5.2025](#)

Wiki

- [Hof van Justitie EU](#)

IE - Intellectuele eigendom

HvJ – ARREST – C186/23 (Commissie/Bulgarije) – 8 mei 2025 – ECLI:EU:C:2025:343 – geen conclusie – arrest (Franse taalversie)

Richtlijn (EU) 2019/790 – Artikel 258 VWEU – Niet-nakoming – Digitale markt – Auteursrechten en naburige rechten – Geen omzetting van de richtlijn – Financiële sanctie

Het Hof oordeelt dat Bulgarije de verplichtingen die op haar rusten krachtens artikel 29 van richtlijn (EU) 2019/790 niet is nagekomen, door niet de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen vast te stellen die nodig zijn om te voldoen aan richtlijn (EU) 2019/790 en door die bepalingen niet aan de Commissie mee te delen.

Zie ook: C-211/23 (Commissie/Portugal) en C-214/23 (Commissie/Denemarken)

HvJ – ARREST – C-198/23 (Commissie/Bulgarije) – 8 mei 2025 – ECLI:EU:C:2025:331 – geen conclusie – arrest (Franse taalversie)

Richtlijn (EU) 2019/789 – Artikel 258 VWEU – Niet-nakoming – Digitale markt – Auteursrechten en naburige rechten – Online radio-uitzendingen – Geen omzetting van de richtlijn – Financiële sanctie

Het Hof oordeelt dat Bulgarije de verplichtingen die op haar rusten krachtens artikel 12 van Richtlijn (EU) 2019/789 niet is nagekomen door niet de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen vast te stellen die nodig zijn om te voldoen aan die richtlijn en door die bepalingen niet aan de Commissie mee te delen.

HvJ – CONCLUSIE – Gevoegde zaken C-580/23 en C-795/23 (Mio) – 8 mei 2025 – A-G Szpunar – Zweden – ECLI:EU:C:2025:330 – conclusie

Richtlijn 2001/29/EG – Auteursrecht en naburige rechten – Reproductierecht – Begrip 'werk' – Auteursrechtelijke bescherming van een tafel – Onderzoek oorspronkelijkheid – Criteria voor de beoordeling van vrije en creatieve keuzen – Beoordeling inbreuk op uitsluitende rechten

Asplund is een Zweedse vennootschap die interieurproducten en meubels ontwerpt en vervaardigt, waaronder de "Palais Royal"-tafel. Mio AB en gelieerde bedrijven zijn actief in de meubeldetailhandel en verkopen onder andere de "Cord"-tafel. Asplund heeft Mio aangeklaagd wegens auteursrechtinbreuk, omdat de "Cord"-tafel zou afgeleid zijn van de "Palais Royal"-tafel. Mio betwist de auteursrechtelijke bescherming van de "Palais Royal"-tafel en stelt dat de tafels voldoende verschillen.

De vragen gaan over de wijze van beoordeling van de oorspronkelijkheid, factoren die oorspronkelijkheid beïnvloeden, beoordeling van gelijkenis en beschermingsomvang.

A-G geeft het Hof in overweging: In het recht van de Unie bestaat er geen regel-uitzondering-relatie tussen modelrechtelijke en auteursrechtelijke bescherming waardoor bij het onderzoek van de oorspronkelijkheid van werken van toegepaste kunst hogere eisen moeten worden gehanteerd dan bij andere soorten werken.

Artikel 2, onder a), artikel 3, lid 1, en artikel 4, lid 1, van richtlijn 2001/29/EG moeten aldus worden uitgelegd dat onder een werk in de zin van deze bepalingen een voorwerp wordt verstaan dat de

persoonlijkheid van de auteur ervan weerspiegelt doordat het uitdrukking geeft aan de vrije en creatieve keuzen van die auteur (oorspronkelijk voorwerp). Keuzen die zijn ingegeven door verschillende beperkingen waaraan de auteur gebonden is tijdens het creëren van het betrokken voorwerp, alsook keuzen die weliswaar vrij zijn maar niet het persoonlijk stempel van de auteur dragen en zo een uniek aspect toevoegen aan het voorwerp, zijn geen creatieve keuzen. Met name de mogelijkheid om tijdens het scheppingsproces vrije keuzen te maken, leidt niet tot een vermoeden van creatieve keuzen. Omstandigheden zoals de bedoeling van de auteur tijdens het scheppingsproces, zijn inspiratiebronnen en het gebruik van gangbare modellen, de waarschijnlijkheid dat onafhankelijk van het betrokken voorwerp een gelijkaardig voorwerp wordt gemaakt en de erkenning van het voorwerp in vakkringen kunnen in overweging worden genomen bij de beoordeling van de oorspronkelijkheid van het betrokken voorwerp. Deze omstandigheden zijn echter geenszins doorslaggevend. De rechter bij wie de zaak aanhangig is gemaakt moet zich er zelf van vergewissen dat hij te maken heeft met een oorspronkelijk voorwerp om te kunnen verklaren dat dit voorwerp auteursrechtelijke bescherming geniet.

Artikel 2, onder a), artikel 3, lid 1, en artikel 4, lid 1, van richtlijn 2001/29 moeten aldus worden uitgelegd dat de rechter bij wie de zaak aanhangig is gemaakt, om een inbreuk op het auteursrecht vast te stellen, moet bepalen of creatieve elementen van het beschermde werk op een herkenbare manier zijn overgenomen in het vermeend inbreukmakende voorwerp. Het louter ontbreken van een verschillende algemene indruk tussen de twee conflicterende voorwerpen kan niet als voldoende worden beschouwd om een dergelijke inbreuk vast te stellen. Het begrip ‚mate van oorspronkelijkheid‘ van het beschermde werk is voor deze beoordeling niet relevant. Hoewel een onafhankelijke gelijkaardige creatie geen inbreuk vormt op het auteursrecht, kan de enkele mogelijkheid van een dergelijke onafhankelijke creatie niet rechtvaardigen dat auteursrechtelijke bescherming wordt geweigerd indien is vastgesteld dat creatieve elementen van het beschermde werk zijn gereproduceerd.

GERECHT – ARREST – T-1088/23 (RTL Group Markenverwaltungs) – 7 mei 2025 – ECLI:EU:T:2025:446 – arrest

Verordening (EU) 2017/1001 – Uniebeeldmerk RTL – Geen normaal gebruik van het merk

Verzoekster verzoekt de bestreden beslissing te vernietigen of, in voorkomend geval, te wijzigen in die zin dat de vordering tot vervallenverklaring van het litigieuze merk wordt afgewezen voor de waren van klasse 3, klasse 9 – behalve voor „optische schijven (geluid en beeld)” – en de klassen 16, 24, 25, 32, en voor alle diensten van de klassen 35, 41, 42 waarvoor het merk werd ingeschreven (zie punt 7 hierboven).

Gerecht: De beslissing van het EUIPO van 19 september 2023 (zaak R 86/2023-2) wordt in die zin gewijzigd dat de vordering tot vervallenverklaring wordt afgewezen voor alle diensten die behoren tot klasse 35 in de zin van de Overeenkomst van Nice van 15 juni 1957 betreffende de internationale classificatie van de waren en diensten ten behoeve van de inschrijving van merken, zoals herzien en gewijzigd, en die overeenstemmen met de volgende omschrijving: „reclame-, marketing- en promotionele diensten”.

Zie ook: [T-1089/23](#)

- Gerecht oordeelt over normaal gebruik van twee RTL-beeldmerken ([IE forum](#))
- General Court on abuse of revocation proceedings based on non-use and belated evidence ([IPKat](#))

HvJ en Gerecht – overig

- C-49/25P HvJ EU weigert hoger beroep Puma over merkconflict 'puma acoustics' (IE-forum)
- T-135/24 bis T-137/24 Geen bewijs van kwade trouw bij registratie merk Glubschis (IE forum)
- T-679/20 EU-merk Vagisan ongeldig verklaard op basis van eerdere Britse merken, ondanks Brexit (IE forum)
- T-95/24 Gerecht bevestigt verwarringsgevaar tussen EU-beeldmerken met alfanumerieke elementen '4011' en 'b 552' (IE forum)

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-250/25 (Like Company), verwijzing uit **Hongarije** over **AI 'chatbot'** die in antwoord de inhoud van **auteursrechtelijke beschermde perspublicaties** weergeeft en de vraag of deze inhoud kan kwalificeren als **publicaties in de zin van artikel 15 van richtlijn 2019/790**, waarvoor toestemming is vereist en vergoedingen zijn verschuldigd – Zie: Prejudiciële vragen over auteursrechtinbreuk door AI-chatbot Gemini, hallucinaties en ongeoorloofd gebruik uitgeversmateriaal (Boek9)
- C-276/25 (RÖSLE GROUP), verwijzing uit **Tsjechië** over IE en de vraag of artikel 8, leden 1 en 2, van **richtlijn 2004/48** voorziet in een **verplichting voor nationale rechters** om bij een **verzoek om inlichtingen** niet alleen verstrekking van **gegevens** maar ook de daartoe behorende **bewijsstukken** te gelasten

OVERIG

- CJEU receives first referral on chatbots and copyright (IPKat)
- Praesidiad (Betafence) v Zaun. Court of Appeal puts a stop to invalidity claims of Community design, already litigated before EUIPO and the CJEU, spotlight on Brexit and judicial co-operation. (GAVCLAW)
- Toonkunst in loondienst. Over de houdbaarheid van het Nederlandse werkgeversauteursrecht na het ONB-arrest van het HvJ EU O(IE forum)

Institutioneel

HvJ – CONCLUSIE – C-698/23 P (EDPS/EP en Raad e.a.) – 8 mei 2025 – A-G Campos Sánchez-Bordona – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2025:328 – conclusie

Verordening (EU) 2016/794 – Verordening (EU) 2022/991 – Artikel 263 VWEU Institutioneel recht – Verwerking persoonsgegevens door Europol – Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming (EDPS) – Beroep tot nietigverklaring – Procesbevoegdheid – Rechtstreeks en individueel geraakt zijn

Het Gerecht heeft bij beschikking van 6 september 2023, in zaak T-578/22, het beroep van de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming (EDPS) tot nietigverklaring van de artikelen 74 bis en 74 ter van verordening (EU) 2016/794 niet-ontvankelijk verklaard. Volgens de EDPS legaliseren de bestreden bepalingen met terugwerkende kracht bepaalde gegevensbeschermingspraktijken van Europol waartegen de EDPS zich in een besluit van 3 januari 2022 had gekeerd.

Volgens de EDPS wordt de doeltreffendheid van zijn besluit van 3 januari 2022 tegen Europol de facto tenietgedaan door de herziening van verordening 2016/794 bij verordening 2022/991 en schenden de nieuwe bepalingen zijn onafhankelijkheid en doen zij afbreuk aan zijn bevoegdheid.

De EDPS vordert in de hogere voorziening vernietiging van de bestreden beschikking en nietigverklaring van de litigieuze overgangsbepalingen.

De EDPS voert aan dat inbreuk is gemaakt op het beginsel van institutioneel evenwicht in de zin van het arrest Parlement/Raad en op zijn recht op een doeltreffende voorziening in rechte ter bescherming van zijn prerogatief van onafhankelijkheid. Bovendien heeft het Gerecht blijk gegeven van een onjuiste rechtsopvatting door te oordelen dat hij niet rechtstreeks wordt geraakt door de litigieuze overgangsbepalingen, zoals wordt vereist door artikel 263, vierde alinea, VWEU.

A-G geeft het Hof in overweging: de hogere voorziening toe te wijzen; de beschikking van het Gerecht van 6 september 2023, EDPS/Parlement en Raad (T-578/22, EU:T:2023:522), te vernietigen.

IPR

HvJ – CONCLUSIE – C-279/24 (Liechtensteinische Landesbank) – 22 mei 2025 – A-G Norkus – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2025:380 – conclusie

Verordening (EG) nr. 593/2008 – Richtlijn 93/13/EEG – Toepasselijke recht – Oneerlijke bedingen – Overeenkomst tussen verkoper en een in een andere lidstaat woonachtige consument – Activiteiten gericht op de lidstaat waar de consument zijn gewone verblijfplaats heeft – Rechtskeuzebeding – Uitsluitingen – Beleggingsdiensten

Een in Italië woonachtige consument, heeft een geschil met een in Oostenrijk gevestigde bank over de verliezen die hij heeft geleden ten gevolge van de aankoop van financiële producten. De bank zou hem onjuist hebben geïnformeerd en geadviseerd. De consument voert aan dat de bank haar activiteiten op Italië heeft gericht en dat het rechtskeuzebeding dat was overeengekomen buiten toepassing moet worden gelaten, aangezien het Italiaanse recht voor hem gunstiger is dan het Oostenrijkse.

Volgens de verwijzende rechter hebben partijen bij aanvang van de zakelijke relatie rechtsgeldig voor het Oostenrijkse recht gekozen, temeer daar de overeenkomst tussen de consument en de bank zelfs bij gebreke van een rechtskeuze overeenkomstig artikel 4, lid 1, onder b), van verordening nr. 593/2008 aan dat recht onderworpen zou zijn.

De verwijzende rechter vraagt zich o.a. af of het feit dat de voorwaarden van artikel 6, lid 1, van verordening nr. 593/2008 in de loop van een tevoren aangegane duurzame zakelijke relatie worden vervuld, tot gevolg heeft dat de rechtsgevolgen van deze bepaling van toepassing zijn op handelingen die na die vervulling zijn verricht, ondanks de geldigheid van de rechtskeuze die de partijen hebben gemaakt op het tijdstip waarop die relatie werd aangegaan. De verwijzende rechter is namelijk van oordeel dat het geen twijfel lijdt dat de bank haar activiteiten na 2016 heeft „gericht” op de staat van verblijf van de consument en dat de latere opdrachten van de consument in verband konden worden gebracht met die activiteiten.

A-G geeft het Hof in overweging: De rechtsgevolgen van orders voor de aankoop van financiële producten die een in staat A woonachtige consument op grond van een duurzame zakelijke relatie heeft verstrekt aan een in staat B gevestigde bank moeten worden beoordeeld volgens het recht dat de partijen hebben aangewezen in de overeenkomst die tot de zakelijke relatie heeft geleid, ook al zijn de voorwaarden voor toepassing van artikel 6, lid 1, van verordening (EG) nr. 593/2008 na sluiting van die overeenkomst vervuld en waren zij dat ook bij het verstrekken van de afzonderlijke orders.

RECHTSPRAAK NL – Rechtbank Amsterdam – 7 mei 2025 – [ECLI:NL:RBAMS:2025:2975](#)

Verordening (EU) nr. 1215/2012 – Nauwe samenhang met Turkse procedures – Aanhouding

Eiser eist een schadevergoeding van ruim \$ 1,3 miljard van twee ooms en vier aan hen gelieerde vennootschappen (twee Turkse en twee Nederlandse). Volgens eiser hebben zij onrechtmatige handelingen verricht met aandelen die de vader van eiser voor zijn overlijden in 2017 hield in de twee Turkse vennootschappen en waarvan de eigendom volgens eiser aan hemzelf is overgegaan door vererving.

De Turkse vennootschappen hebben deze aandelen eerst op eigen naam geregistreerd en vervolgens overgedragen aan de twee Nederlandse vennootschappen, zonder de werkelijke waarde van de aandelen aan eiser te betalen.

Gedaagden verzoeken de rechtbank de zaak aan te houden in afwachting van lopende Turkse procedures en zich daarna onbevoegd te verklaren.

De rechtbank wijst het verzoek tot onbevoegdverklaring af, maar stemt in met aanhouding. Vanwege de nauwe samenhang met de Turkse procedures is er een risico op tegenstrijdige uitspraken. Voor een zorgvuldige rechtsgang wordt de behandeling van deze zaak uitgesteld tot de Turkse procedures zijn afgerond.

- X v Amstelveen Equity Trust BV et al. Holds (wrongly imo) that Article 26 Brussels Ia submission applies to non-EU defendants, too. Then grants an A33-34 stay viz Dutch defendants and, in a show of cakeism, a 'metoo' stay against the Turkish defendants. ([GAVCLAW](#))

NOOT – HvJ conclusie A-G 27 maart 2025, [C-34/24 \(Stichting Right to Consumer Justice\)](#)

Sánchez-Bordona AG in the 'Apple App store' case. Sticks to de lege lata justifiable insistence on territorial jurisdiction being linked to the original claim. (Despite the clear disadvantage for collective action such as under the Dutch WAMCA). ([GAVCLAW](#))

OVERIG

J. Van Doninck*, Travel abroad, sue at home. Het Hof van Justitie internationaliseert het forum actoris voor consumenten, in: [SEW 2025/5](#) (over HvJ 29 juli 2024, C-774/22 (JX/FTI Touristik GmbH))

Kansspelen

EHRM – ARREST – [Versaci t. Italië](#) – 15 mei 2025 – [3795/22](#)
– [ECLI:CE:ECHR:2025:0515JUD000379522](#) – [persbericht](#) – [arrest](#)

Artikel 8 EVRM – Afgewezen vergunning voor gokbedrijf wegens connecties met veroordeelde criminelen – Geen schending

De aanvraag voor een vergunning tot het exploiteren van een gokbedrijf is door de Italiaanse overheid afgewezen omdat de klager geen 'good character' zou hebben (mogelijk het Italiaanse equivalent van een VOG). De afwijzing is gebaseerd op het feit dat klager zich regelmatig inliet met mensen die zijn veroordeeld voor allerlei misdrijven, variërend van heling tot doodslag.

Het hof oordeelt dat de nationale overheid beter in staat is de lokale behoeftes en risico's in te schatten, en dus te beoordelen hoe groot het risico is dat klager misbruik zou maken van zijn vergunning. Hoewel de motivering van de nationale rechter uitgebreider had gekund, komt het hof daarom niet tot een schending van artikel 8 EVRM.

Landbouw

OVERIG

Europese Commissie doet voorstel voor vereenvoudiging gemeenschappelijk landbouwbeleid ([ECER](#))

LHBTI

NOOT – EHRM 4 februari 2025, [Klimova t. Rusland](#)

The Russian 'Anti-Gay Propaganda Law' Going Online: Klimova and Others v. Russia as a Mixed Picture ([Strasbourg observers](#))

Luchtvaart

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- [T-287/25 \(Groisweber\)](#), verwijzing uit **Oostenrijk** over **verordening 261/2204** en het **omboeken** van een vlucht door een **touroperator zonder medeweten van de luchtvaartmaatschappij**

RECHTSPRAAK NL – Rechtbank Den Haag – 25 april 2025 – [ECLI:NL:RBDHA:2025:6874](#)

Richtlijn 2005/29/EG – Artikel 34 VWEU – Artikelen 10, 11 en 16 Handvest EU – Reclameverbod fossiele brandstoffen, vliegvakanties e.d.

Samenvatting onder: [Milieu](#)

CONSULTATIE

Luchtvaart — EU-regels voor luchtdiensten (herziening), Feedback mogelijk van 12 mei 2025 - 09 juni 2025 ([EC](#)) zie: Europese Commissie verzoekt om input over herziening van luchtdienstenverordening ([ECER](#))

REGELGEVING

Overeenkomst tussen Canada en de Europese Unie inzake de doorgifte en verwerking van persoonsgegevens van passagiers, [PB L, 2025/841, 6.5.2025](#)

Besluit (EU) 2025/851 van de Raad van 14 april 2025 betreffende de sluiting, namens de Europese Unie, van de Overeenkomst tussen Canada en de Europese Unie inzake de doorgifte en verwerking van persoonsgegevens van passagiers, PB L, 2025/851, 6.5.2025

- Overeenkomst tussen de EU en Canada inzake de doorgifte en verwerking van persoonsgegevens van passagiers (ECER)

WIKI

- Wiki luchtvaartclaims

Mededinging

HvJ – ARREST – C-581/23 (Beevers kaas) – 8 mei 2025 – België – ECLI:EU:C:2025:323 – conclusie – arrest

**Verordening (EU) nr. 330/2010 – Artikel 101, lid 3, VWEU – Mededinging –
Alleenverkoopovereenkomsten – Beperking van de actieve verkoop in een exclusief gebied –
Begrip ‘overeenkomst’ – Wilsovereenstemming tussen de leverancier en zijn afnemers –**

Beevers Kaas is exclusief distributeur van Beemster kaas in België via een alleenverkoopovereenkomst met producent Cono (NL). Albert Heijn verkoopt eveneens Beemster kaas, ook in België, wat volgens Beevers Kaas een schending vormt van deze overeenkomst. Beevers Kaas beschuldigt Albert Heijn van medeplichtigheid aan contractbreuk. Albert Heijn stelt echter dat Beevers Kaas en Cono haar onterecht een wederverkoopverbod willen opleggen, dat volgens het mededingingsrecht niet rechtsgeldig is zonder parallelle oplegging aan andere distributeurs.

Hof: Artikel 4, onder b), i), van verordening (EU) nr. 330/2010 moet aldus worden uitgelegd dat wanneer een leverancier een exclusief gebied heeft toegewezen aan een van zijn afnemers, de enkele vaststelling dat de andere afnemers van deze leverancier niet actief in dat gebied verkopen niet volstaat om, voor de toepassing van deze bepaling, aan te tonen dat er tussen die leverancier en die andere afnemers een overeenkomst bestaat inzake een verbod op actieve verkoop in dat gebied.

Artikel 4, onder b), i), van verordening nr. 330/2010 moet aldus worden uitgelegd dat het voordeel van de in deze bepaling bedoelde uitzondering wordt toegekend voor de periode waarvoor is aangetoond dat de afnemers van een leverancier hebben ingestemd met een verzoek van laatstgenoemde om niet actief te verkopen in het aan een andere afnemer toegewezen exclusieve gebied.

HvJ – CONCLUSIE – C-209/23 (RRC Sports) – 15 mei 2025 – A-G Emiliou – Duitsland – ECLI:EU:C:2025:362 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Artikelen 101 en 102 VWEU – Artikel 56 VWEU – Verordening (EU) 2016/679 – Mededinging – Beroepsvoetbal – FIFA Regels voor spelersmakelaars – Begrip mededingingsverstorende ‘strekking’ – Meca-Medina-rechtspraak – Misbruik van machtspositie – Misbruik door exploitatie – Misbruik door uitsluiting – Beperkingen op de vrijheid van dienstverrichting – Bescherming van persoonsgegevens

Deze zaak ligt in het verlengde van eerdere sportgerelateerde uitspraken van het HvJEU (International Skating Union en European Superleague Company (2023), Royal Antwerp Football Club (2023) en FIFA (2024)).

In deze zaak vechten twee voetbalmakelaars de toepassing van bepaalde regels uit het regelgevingskader van de Duitse voetbalbond aan. Het gaat daarbij onder meer om de vergoeding van makelaars. De FIFA is van mening dat de betrokken regels noodzakelijk zijn voor de integriteit van het voetbal. Vraag is of de regels stroken met het EU-recht.

Zie ook: [C-428/23, ROGON e.a](#) (over twee ondernemingen die advies- en vertegenwoordigingsdiensten verlenen aan voetballers), en [C-133/24, CD Tondela e.a.](#) (over een overeenkomst die voetbalclubs uit de eerste en tweede divisie van Portugal tijdens de COVID-19-pandemie hebben gesloten met de nationale voetbalbond. De clubs kwamen overeen om geen spelers aan te trekken die hun contract eenzijdig hadden opgezegd vanwege pandemiegerelateerde problemen. Een en ander kan volgens de Portugese rechter in strijd zijn met de EU-mededingingsregels)

A-G geeft het Hof in overweging: Regels in door sportbonden vastgestelde regelingen met betrekking tot de activiteit van voetbalmakelaars zijn niet verboden

- door artikel 101 VWEU, indien eventuele merkbare mededingingsbeperkende gevolgen van deze regels kunnen worden gerechtvaardigd op grond van de Meca-Medina-rechtspraak dan wel kunnen worden vrijgesteld op grond van artikel 101, lid 3, VWEU;
- door artikel 102 VWEU, indien die regels daadwerkelijk een legitiem doel nastreven en noodzakelijk zijn en evenredig met dat doel, dan wel indien de mededingingsbeperkende gevolgen ervan worden gecompenseerd of zelfs geneutraliseerd door efficiëntiewinsten op de betrokken markten die ook de verbruiker ten goede komen;
- door artikel 56 VWEU, indien deze regels, wanneer zij de vrijheid van dienstverrichting beperken, worden gerechtvaardigd door een legitieme doelstelling van algemeen belang die niet louter economisch van aard is, en in overeenstemming zijn met het evenredigheidsbeginsel, wat betekent dat zij geschikt zijn om de verwezenlijking van dat doel te waarborgen en niet verder gaan dan daartoe nodig is, en
- door artikel 6 van verordening (EU) 2016/679, indien de regels die betrekking hebben op de verstrekking van persoonsgegevens van natuurlijke personen en de bekendmaking daarvan aan derden daadwerkelijk een beschermenswaardig belang nastreven, alleen gegevens betreffen die daartoe strikt noodzakelijk zijn, en geen onduidelijke belasting vormen voor de betrokkenen wat betreft hun recht op eerbiediging van het privéleven en hun financiële belangen.”

- 📌 Advocate General Emiliou: Sports governing bodies are limited in their self-regulation if there is a significant impact on matters governed by EU law ([persbericht Curia](#))
- 📌 A-G: Sportbestuursorganen kunnen in hun zelfregulering worden beperkt door Unierecht ([ECER](#))

HvJ – CONCLUSIE – C-541/23 P (Polwax) – 15 mei 2025 – A-G Medina – ECLI:EU:C:2025:360 – conclusie

Mededinging – Concentraties – Markt voor ‘slack wax’ en markt voor paraffinewas – Besluit waarbij de concentratie verenigbaar met de interne markt en de EER-Overeenkomst wordt verklaard – Door een derde partij ingesteld beroep tot nietigverklaring – Afbakening van de relevante markten – Bewijslast en bewijsstandaard – Toetsingsmaatstaf voor het Gerecht in fusiezaken

Bij arrest T-585/20 heeft het Gerecht het beroep tot nietigverklaring van het besluit van de Europese Commissie van 14 juli 2020, waarbij de Commissie een concentratie tussen Orlen en Lotos verenigbaar heeft verklaard met de interne markt en met artikel 57 van de EER-Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte (EER), verworpen. Polwax voert in haar hogere voorziening negen middelen aan.

A-G geeft het Hof in overweging: het eerste door Polwax in hogere voorziening aangevoerde middel gedeeltelijk niet-ontvankelijk en gedeeltelijk ongegrond te verklaren.

CONSULTATIE

Richtsnoeren voor fusies – herziening, Feedback- en raadplegingsperiode 8 mei 2025 - 3 september 2025 (EC)

Milieu, natuur, duurzame energie

EHRM – ARREST – L.F. e.a. t. Italië – 6 mei 2025 – 52854/18 – ECLI:CE:ECHR:2025:0506JUD005285418 – persbericht – arrest

Artikel 8 EVRM – Vervuiling door gieterij – Schending

In deze zaak klagen omwonenden van een gieterij (een soort metaalverwerkingsbedrijf) over het feit dat de Italiaanse overheid niet genoeg doet om vervuiling tegen te gaan en hen te beschermen tegen de (levensbedreigende) ziektes die daardoor veroorzaakt worden. Het hof is het daarmee eens en oordeelt dat Italië daarmee artikel 8 EVRM heeft geschonden. Het hof ziet geen aanleiding om de klacht met betrekking tot artikel 2 EVRM apart te bespreken.

HvJ – ARREST – C-318/23 (Commissie/Slovenië) – 8 mei 2025 – ECLI:EU:C:2025:342 – persbericht – geen conclusie – arrest

Richtlijn 1999/31/EG – Richtlijn 2008/98/EG – Artikel 260, lid 2 VWEU – Afvalverwerking

Het Hof oordeelt dat Slovenië de verplichtingen die op haar rusten krachtens artikel 260, lid 1, VWEU niet is nagekomen, omdat zij niet de nodige maatregelen heeft getroffen ter uitvoering van het arrest van 16 juli 2015, Commissie/Slovenië (C-140/14, EU:C:2015:501), met betrekking tot perceel nr. 115/1 in de gemeente Teharje (Bukovžlak).

- Waste management: the Court imposes a financial penalty on Slovenia for having failed to comply with its obligations with regard to the landfilling of waste (persbericht)

HvJ – ARREST – C-236/24 (Provincie Oost-Vlaanderen) – 8 mei 2025 – België – **ECLI:EU:C:2025:321 – geen conclusie – arrest**

Richtlijn 2011/92/EU – Milieueffectbeoordeling – Passende scheiding tussen de conflicterende functies

Sogent, een door de stad Gent opgerichte overheidsinstantie met rechtspersoonlijkheid, heeft een vergunningsaanvraag ingediend voor de herbestemming van een wasserij-site. Zij heeft bij die aanvraag een screeningsnota gevoegd betreffende de verwachte milieueffecten van deze herbestemming, teneinde te bepalen of dit project aan een milieueffectbeoordeling moest worden onderworpen.

De omgevingsambtenaar van de stad Gent heeft geoordeeld dat een milieueffectbeoordeling niet nodig was voor het project. Vervolgens is de vergunning verleend. De eigenaren van een aangrenzend gebouw zijn opgekomen tegen de vergunningverlening.

Aangezien het college van de stad Gent „de facto” tevens de opdrachtgever van het betrokken project was, had het college zich, volgens de Raad voor Vergunningsbetwistingen, ten onrechte bevoegd verklaard om te beslissen over de betrokken vergunningsaanvraag. De Provincie Oost-Vlaanderen en Sogent hebben tegen dat arrest cassatieberoepen ingesteld bij de verwijzende rechter.

Hof: Artikel 9 bis van richtlijn 2011/92/EU moet aldus worden uitgelegd dat wanneer de instantie die bevoegd is om te bepalen of een in artikel 4, lid 2, van richtlijn 2011/92, zoals gewijzigd, bedoeld project moet worden onderworpen aan een milieueffectbeoordeling overeenkomstig de artikelen 5 tot en met 10 van richtlijn 2011/92, zoals gewijzigd, tevens de opdrachtgever van het betrokken project is, er in elk geval een passende scheiding moet worden aangebracht tussen de conflicterende functies bij het uitvoeren van die taak.

HvJ – ARREST – C-487/24 P (Kiene e.a./Parlement en Raad) – 15 mei 2025 – **ECLI:EU:C:2025:357 – geen conclusie – arrest (Franse taalversie)**

Verordening (EU) 2023/851 – Milieu – Prestatienormen voor koolstofdioxide-uitstoot – Nieuwe personenauto's – Inaanmerkingneming van emissies buiten het gebruik van het voertuig – Individueel geraakt – Recht op effectieve rechterlijke bescherming

Verzoekers, met uitzondering van Kiene, zijn ondernemingen die actief zijn in de productie en distributie CO₂-neutrale brandstoffen. De heer Kiene is een natuurlijk persoon die een belang heeft in deze ondernemingen.

De bestreden verordening maakt deel uit van het wetgevingspakket “Fit for 55” en scherpert de CO₂-emissienormen aan.

Lorenz Kiene e.a., verzoeken om vernietiging van de beschikking van het Gerecht in zaak T-419/23, waarbij het Gerecht hun beroep tot nietigverklaring van artikel 1, lid 1, van Verordening (EU) 2023/851 niet-ontvankelijk heeft verklaard.

Het Parlement en de Raad betogen dat het beroep niet-ontvankelijk is, met name omdat verzoeksters niet voldoen aan de voorwaarde dat zij individueel geraakt zijn door de bestreden verordening in de zin van artikel 263 VWEU.

Hof: Het beroep wordt verworpen.

HvJ – CONCLUSIE – C-117/24 (JYSK) – 22 mei 2025 – A-G Norkus – Hongarije – ECLI:EU:C:2025:372 – conclusie

Verordening (EU) nr. 995/2010 (Due dilligence system) – Milieu – Verplichtingen van marktdeelnemers die hout en houtproducten op de markt brengen – Gebruikmaking, handhaving en evaluatie van een stelsel van zorgvuldigheidseisen – Omvang – Toegang van een marktdeelnemer tot het stelsel van zorgvuldigheidseisen van zijn moederonderneming

JYSK is een Hongaars bedrijf dat hout en houtproducten invoert en op de markt brengt. Het is volledig eigendom van de Deense moederonderneming LLG, die eveneens houtproducten verkoopt. JYSK Hongarije voert haar importactiviteiten zelfstandig uit, zonder directe tussenkomst van de moedermaatschappij. Uit onderzoek is gebleken dat JYSK Hongarije een DDS gebruikt dat door de moederonderneming is ontwikkeld, gebaseerd op risicobeoordelingen van de moederonderneming en een toezichthoudende organisatie (Preferred by Nature). Deze DDS wordt door meerdere dochterondernemingen in Europa gebruikt. Het nationaal bureau heeft vastgesteld dat JYSK Hongarije de verordening heeft geschonden, heeft een boete opgelegd en bevolen dat het bedrijf een eigen DDS moet invoeren.

De vraag is o.a. of artikel 4, leden 2 en 3, en artikel 6, lid 1, van de verordening voor marktdeelnemers de verplichting met zich meebrengen om te beschikken over een DDS dat in hun naam is ingevoerd en specifiek is opgezet voor de door hen ontplooiende activiteit.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 4, leden 2 en 3, juncto artikel 6, lid 1, van verordening (EU) nr. 995/2010 staat eraan in de weg dat een marktdeelnemer die een tot een groep van ondernemingen behorende onderneming is toegang heeft tot de in artikel 6, lid 1, van deze verordening bedoelde elementen van een stelsel van zorgvuldigheidseisen dat door een andere onderneming van dezelfde groep wordt gehandhaafd en geëvalueerd, of dat door een toezichthoudende organisatie in de zin van artikel 8 van die verordening is ingevoerd en door deze andere onderneming wordt gebruikt.

- A-G Norkus: dochteronderneming moet stelsel van zorgvuldigheidseisen zelfstandig handhaven en evalueren in het kader van de EU-Houtverordening (ECER)

HvJ – CONCLUSIE – Gevoegde zaken C-221/24 en C-222/24 (Naturvårdsverket) – 22 mei 2025 – A-G Capeta – Zweden – ECLI:EU:C:2025:375 – conclusie

Verordening (EG) nr. 1013/2006 – Artikel 17 Handvest EU – Milieu – Uitvoer van goederen – Illegale overbrenging afvalstoffen – Terugnameplicht – Nuttige toepassing en verwijdering van dergelijke afvalstoffen tegen de wil van de verzenders – Geldigheid – Recht op eigendom

Containers zijn overgebracht van Zweden naar Kameroen (via België) en naar de Democratische Republiek Congo (via Duitsland). Inspecties door de bevoegde autoriteiten in Antwerpen en Hamburg brachten aan het licht dat de containers in kwestie geladen waren met onder meer voertuigen, elektronische producten, banden, meubelen, kleding en witgoed. Het merendeel van die goederen werd door de bevoegde autoriteiten aangemerkt als „afvalstoffen” of „gevaarlijke afvalstoffen”, zodat de uitvoer ervan uit de EU was verboden.

Het Zweeds agentschap voor milieubescherming heeft de containers teruggenomen. Deze autoriteit heeft, tegen de wil van verzoekers in eerste aanleg, tevens de inhoud van die containers verwijderd. In hoger beroep wordt het Hof verzocht om de omvang van de „terugnameplicht” uit hoofde van de verordening overbrenging afvalstoffen uit te leggen en om de verenigbaarheid daarvan met het recht op eigendom te beoordelen.

De derde vraag gaat over uitlegging van artikel 24, lid 2, van de verordening in het licht van het eigendomsrecht.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 24, lid 2, onder c), van verordening (EG) nr. 1013/2006 moet aldus worden uitgelegd dat deze bepaling de bevoegde autoriteit van het land van verzending de verplichting oplegt om een illegale overbrenging van afvalstoffen terug te nemen en de betrokken afvalstoffen te verwijderen en nuttig toe te passen.

Onderzoek van de derde vraag heeft geen elementen opgeleverd die afbreuk doen aan de geldigheid van artikel 24, lid 2, onder c), van verordening nr. 1013/2006 in het licht van artikel 17 Handvest EU.

RECHTSPRAAK NL – Rechtbank Den Haag – 25 april 2025 – [ECLI:NL:RBDHA:2025:6874](#)

Richtlijn 2005/29/EG – Artikel 34 VWEU – Artikelen 10, 11 en 16 Handvest EU – Reclameverbod fossiele brandstoffen, vliegvakanties e.d.

Kort geding. De vorderingen tot buitenwerkingstelling van het verbod op het maken van fossiele reclame (het Reclameverbod) in de gemeente Den Haag en het gevorderde verbod aan de gemeente Den Haag om dat verbod te handhaven worden afgewezen. Het Reclameverbod is niet onmiskenbaar onverbindend.

- Hague court upholds a municipal ban on fossil fuel ads: implications for EU (consumer) law ([ECLB](#))

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

- Lliuya v RWE. Germany's historic climate ruling: A pyrrhic loss for claimants? ([GAVCLAW](#))
- Success Without Victory ([Verfassungsblog](#))
One of the most striking climate cases has come to a striking end. The Higher Regional Court of Hamm dismissed the lawsuit against RWE on minor factual grounds – yet at the same time confirmed that major emitters can, in principle, be held liable under German private law for climate-related harms.

OVERIG

- Commissie neemt herziene regels aan over toegang publiek tot rechter in milieuzaken betreffende staatssteunbesluiten van de EU ([ECER](#))
- Europees Parlement neemt beslissing over aanpassing beschermingsstatus wolf
- Het Europees Parlement heeft de beschermingsstatus van de wolf in de EU aangepast van 'strikt bescherm' ([ECER](#))
- From Extraterritorial Obligations to Aggravated Responsibility: How Regional Human Rights Courts Could Shape the ICJ Advisory Opinion on Climate Change ([EJILtalk](#))
- Recognition without regulation: The protection of 'climate refugees' ([Leiden law blog](#))
- EU closing in on the 2030 climate and energy targets, according to national plans ([EC](#))

EHRM factsheets en guides

- [Environment](#)
- [Climate change](#)

- [Guide sur la jurisprudence de la Convention européenne des droits de l'homme - Environnement](#)
- [Guide on Article 4 of Protocol No. 7 to the ECHR – right not to be tried or punished twice](#)

Ne bis in idem

NOOT – HvJ 30 januari 2025, [C-205/23 \(Engie România\)](#)

Case-law consistency on ne bis in idem: judgment of the CJEU in Engie România SA ([Johan Callewaert](#))

Overlevering en uitlevering

HvJ – CONCLUSIE – C-219/25 PPU (Kamekris) – 22 mei 2025 – A-G Kokott – Frankrijk – [ECLI:EU:C:2025:379](#) – [conclusie](#) (Franse taalversie)

Artikelen 19 en 47 Handvest EU – Uitlevering aan een derde land met het oog op de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf – Unieburgerschap - Vrij verkeer van personen - Handvest van de grondrechten – Aanhoudend risico op foltering of andere misdrijven of onmenselijke of vernederende behandeling – Unierecht van toepassing?

K.N. heeft zowel de Georgische als Griekse nationaliteit. Hij is in 2011 bij verstek veroordeeld tot een levenslange gevangenisstraf in Georgië voor onder meer poging tot moord, wapen- en drugsdelicten in het kader van georganiseerde misdaad. Hij is op basis van een Interpol *red notice* gearresteerd in België. De Belgische rechter heeft zijn uitlevering aan Georgië voor tenuitvoerlegging van de straf geweigerd vanwege het risico op ernstige mensenrechtenschendingen zoals foltering en schending van het recht op een eerlijk proces.

Vervolgens is hij in Frankrijk gearresteerd, eveneens op basis van dezelfde *red notice*. Georgië heeft opnieuw een uitleveringsverzoek ingediend. Zowel het Franse Openbaar Ministerie als K.N. pleiten voor weigering van de uitlevering, met verwijzing naar de Belgische beslissing.

De verwijzende rechter wil weten of Frankrijk het Belgische oordeel moet volgen en dus ook kan weigeren om K.N. uit te leveren aan Georgië, op basis van het EU-Handvest van de Grondrechten (artikelen 19 en 47)?

De A-G is van mening dat het Unierecht niet van toepassing is op een verzoek tot uitlevering van een onderdaan van een andere lidstaat aan een derde staat, wanneer die persoon op het moment van zijn aanhouding slechts op doorreis was in de aangezochte lidstaat.

- 📌 A-G Kokott brengt conclusie uit over de uitlevering van mobiele EU-burgers aan derde landen ([ECER](#))

NOOT – HvJ 29 juli 2024, [C-202/24 \(Alchaster\)](#)

S. Dewulf, Geen 'tweestappentoets' in het kader van de mensenrechtelijke weigeringsgrond bij overlevering naar het Verenigd Koninkrijk na de Brexit, in: [SEW 2025/5](#)

EHRM factsheets

- Extradition and life imprisonment

Privacy en persoonsgegevens

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-222/25 (Rahapesu Andmehbüroo), verwijzing uit **Estland** over de vraag in hoeverre de **AVG** en Richtlijn 2016/680 mogen worden beperkt door **nationale geheimhoudingsregels** waardoor **betrokkenen geen inzage krijgen** in door **financiële inlichtingeneenheden** verwerkte persoonsgegevens – ECER
- C-273/25 (Erser), verwijzing uit **Duitsland** over de **AVG** en de vraag of het is toegestaan dat een **Facebook-gebruiker immateriële schadevergoeding** krijgt puur vanwege **verlies van controle over door derden ‘gescrapete’ persoonsgegevens**, en of dat oordeel verandert als het gaat om eerder **openbaar gemaakte gegevens** met een telefoonnummer

RECHTSPRAAK NL – Hoge Raad – 9 mei 2025 – [ECLI:NL:HR:2025:723](#)

Verordening (EU) 2016/679 – Artikel 8 EVRM – Artikel 392 Rv (prejudiciële vragen) – Inzage in dossiers jeugdbeschermingszaken

Moet een gerecht op verzoek inzage geven in of afschriften verstrekken van stukken uit dossier van afgesloten civiele familie- en jeugdprocedures?

Beantwoording van de vragen:

Er bestaat geen wettelijke grondslag (ook niet naar analogie) voor het verstrekken van inzage in of afschrift van stukken door de gerechten uit het dossier van een afgesloten civiele procedure. Dit is anders voor zover het gaat om het verstrekken (door de griffier) van afschriften van vonnissen, arresten en beschikkingen op grond van art. 29 lid 2 Rv en om het verstrekken (door het gerechtsbestuur) van inzage in en informatie over de door de gerechten verwerkte persoonsgegevens binnen de kaders van art. 15 AVG.

Ingevolge artikel 8 EVRM rust op de Staat een positieve verplichting om te voorzien in een effectieve en toegankelijke procedure waarmee de betrokkene ten aanzien van wie in het verleden kindbeschermingsmaatregelen zijn getroffen toegang kan verkrijgen tot alle relevante en passende informatie met betrekking tot die maatregelen om zijn kindertijd en vroege ontwikkeling te kennen en te begrijpen. Met de inzageregeling van art. 7.3.10 Jeugdwet is in beginsel in een dergelijke procedure voorzien. Niet verzekerd is echter dat de betrokkene via die procedure steeds alle relevante en passende informatie zal kunnen verkrijgen, zoals vereist door artikel 8 EVRM. Het gaat de rechtsvormende taak van de rechter te buiten om te voorzien in een algemene oplossing voor dit mogelijke rechtstekort, gelet op de in dat verband te maken keuzes, die aan de wetgever zijn.

- 📌 Hoge Raad: geen wettelijke grondslag voor inzage in dossiers jeugdbeschermingszaken ([NJB blog](#))
- 📌 [Sdu Nieuws Personen- en familierecht 2025/265](#)

NOOT – HvJ 30 april 2025, gevoegde zaken C-313/23, C-316/23 en C-332/23 (Inspektorat kam Visshia sadeben savet)

- Personal data better protected under the Convention than under the GDPR: judgment of the CJEU in Inspektorat kam Visshia sadeben savet (Johan Callewaert)
- Hot Rule of Law Potatoes (verfassungsblog)

NOOT – HvJ conclusie A-G 6 februari 2025, C-413/23 P (DPS v. SRB)

Must “personal data” always be “relative”? (European law blog)

CONSULTATIE

European Data Union Strategy, Feedback- en raadplegingsperiode 23 mei 2025 - 18 juli 2025 (EC)

OVERIG

- Overeenkomst tussen de EU en Canada inzake de doorgifte en verwerking van persoonsgegevens van passagiers (ECER)

Wiki

- Wiki AVG

EHRM factsheets en guides

- Guide to the case-Law of the of the ECHR on dataprotection
- Personal data protection
- Right to the protection of one's image
- ECHR-KS Key Theme - Terrorism Surveillance measures
- ECHR-KS Key Theme - Article 8 The right to private life protecting or limiting the role of public watchdogs

Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel recht

EHRM factsheets en guides

- Guide on article 6 ECHR - right to a fair trial (civil limb)

Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – Van der Zwan t. Nederland – 22 april 2025 – 27231/19 – ECLI:CE:ECHR:2025:0422DEC002723119 – persbericht 7.5.2025 – arrest

Artikel 7 EVRM (geen straf zonder wet) – Verjaringstermijn – Ambtshalve toetsing – Wijziging praktijk Hoge Raad – Geen schending

De zaak gaat over de toepassing van een gewijzigde praktijk van de Hoge Raad betreffende het gebruik van zijn bevoegdheid om ambtshalve te toetsen of de verjaringstermijn is verstreken. Klager beroept zich op artikel 7, lid 1, EVRM.

Na een veroordeling door de rechtbank Roermond in 2012, heeft het gerechtshof 's-Hertogenbosch klager in 2017 veroordeeld wegens verduistering en overtreding van een voorschrift van de Wet toezicht kredietwezen en hem veroordeeld tot een gevangenisstraf van dertig maanden, waarvan zes maanden voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar.

Klager heeft op geen enkel moment tijdens de procedure aangevoerd dat de vervolging van een van de strafbare feiten verjaard is. De advocaat-generaal bij de Hoge Raad heeft erop gewezen dat het tweede feit waarvoor klager was veroordeeld, in 2016 is verjaard. De advocaat-generaal merkte op dat de Hoge Raad in een recent arrest van 30 oktober 2018 zijn praktijk van ambtshalve toepassing van de verjaringstermijn heeft gewijzigd, door te oordelen dat hij in toekomstige zaken zijn bevoegdheid tot ambtshalve toetsing pas zal aanwenden wanneer de verjaringstermijn is verstreken na het indienen van de cassatiemiddelen.

Volgens klager is deze wijziging in de praktijk van de Hoge Raad niet voorzienbaar, en bovendien is er geen overgangperiode vastgesteld. Indien de Hoge Raad in zijn zaak de eerdere praktijk niet toepast,, worden zijn rechten op grond van artikel 7 EVRM geschonden.

Het EHRM merkt op dat niet in geschil is dat de door de klager gepleegde handelingen ten tijde van het plegen ervan een strafbaar feit vormden en dat de opgelegde straf niet zwaarder was dan die welke ten tijde van de feiten van toepassing waren. Het Hof merkt verder op dat klager het verstrijken van de verjaringstermijn bij de feitenrechter niet naar voren heeft gebracht. De klacht van klager gaat over een procedurele kwestie, namelijk de bevoegdheid van de Hoge Raad om al dan niet ambtshalve te onderzoeken of een verjaringstermijn is verstreken.

Het EHRM is van oordeel dat het hier niet gaat om een zaak van materieel strafrecht. Bovendien heeft klager niet aangetoond dat de nieuwe praktijk van de Hoge Raad betrekking had op de omschrijving van het strafbare feit of de straf.

De klacht is niet ontvankelijk.

Zie ook: De Jong t. Nederland over hetzelfde onderwerp.

EHRM – ARREST – Engels t. België – 27 mei 2025 – 38110/18 – ECLI:CE:ECHR:2025:0527JUD003811018 – persbericht – arrest

Artikel 6 EVRM – Veroordeling na verklaringen medeverdachten – Niet kunnen horen – Geen schending

Klager is in eerste aanleg veroordeeld op basis van verklaringen die in de onderzoeksfase zijn afgelegd door zijn medeverdachten. In hoger beroep (ten overstaan van Hof van Beroep) heeft hij de medeverdachten niet als getuige kunnen horen omdat klager niet verschenen is op zitting.

Het EHRM merkt op dat het Hof van Beroep, onder toezicht van het Hof van Cassatie, de toelaatbaarheid en betrouwbaarheid van de verklaringen van de medeverdachten heeft onderzocht. In zijn uitvoerig gemotiveerd arrest heeft het Hof vastgesteld dat de verklaringen van de medeverdachten geloofwaardig zijn en met elkaar overeenstemmen. Het EHRM is van oordeel dat, in deze specifieke omstandigheden van de zaak, de weigering van het hof van beroep te Brussel, om klagers verzoek in te willigen om de betrokken medeverdachten als getuige ter terechtzitting te ondervragen, geen afbreuk heeft gedaan aan de eerlijkheid van de procedure in zijn geheel. Geen schending van artikel 6 EVRM.

Rechter Sarghides heeft een *dissenting opinion*.

HvJ – ARREST – C-530/23 (Barało) – 8 mei 2025 – Polen – ECLI:EU:C:2025:322 – conclusie – arrest

Richtlijn (EU) 2016/1919 – Richtlijn 2013/48/EU – Artikel 47 Handvest EU – Artikel 19, lid 1 VEU – Rechtsbijstand – Recht op toegang tot een advocaat in strafprocedures – Ondervraging verdachte in afwezigheid van een advocaat – Procedurele waarborgen voor kwetsbare personen – Recht op effectieve rechtsbescherming

K.P. is staande gehouden na een aanrijding, waarbij de politie amfetamine en marihuana in beslag heeft genomen. Tijdens zijn verhoor is niet onderzocht of hij onder invloed was van verdovende middelen en of zijn geestelijke gezondheid zijn vermogen om deel te nemen aan het verhoor beïnvloedde dan wel afbreuk hebben gedaan aan zijn beoordelingsvermogen. K.P. is niet bijgestaan door een advocaat tijdens belangrijke verhoren. Kort na het incident is hij opgenomen op een psychiatrische afdeling. Een psychiater heeft verklaard dat K.P. door zijn psychische aandoeningen niet in staat was om deel te nemen aan de procedure.

De verwijzende rechter vraagt zich af of K.P. de nodige juridische bescherming heeft gekregen, vooral wat betreft het recht op rechtsbijstand, in het bijzonder of er sprake is van een kwetsbaar persoon. Er worden vijftien (!) prejudiciële vragen gesteld.

De vragen gaan met name over de omvang van het recht op toegang tot een advocaat en van het recht op rechtsbijstand van een kwetsbare persoon. Daarnaast worden ook vragen gesteld over diverse begrippen van Unierecht en over meerdere procedurele aspecten. Zo rijzen onder meer vragen in verband met de rechtstreekse werking van sommige bepalingen van de richtlijnen 2013/48 en 2016/1919, evenals in verband met een eventuele verplichting om rechtsmiddelen in te voeren die in deze richtlijnen worden opgelegd.

Polen en Tsjechië hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 2, lid 1, onder b), artikel 4, lid 5, en artikel 9 van richtlijn (EU) 2016/1919 I, gelezen in samenhang met artikel 3, lid 2, onder a) tot en met c), en met artikel 3, lid 3, van richtlijn 2013/48/EU moeten aldus worden uitgelegd dat de lidstaten verplicht zijn om, ten eerste, ervoor te zorgen dat de kwetsbaarheid van een beklaagde of verdachte wordt vastgesteld en erkend voordat deze persoon of die verdachte wordt ondervraagd in het kader van een strafprocedure of voordat er specifieke onderzoekshandelingen of handelingen voor het vergaren van bewijsmateriaal worden verricht, en, ten tweede, te waarborgen dat die personen zonder onnodig uitstel en uiterlijk vóór het verhoor door de politie of een andere rechtshandhavingsinstantie, dan wel vóór het verrichten van de onderzoekshandelingen of handelingen voor het vergaren van bewijsmateriaal waaraan die persoon of die verdachte moet of mag deelnemen, toegang hebben tot een advocaat in het kader van rechtsbijstand voor deze procedure.

Artikel 12 van richtlijn 2013/48 en artikel 8 van richtlijn 2016/1919 moeten aldus worden uitgelegd dat zij vereisen dat beslissingen betreffende, ten eerste, het onderzoek naar de mogelijke kwetsbaarheid van een verdachte of beklaagde en, ten tweede, de weigering om rechtsbijstand te verlenen aan een

kwetsbare persoon, evenals de keuze om deze persoon te ondervragen zonder dat een advocaat aanwezig is, worden gemotiveerd en aan een doeltreffende voorziening in rechte kunnen worden onderworpen.

Deze bepalingen verzetten zich daarentegen niet tegen een nationale regeling die in het kader van een strafprocedure niet toestaat dat een rechter belastend bewijsmateriaal dat is verkregen uit verklaringen die een kwetsbare persoon heeft afgelegd tijdens een verhoor door de politie of een andere rechtshandavingsinstantie, zonder eerbiediging van de door de richtlijnen 2013/48 en 2016/1919 gewaarborgde rechten, niet-ontvankelijk verklaart, op voorwaarde evenwel dat die rechter in het kader van het strafproces, ten eerste, kan toetsen of die rechten, gelezen in het licht van artikel 47 en artikel 48, lid 2, van het Handvest, zijn nageleefd en, ten tweede, alle gevolgen kan trekken die uit die niet-eerbiediging voortvloeien, in het bijzonder met betrekking tot de bewijskracht van het in die omstandigheden verkregen bewijsmateriaal.

Noot: het HvJEU lijkt in dit arrest geen onderscheid te maken tussen aangehouden en niet-aangehouden kwetsbare verdachten. Ook onze eigen HR oordeelde in die richting (in combi van vijf) op HR 9 april 2024, [ECLI:NL:HR:2024:556](#). Er is overigens een [wetsvoorstel](#) in voorbereiding dat dit moet regelen.

- EU-Hof oordeelt over Unierechtelijke vereisten voor strafprocedures waarbij een kwetsbare persoon betrokken is ([ECER](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- [C-230/25 \(Stakov\)](#), verwijzing uit **Bulgarije** over **onpartijdigheid rechter, wraking, recht op een eerlijk proces en rechtsbijstand**
- [C-293/25 \(Moguchev\)](#), verwijzing uit **Bulgarije** over de **EAB, wederzijdse erkenning op strafvonnissen en de vraag welke procedure** de rechter in eerste aanleg moet toepassen bij het behandelen en afdoen van een strafzaak in een geval waarin de **tenuitvoerlegging van een EAB is geweigerd** en de verbintenis is aangegaan om de **straf zelf ten uitvoer te leggen**

EHRM factsheets en guides

- [Police arrest and assistance of a lawyer](#)
- [Guide on article 6 ECHR - right to a fair trial \(criminal limb\)](#)
- [ECHR-KS Key Theme - Article 6 \(criminal\) Absent witnesses and other restrictions on the right to examine witnesses](#)
- [ECHR-KS Key Theme - Article 6 Access to a lawyer](#)
- [ECHR-KS Key Theme - Article 6 \(criminal\) Administration of \(unlawfully obtained\) evidence](#)
- [ECHR-KS Key Theme - Mass Protests The right to a fair trial](#)
- [ECHR-KS Key Theme - Article 6 \(criminal\) Presumption of innocence](#)
- [ECHR-KS Key Theme - Article 6 Waiver of the guarantees of a fair trial](#)

Producteisen

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-237/25 (Mettler-Toledo), verwijzing uit **Duitsland** over de vraag of het onder **richtlijn 2014/31 is toegestaan dat niet-automatische weeginstrumenten** de essentiële metrologische gegevens (zoals maximaal weegvermogen) niet fysiek op het instrument aangebracht hebben, maar deze alleen digitaal en altemeer op de display weergeven – [ECER](#)
- C-238/25 (Bizerba), verwijzing uit **Duitsland** over de vraag of een apparaat nog als een **niet-automatisch weegwerktuig geldt** wanneer het **weegresultaat niet zichtbaar** wordt getoond of geprint, maar alleen intern wordt opgeslagen – [ECER](#)

Recht op effectieve rechtsbescherming en toegang tot de rechter

HvJ – ARREST – C-530/23 (Barało) – 8 mei 2025 – Polen – ECLI:EU:C:2025:322 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Richtlijn (EU) 2016/1919 – Richtlijn 2013/48/EU – Artikel 47 Handvest EU – Artikel 19, lid 1 VEU – Rechtsbijstand – Recht op toegang tot een advocaat in strafprocedures – Ondervraging verdachte in afwezigheid van een advocaat – Procedurele waarborgen voor kwetsbare personen – Recht op effectieve rechtsbescherming

Samenvatting onder: [procesrecht en recht op eerlijk proces](#)

HvJ – CONCLUSIE – C-219/25 PPU (Kamekris) – 22 mei 2025 – A-G Kokott – Frankrijk – ECLI:EU:C:2025:379 – [conclusie](#) (Franse taalversie)

Artikelen 19 en 47 Handvest EU – Uitlevering aan een derde land met het oog op de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf – Unieburgerschap - Vrij verkeer van personen - Handvest van de grondrechten – Aanhoudend risico op foltering of andere misdrijven of onmenselijke of vernederende behandeling

Samenvatting onder: [Overlevering en uitlevering](#)

Rechtsstaat en rechterlijke macht

EHRM – ARREST – Sadowski t. Polen – 9 mei 2025 – 56297/21 – ECLI:CE:ECHR:2025:0509JUD005629721 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Artikel 6 EVRM – Indien een beslissing van de nationale raad voor de rechtspraak vernietigd wordt maar de gevolgen van die beslissing in stand blijven, is sprake van schending van het recht op eerlijk proces

Klager solliciteerde voor de functie van rechter in de civiele kamer van het Supreme Court van Polen. De nationale raad voor de rechtspraak (NCJ) heeft van de 27 sollicitanten, zeven kandidaten voorgedragen. Klager werd niet voorgedragen. Klager heeft verzocht om herziening van de beslissing

om hem niet voor te dragen en heeft een procedure aangespannen bij de hoogste bestuursrechter in Polen. Deze oordeelde dat nog niet overgegaan mocht worden tot de benoemingen totdat de zaak was beoordeeld. De zeven voorgedragen kandidaten zijn gedurende de procedure toch benoemd. Klager heeft hiertegen beroep aangetekend en de bestuursrechter heeft het besluit van de NCJ vernietigd. Desondanks kon de sollicitatie van klager niet opnieuw in behandeling worden genomen omdat sprake was van de zogenoemde 'rule-of-law' crisis in Polen. Klager stelt dat het recht op een eerlijk proces is geschonden omdat de rechterlijke toetsing onvoldoende is gebleken om zijn rechten te beschermen en dat de uitspraak geen gevolgen (positieve verandering) voor hem heeft gehad. EHRM: door beroep in te stellen bij de hoogste bestuursrechter, verzoekt een procespartij niet alleen om vernietiging van het bestreden besluit, maar ook – en vooral – om opheffing van de gevolgen daarvan. Omdat de gevolgen ook na vernietiging van het besluit in stand zijn gebleven, is geen sprake van een eerlijk proces. Het EHRM oordeelt unaniem dat sprake is van een schending.

OVERIG

- CM2507 Proposals for EU Treaty amendments by the Meijers Committee ([Commissie Meijers](#)) *Since the EU Treaty reform debate has resurfaced, we propose nine Treaty amendments aimed at strengthening democracy and the Rule of Law in the EU.*
- Does the Court of Justice Practice What it Preaches? Upholding the Value of Rule of Law in the Interpretation of Article 263(4) TFEU ([European law blog](#))
- 320+ Civil Society Organisations Urge European Commission to Halt Orban's Latest Crackdown on Media and NGOs ([liberties.eu](#))
- Hungary's Proposed "Sovereignty" Law Enables Orban To Silence All Critics and Implement the Putin Model Ahead of Elections ([liberties.eu](#))
- Consolidating the EU's Rule of Law Reports: Six years on what has been achieved and where are we heading? ([liberties.eu](#))
- #6: Een voorspelde constitutionele ondergang? De Roemeense verkiezingssaga in een notendop ([Nederland rechtsstaat](#))
- #5: From Exception to Legal Routine: Criminalising Dissent in Contemporary Italy ([Nederland rechtsstaat](#))
- #4: Aan de randen van Europa: de Schweizerische Volkspartei ([Nederland rechtsstaat](#))
- EU moet het ICC verdedigen ([judges for judges](#))
- Addio, Rule of Law? ([verfassungsblog](#))
Fears are spreading that Italy, too, may be joining the club of EU Member States dismantling the rule of law.

WIKI

- [Wiki - Rechtsstaat en rechterlijke macht](#)

EHRM factsheets en guides

- [Independence of the justice system](#)
- [The misuse of state power](#)
- [ECHR-KS Key Theme - Article 6 \(civil\) Protection of the judiciary](#)

Recht op leven en verbod op foltering en onmenselijke behandeling

EHRM – ARREST – Koomen t. Nederland – 20 mei 2025 – 298/15 – ECLI:CE:ECHR:2025:0520JUD000029815 – persbericht – arrest

Artikel 2 EVRM – Overlijden door dodelijk schot van politieagent – Geen schending

Klagers zijn de ouders van Michael Koomen die in 2011 is overleden als gevolg van een dodelijke schotwond die hij opliep tijdens een vechtpartij tussen een aantal mannen van een amateurvoetbalteam, die hun overwinning vierden.

Een agent is door meerdere leden van de groep op gewelddadige wijze aangevallen en terwijl hij probeerde zich te verdedigen heeft hij vier keer geschoten. Door het eerste schot, bedoeld als waarschuwingsschot, is de zoon van klagers dodelijk geraakt. Klagers klagen dat het gebruik van het vuurwapen door de politieagent niet absoluut noodzakelijk was en dat de autoriteiten er niet in zijn geslaagd een onafhankelijk en effectief onderzoek uit te voeren naar het incident.

Het Hof wijst erop dat de klacht van klagers tegen het besluit om de politieagent niet te vervolgen, is onderzocht door onpartijdige en onafhankelijke rechters van het Gerechtshof. Het onderzoek is effectief geweest omdat het onafhankelijk was van de betrokken persoon, omdat het onderzoek naar de feiten en omstandigheden rond de dood van de zoon van klagers op basis van objectief bewijsmateriaal heeft plaatsgevonden en omdat is nagegaan of het geweldsgebruik door de politieagent gerechtvaardigd was. In dit verband heeft het Hof ook rekening gehouden met het feit dat het Gerechtshof zijn bevindingen bijna uitsluitend heeft gebaseerd op zijn eigen observaties van de CCTV-beelden van het incident en op de verslagen van de reconstructie ter plaatse. Verder heeft het Gerechtshof alleen gebruik gemaakt van verklaringen voorzover deze bevestigd werden door de beelden. Geen schending van artikel 2 EVRM.

EHRM – ARREST – Kalkan t. Denemarken – 27 mei 2025 – 51781/22 – ECLI:CE:ECHR:2025:0527JUD005178122 – persbericht – arrest

Artikel 2 EVRM – Dood in gevangenis – Schadevergoeding

De zoon van klaagster zat in de gevangenis een straf uit voor diefstal en bedreigingen tegen gevangenispersoneel. In januari 2011 is hij overleden ten gevolge van een hartaanval nadat hij in een beenklem in buikligging (*a prone position leg lock*) was gefixeerd. Uit het dossier volgt dat hij in een gewelddadige en opgewonden toestand was en meerdere keren op deze manier in bedwang moest worden gehouden.

Klaagster klaagt dat de gevangenisbewakers geen duidelijke instructies hebben gekregen over het gebruik van deze beenklem in buikligging, en dat het gebruik daarvan op haar zoon gedurende 13 minuten buitensporig is geweest.

Het EHRM oordeelt dat artikel 2 EVRM is geschonden met betrekking tot de positieve verplichting van de Staat om gevangenisbewakers duidelijke en adequate instructies te geven over het gebruik van de beenklem in buikligging bij het in bedwang houden van gevangenen en zijn rechtshandhavers dienovereenkomstig dient op te leiden.

Het EHRM kent een schadevergoeding toe van EUR 25.000.

Sport

HvJ – CONCLUSIE – [C-209/23 \(RRC Sports\)](#) – 15 mei 2025 – A-G Emiliou – Duitsland – ECLI:EU:C:2025:362 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Artikelen 101 en 102 VWEU – Artikel 56 VWEU – Verordening (EU) 2016/679 – Mededinging – Beroepsvoetbal – FIFA Regels voor spelersmakelaars – Begrip mededingingsverstoringe ‘strekking’ – Meca-Medina-rechtspraak – Misbruik van machtspositie – Misbruik door exploitatie – Misbruik door uitsluiting – Beperkingen op de vrijheid van dienstverrichting – Bescherming van persoonsgegevens

Samenvatting onder: [Mededinging](#)

EHRM – factsheets en guides

- [Sport and the European Convention on Human Rights](#)

Staatssteun

HvJ – CONCLUSIE – [C416/24 en C417/24 \(On Air Media Professionals\)](#) – 22 mei 2025 – A-G Szpunar – Roemenië – ECLI:EU:C:2025:377 – [conclusie](#)

Verordening (EU) nr. 651/2014 – Vrijstelling – Vertaalfout in Roemeense taalversie – Rechtsgevolgen van de verordening houdende rectificatie van deze fout – Mogelijkheid tot terugvordering van steun die vóór de rectificatie is toegekend op basis van de versie van de verordening die genoemde fout bevat

Roemenië heeft op basis van de Roemeense taalversie van verordening (EU) nr. 651/2014 bepaalde steun toegekend aan ondernemingen die deze steun niet hadden mogen krijgen. Wat dient er te gebeuren met deze steunmaatregelen?

A-G geeft het Hof in overweging: Verordening (EU) 2021/452 moet aldus worden uitgelegd dat zij terugwerkende kracht heeft, waarbij de betrokken fout in de Roemeense taalversie van verordening nr. 651/2014 moet worden geacht te zijn gecorrigeerd vanaf de datum van inwerkingtreding van laatstgenoemde verordening.

Verordening 2021/452, gelezen in het licht van het rechtszekerheidsbeginsel en het beginsel van bescherming van het gewettigd vertrouwen, moet aldus worden uitgelegd dat zij niet kan worden tegengeworpen aan particulieren die vóór de inwerkingtreding ervan steunmaatregelen hebben genoten die door Roemenië zijn verleend op basis van de door een fout aangetaste taalversie van verordening nr. 651/2014, zodat de betrokken lidstaat zich daar niet op kan beroepen om terugvordering van deze steun te eisen.

- 📌 A-G Szpunar brengt conclusie uit over gevolgen van onjuiste taalversie van de AGVV voor toegekende steun ([ECER](#))

OVERIG

- Europese Commissie keurt Nederlandse steunregeling goed om decarbonisatie van industrie te ondersteunen ([ECER](#))
- Commissie neemt herziene regels aan over toegang publiek tot rechter in milieuzaken betreffende staatssteunbesluiten van de EU ([ECER](#))

Tabak

HvJ – ARREST – C-717/23 (Bundesminister für Gesundheit) – 15 mei 2025 – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2025:351 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Richtlijn 2014/40/EU – Begrip 'in de handel brengen' – Etikettering niet-conform – Levering tabaksproducten door groothandelaar aan detaillist – Geldboete opgelegd aan bestuurder van vennootschap die als groothandelaar optreedt

Een groothandelaar in tabak, heeft een bestuurlijke geldboete van 1.000 EUR gekregen omdat de sigaretten waren verpakt met een verboden etiket. Het etiket vermeldde "perfect afgerond" en "met slow curing", wat werd beschouwd als een indicatie van smaak, wat volgens de wet verboden was.

Volgens de rechter was de boete onterecht omdat de groothandelaar de producten niet "in de handel heeft gebracht", omdat de levering aan de detaillist (tabakswinkel) geen directe levering aan consumenten betreft.

De vraag is o.a. of het verbod op de verkoop van tabaksproducten met een verkeerd etiket geldt vanaf het moment dat een groothandelaar de producten aan een detaillist levert, of pas wanneer de detaillist de producten aan een consument levert.

Nederland, België en Oostenrijk hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 23, lid 2, juncto artikel 2, punt 40, van richtlijn 2014/40/EU moet aldus worden uitgelegd dat de op de lidstaten rustende verplichting om erop toe te zien dat tabaksproducten waarvan de etikettering van de verpakkingseenheid niet voldoet aan de voor deze producten geldende presentatievoorschriften, niet in de handel worden gebracht, niet beperkt is tot de fase van de levering ervan door een detaillist aan de consument.

- 📌 EU-Hof: begrip 'in de handel brengen' niet beperkt tot levering van tabaksproducten door detailhandelaar aan consument ([ECER](#))

Toegang tot documenten en hergebruik van overheidsinformatie

HvJ – ARREST – C-213/23 (Commissie/Nederland) – 22 mei 2025 – ECLI:EU:C:2025:370 – geen conclusie – [arrest](#)

Richtlijn (EU) 2019/1024 – Artikel 258 VWEU – Artikel 260, lid 3, VWEU – Niet nakoming verplichting voldoen aan richtlijn – Open data en hergebruik van overheidsinformatie – Onvolledige omzetting van de richtlijn – Geen mededeling van omzettingsmaatregelen – Veroordeling tot forfaitaire som geld

Hof: Nederland is de verplichtingen niet nagekomen die op deze lidstaat rusten krachtens artikel 17 van richtlijn (EU) 2019/1024, doordat het bij het verstrijken van de termijn die is gesteld in het met redenen

omkleed advies van de Europese Commissie van 6 april 2022 niet alle wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen heeft vastgesteld die nodig zijn om aan deze richtlijn te voldoen, en doordat het deze bepalingen dus niet aan de Commissie heeft meegedeeld.

Nederland wordt veroordeeld tot betaling aan de Europese Commissie van een forfaitaire som van 10 000 000 EUR.

Zie ook: C215/23 (Commissie/België) , waarin het Hof heeft geoordeeld dat ook België richtlijn (EU) 2019/1024 niet op tijd heeft omgezet en deze bepalingen niet aan de Commissie heeft meegedeeld. België wordt veroordeeld tot betaling aan de Europese Commissie van een forfaitaire som van 2 100 000 EUR.

Daarnaast zijn Bulgarije (C-237/23) en Letland (C-238/23) door de Commissie veroordeeld.

GERECHT – ARREST – T-36/23 (Stevi en The New York Times/Commissie) – 14 mei 2025 – Grote Kamer – ECLI:EU:T:2025:483 – persbericht – arrest

Verordening (EG) nr. 1049/2001 – Toegang tot documenten – Tekstberichten die zijn uitgewisseld tussen voorzitter Commissie en Pfizer – Weigering van toegang – Geen plausibele verklaringen die het mogelijk maken de redenen voor het niet-bestaan of het niet-bezitten vast te stellen – Beginsel van behoorlijk bestuur

Matina Stevi, een journaliste die voor het dagblad *The New York Times* werkt, heeft de Europese Commissie verzocht om toegang te krijgen tot alle sms-berichten die tussen 1 januari 2021 en 11 mei 2022 zijn uitgewisseld tussen Commissievoorzitter Ursula von der Leyen en Albert Bourla, CEO van Pfizer. De Commissie heeft dit verzoek afgewezen omdat zij niet over de documenten beschikt waarop het verzoek betrekking heeft. Stevi en The New York Times hebben het Gerecht van de Europese Unie verzocht de weigeringsbeslissing van de Commissie nietig te verklaren.

Gerecht: *Besluit C(2022) 8371 final van de Europese Commissie van 15 november 2022, dat is vastgesteld krachtens artikel 4 van de bepalingen betreffende de uitvoering van verordening (EG) nr. 1049/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2001 inzake de toegang van het publiek tot documenten van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie, wordt nietig verklaard.*

- Toegang tot documenten: besluit van de Commissie om een journaliste van The New York Times geen toegang te geven tot tussen voorzitter Von der Leyen en de CEO van Pfizer uitgewisselde tekstberichten wordt nietig verklaard (persbericht Curia)
- EU-Gerecht verklaart besluit Commissie om journaliste New York Times geen toegang te geven tot uitgewisselde tekstberichten nietig (ECER)
- Gerecht EU: Toegang tot uitgewisselde berichten Commissie voorzitter en CEO Pfizer (Boek9)
- Besluit van de Commissie om een journaliste geen toegang te geven tot tussen uitgewisselde tekstberichten wordt nietig verklaard (IE forum)
- Text Messages, Transparency, and the Rule of Law (Verfassungsblog)

OVERIG

Commissie presenteert verslag over de toepassing van de Eurowob in 2024 (ECER)

Vennootschapsrecht

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- C-225/25 (KORFIN et SEMPIOLA INVEST), verwijzing uit **Slowakije** over **openbaar overnameverbod, zeggenschap vennootschap en meerderheidsbelang** – ECER

Verkiezingen en kiesrecht

NOOT – EHRM 11 februari 2025, Călin Georgescu t. Roemenië

An Anxious-Avoidant Court: Adjudicating Democratic Infrastructure in Călin Georgescu v. Romania (Strasbourg observers)

CONSULTATIE

Politieke reclame — richtsnoeren voor de uitvoering van EU-regels, Feedback mogelijk van 28 mei 2025 - 25 juni 2025 (EC)

Vervoer, reizen en rijbewijs

HvJ – ARREST – C-538/23 (ÖBB-Infrastruktur) – 22 mei 2025 – Duitsland – ECLI:EU:C:2025:367 – conclusie – arrest

Richtlijn 2012/34/EU – Heffingen voor gebruik spoorweginfrastructuur – Taken toezichthoudende instantie – Nationale procedure tot goedkeuring van extra heffingen

Het onderhavige geschil vloeit voort uit de netverklaringen van ÖBB voor de jaren 2018 en 2019.

In beide netverklaringen waren voor vijf nauwkeurig bepaalde marktsegmenten extra heffingen begrepen in de gepubliceerde infrastructuurrechten.

In de gepubliceerde netverklaring voor 2018 werd echter alleen het totale bedrag vermeld dat voor elk marktsegment moest worden betaald, zonder de verdeling van dat totaal tussen directe kosten en extra heffingen aan te geven. In de netverklaring van 2019 werden de heffingen voor directe kosten en extra heffingen daarentegen afzonderlijk aangegeven, voor elk marktsegment en per afgelegde kilometer treinpad, en werd de totale heffing berekend door deze twee bedragen bij elkaar op te tellen.

Aan het onderhavige geschil ligt een verschil van opvatting tussen partijen ten grondslag over de vraag of en zo ja, middels welke procedure extra heffingen kunnen worden ingevoerd.

Nederland, Oostenrijk, Polen en Noorwegen hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 29, lid 1, en de artikelen 32 en 56 van richtlijn 2012/34/EU staan er niet aan in de weg dat een lidstaat de inning van extra heffingen bij de rechten voor het gebruik van de spoorweginfrastructuur, die door de beheerder van die infrastructuur zijn vastgesteld, onderwerpt aan een goedkeuringsprocedure, op voorwaarde evenwel dat die procedure de marge eerbiedigt waarover de infrastructuurbeheerder dient te beschikken wanneer hij de hoogte van de rechten bepaalt zodat hij

deze marge als beheersinstrument kan gebruiken, geen afbreuk doet aan de prerogatieven van de betrokken actoren, en de toezichthoudende instantie niet verhindert om overeenkomstig artikel 56 haar taken uit te oefenen.

Artikel 27, lid 2, en artikel 32, leden 1 en 6, van richtlijn 2012/34, moeten aldus worden uitgelegd dat ten eerste, de informatie over de extra heffingen niet noodzakelijkerwijs in de netverklaring moet worden bekendgemaakt vóór hun goedkeuring door de toezichthoudende instantie, ten tweede, die verklaring voor elk betrokken marktsegment informatie moet verstrekken over de extra heffingen die komen bovenop de heffingen inzake de kosten die rechtstreeks uit de exploitatie van de treindienst voortvloeien en, ten derde, de enkele wijziging van de hoogte van die extra heffingen niet neerkomt op een wijziging van een essentieel onderdeel van de heffingsregeling in de zin van artikel 32, lid 6, van richtlijn 2012/34, zoals gewijzigd.

Artikel 29, lid 1, en de artikelen 32 en 56, van richtlijn 2012/34, moeten aldus worden uitgelegd dat de in de netverklaring voor de betreffende dienstregelingsperiode bekendgemaakte informatie over extra heffingen bindend is voor de toezichthoudende instantie bij de uitoefening van de goedkeuringsbevoegdheid die haar door een lidstaat is toevertrouwd, in die zin dat de wijzigingen die deze instantie de infrastructuurbeheerder vraagt aan te brengen aan die extra heffingen beperkt moeten blijven tot het verhelpen van situaties waarin er sprake is van schending van richtlijn 2012/34, zoals gewijzigd, en geen beoordeling van die instantie omtrent wenselijkheid mogen inhouden.

Artikel 4 en artikel 32, lid 1, van richtlijn 2012/34, zoals gewijzigd bij richtlijn 2016/2370, verzetten zich ertegen dat voor de vaststelling van de extra heffingen rekening wordt gehouden met de totale inkomsten die de lidstaat heeft vastgesteld als doelstelling die door de spoorweginfrastructuurbeheerder moet worden bereikt. Bij het bepalen van de totale kosten van die beheerder moet in voorkomend geval rekening worden gehouden met de overheids subsidies die hij heeft ontvangen om kosten in verband met de terbeschikkingstelling van die infrastructuur te dekken.

PREJUDICIËLE VERWIJZINGEN LIDSTATEN

- T-221/25 (TUI Belgium), verwijzing uit **België** 🇧🇪 over **btw-vrijstelling van reisbureaus voor reisdiensten buiten de EU**

EUROPESE COMMISSIE

- Mededeling van de Commissie — Interpretatieve richtsnoeren betreffende de vaststelling van rechten voor het gebruik van spoorweginfrastructuur, PB C, C/2025/2606, 7.5.2025
- Aanbeveling (EU) 2025/1021 van de Commissie van 22 mei 2025 over vervoersarmoede: zorgen voor betaalbare, toegankelijke en eerlijke mobiliteit, PB L, 2025/1021, 26.5.2025

Vrijheid van meningsuiting en persvrijheid

EHRM – ARREST – Iordan t. Moldavië – 22 mei 2025 – 10870/15 – ECLI:CE:ECHR:2025:0522JUD001087015 – persbericht – arrest

Artikel 8 EVRM – Verspreiden beelden van rechter door journalist – Geen schending

Klager in deze zaak is een rechter, die klaagt over vermeend valse corruptiebeschuldigingen door een journalist. De Moldavische rechtbanken hebben geweigerd de journalist te veroordelen, omdat deze niet

opzettelijk onwaarheden heeft verspreid. Het EHRM bevestigt deze beslissing. Deze uitspraak onderstreept het belang van de vrijheid van de pers, zelfs bij potentieel schadelijke berichtgeving, zolang er geen opzet is en de journalist redelijkerwijs te goeder trouw handelde.

NOOT – EHRM 13 februari 2025, P. t. Polen

P. v. Poland: Protecting teachers' online free speech, overlooking homophobic prejudice (Strasbourg observers)

NOOT – EHRM 27 februari 2025, Fraisie e.a. t. Frankrijk

Fraisie et al. v. France: Against the Normalization of Systemic Violence in Protest Policing (Strasbourg observers)

OVERIG

When Protests Become a Threat: Germany's Deportations of Dissent and the Limits of EU Law (European law blog)

This post examines Germany's deportation orders against three EU citizens involved in pro-Palestinian activism, exploring the implications of Germany's Staatsräson for EU citizenship rights and freedom of expression.

EHRM factsheets en guides

- Hate speech
- Protection of journalistic sources
- Protection of reputation
- Guide on article 10 ECHR - freedom of expression
- ECHR-KS Key theme – Article 10 Contributions to public debate: Journalists and other actors
- ECHR-KS Key theme - Article 10 Hate speech
- ECHR-KS Key theme – Articles 8, 13 and 14 Protection against hate speech
- ECHR-KS Key Theme - Article 10 Protection of journalists and journalistic activities

Vrijheid van vereniging en demonstratierecht

EHRM – ARREST – Russ t. Duitsland – 20 mei 2025 – 44241/20 – ECLI:CE:ECHR:2025:0520JUD004424120 – persbericht – arrest

Artikel 11 EVRM – Dragen plastic vizier tijdens demonstratie – Strafrechtelijke veroordeling – Belangenafweging – Schending

Klager is strafrechtelijk veroordeeld voor het dragen van een plastic vizier tijdens een vreedzame demonstratie. Het dragen van beschermende middelen tijdens een demonstratie is verboden. Klager klaagt dat het plastic vizier dat hij droeg niet onder de definitie van “*protective weapon*” valt.

Het EHRM oordeelt dat de nationale rechter weliswaar rekening heeft gehouden met klagers vrijheid van meningsuiting, maar dat zij die belangen niet heeft afgewogen tegen het doel van het verbod op het dragen van beschermende middelen, namelijk het voorkomen van wanordelijkheden en geweld.

De nationale rechters hebben onvoldoende gemotiveerd waarom het dragen van een geïmproviseerd vizier een bedreiging zou vormen voor de openbare veiligheid. Schending van artikel 11 EVRM.

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

Peut-on manifester tout seul ? (libertés chéries)

OVERIG

- ECtHR grants interim measure concerning Serbia: Controversies in the possible use of sonic weapons against protesters (EJILtalk)
- We the Bugs (Verfassungsblog)
On April 14, 2025, the Hungarian parliament passed the 15th Amendment to the Fundamental Law, triggering mass protest across Budapest. Amongst its most far-reaching provisions is the constitutional entrenchment of binary sex.

EHRM – factsheets en guides

- Use of force in the policing of demonstrations

Deel II – Algemeen

Algemeen

EU wetgevingsmonitor

ICTU publiceert EU-wetgevingsmonitor digitale EU-regelgeving ([ECER](#))

EU membership

Fast-Tracking Applications for EU Membership ([European law blog](#))

EU barometer

EU survey: record high trust in the EU and strong support for common defence ([EC](#))

Cursus en opleiding

Raad van Europa - **HELP** (Human rights education for legal professionals) **Online (gratis) cursussen over mensenrechten** met focus op EVRM:

- [Anti-discrimination](#)
- [Artificial Intelligence and Human Rights](#)
- [Deportation of Children during Armed Conflicts](#)
- [Judges Upholding the Rule of Law](#)
- [Mental health and human rights](#)

Zie voor een volledig overzicht van HELP cursussen: de [catalogus 2025](#)

Dit overzicht staat ook op de [Wikipagina Cursus en opleiding Europees en Internationaal recht](#)

[ERA trainingen](#)

[EJTN](#)

19 juni 2025	Legal English in the EU: the road ahead	EJTN - lunchwebinar, 13.00 – 14.00 uur aanmeldformulier
7-18 juli 2025	Effectiveness of the Council of Europe in Tackling the Pressing Challenges Exploring the Execution of ECtHR Judgments and the Complexities of Migration.	7-18 juli 2025, School of Law and Social Justice Liverpool, deadline voor aanmelding: 24 februari 2025
6 oktober 2025	Privacy en toezicht; AVG en strafrecht	Maandag 6 oktober 2025, 9.30 - 16.45 uur, Den Haag, Koninginnegracht 60
11 september	Wat vergt de democratische rechtsstaat van politici? Annemarie Kok, promovenda aan de Universiteit Leiden, leidt deze tweede bijeenkomst in met een betoog dat het Nederlandse openbaar bestuur vaak	TRIAS-lezing - Rechtbank Den Haag en Academie voor wetgeving en academie voor overheidsjuristen

19 juni 2025	<u>Legal English in the EU: the road ahead</u>	EJTN - lunchwebinar, 13.00 – 14.00 uur <u>aanmeldformulier</u>
	te weinig acht slaat op rechtsstatelijke uitgangspunten, al dan niet vastgelegd in de Grondwet. Om tot een serieuzere politiek-bestuurlijke omgang met de rechtsstaat te komen is het volgens haar allereerst nodig om de inhoudelijke betekenis van dit staatsconcept te verhelderen. Meer informatie en aanmelden kan via: <u>'Wat vergt de democratische rechtsstaat van politici?'</u>	Lange Voorhout 62 te Den Haag. De inloop is vanaf 15.15 uur, de bijeenkomst duurt van 15.30 tot 17.00 uur. Daarna volgt een borrel.
25 november 2025	<u>De betekenis van de rechtspraak van het EU-Hof voor het opsporingsonderzoek</u>	Koninginnegracht 60, Den Haag 12.30 - 17.00 uur Fysiek, digitaal of later terugkijken

Nieuwsbrieven

Algemeen

- [Knowledge Sharing platform \(ECHR-KS\)](#)
- [Maandelijks Bulletin HvJ](#)

AI

- [Nieuwsbrief van de kennisgroep AI & recht](#) (alleen intern)

Bestuursrecht

- [Jurisprudentienieuwsbrief bestuursrecht Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak](#)

Dataproductie

- [European data protection supervisor \(EDPS\) nieuwsbrief](#)

Strafrecht

- Nieuwsbrieven (Europees) Strafrecht, o.a. over cybercrime, ([Bijzonder Strafrecht](#))

Vreemdelingenrecht

- [EUAA \(European Union agency for asylum\)](#)
- [Centrum voor Migratierecht van de Radboud Universiteit Nijmegen: CJEU Overview of judgments and pending cases](#)

[NEMIS: newsletter on European migration issues](#)

[NEAIS: newsletter on European asylum issues](#)

[NEFIS: newsletter on European free movement issues](#)

Databank op het gebied van asiel: www.dicta.eu

Databanken en zoeksystemen

- [EUAA](#) (asiel en migratie)
- [Dicta](#) (asiel en migratie)
- [European database of asylum law](#) (asiel en migratie)
- [Statelessness Case Law Database](#) (sinds juli 2021)
- [EDAL](#) – European database of asylum law)
- [Refworld UNHCR](#)
- [FRA](#) (Handvest EU) – onderverdeeld per artikel uit het Handvest EU
- [EFRIS](#)
- [HUDOC](#) (EHRM)
 - [HUDOC - Part I - Simple search - EN \(ECHR-CEDH\) - YouTube](#)
- [HUDOC User Manual](#)
- [Social Security Coordination Regulations database](#)

NL zaken bij het HvJEU

datum	zaaknr.	naam	NL verwijzing	conclusie	arrest	einduitspraak	onderwerp
8-5	C-662/23	Zimir	ECLI:NL:RVS:2023:4125		ECLI:EU:C:2025:326		Asiel; verlenging beslistermijn

NL prejudiciële verwijzingen

Een volledig overzicht van Nederlandse prejudiciële verwijzingen wordt apart gepubliceerd op [rechtspraak.nl](#) en staat op de [Wiki Prejudiciële procedure bij het Hof van Justitie EU](#).

Een overzicht van *alle* prejudiciële verwijzingen uit alle lidstaten is te vinden op de [website van het Expertisecentrum Europees recht van het Ministerie van buitenlandse zaken](#) of in de [Databank van het HvJ](#) (curia-website).

Datum	Instantie	ECLI	Onderwerp	HvJ
15.5.25	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2025:684	SZ; vo 883/2004 ziektekostenverzekering	
6.5.25	Rb. Den Haag, zittingsplaats Roermond	ECLI:NL:RBDHA:2025:7570	Asiel & migratie; rechtmatigheid derdelander bewaring	

NL zaken bij het EHRM

Een volledig overzicht van Nederlandse zaken bij het EHRM wordt apart gepubliceerd op [rechtspraak.nl](#).

Datum	naam	Soort zaak	Nummer	Artikel	Onderwerp
22-4-25	Van der Zwan	inadmissible	27231/19	7 EVRM	Geen straf zonder wet; praktijk Hoge Raad ambtshalve toetsing verjaringstermijn
22-4-25	De Jong	inadmissible	23106/19	7 EVRM	Geen straf zonder wet; praktijk Hoge Raad ambtshalve toetsing verjaringstermijn

20-5-25	Koomen	Geen schending	<u>298/15</u>	2 EVRM	Overlijden door dodelijk schot van politieagent – Geen schending
---------	--------	----------------	---------------	--------	--

Verzoeken Protocol no. 16 bij het EVRM

Een advies kan alleen worden gevraagd in het kader van een bij de nationale rechter aanhangige zaak. Het al dan niet in behandeling nemen van het verzoek staat ter beoordeling van het Hof. Een panel van vijf rechters beslist of het verzoek wordt ingewilligd en motiveert de redenen voor elke weigering.

Adviezen, gegeven door de Grote Kamer, zijn gemotiveerd en niet bindend. De adviezen worden gepubliceerd en meegedeeld aan de verzoekende rechterlijke instantie en aan de betrokken Hoge Verdragsluitende Partij. Rechters hebben het recht een afzonderlijk advies uit te brengen. Het panel en de Grote Kamer omvatten ambtshalve de rechter die is gekozen voor de Hoge Verdragsluitende Partij waartoe het verzoekende gerecht behoort.

Het doel van Protocol nr. 16 is om de interactie tussen het Hof en de nationale autoriteiten te versterken en daardoor de uitvoering van de rechten en vrijheden van het Verdrag te versterken.

Zie ook: Toon Moonen & Laurens Lavrysen, 'Abstract but Concrete, or Concrete but Abstract? A Guide to the Nature of Advisory Opinions under Protocol No 16 to the ECHR', *Human Rights Law Review*, 2021, Vol. 21, Issue 3, pp. 752–785.

Zie: Research Report on Protocol 16 in Judicial Practice ([ECHRblog](#))

Datum	Land	Onderwerp	Artikel	zaaknummer	Adviezen
13.11.24	Roemenië	Tuchtrecht; Rechter; keuring mentale gezondheid	8 EVRM	<u>P16-2024-002</u>	20.12.24 <u>Afwijzing van het verzoek</u>
6.2.24	Roemenië	Eigendomsrecht en recht op eerlijk proces; inbeslagneming van som geld van ambtenaar	6 EVRM	<u>P16-2024-001</u>	26.6.24 <u>Afwijzing van het verzoek</u>
13.4.23	België	Godsdienstvrijheid	9 EVRM	<u>P16-2023-001</u> <u>Persbericht</u> <u>16.5.23</u>	<u>ADVIES</u> 14.12.2003
10.10.22	Finland	Familierecht - Adoptie van volwassen kind - Rechten van biologische moeder	6 en 8 EVRM	<u>P16-2022-001</u> <u>Persbericht</u> <u>8.11.22</u>	<u>ADVIES</u> 13.4.23 <u>persbericht</u>
19.4.21	Frankrijk	Jagersvereniging	1, Eerste Protocol EVRM	<u>P16-2021-002</u> <u>Persbericht 2.6.21</u>	<u>ADVIES</u> 13.7.22
11.3.21	Armenië	Politiebehandeling; verjaring marteling – uitvoering EHRM arrest	3 en 7 EVRM	<u>P16-2021-001</u> <u>Persbericht</u> <u>12.5.21</u>	<u>ADVIES</u> 26.4.2022
19.11.20	Slowakije	Onderzoek naar misdaden door de politie	2, 3 en 6 EVRM.	<u>persbericht</u> 4.12.2020	<u>Persbericht:</u> afwijzing van het verzoek 1.3.2021
5.11.20	Litouwen	Afzettingsprocedure parlementslid	Artikel 3, Eerste Protocol EVRM	P16-2020-002 <u>Persbericht</u> 28.1.21	<u>ADVIES</u> 8.4.2022 <u>persbericht</u>
2.8.19	Armenië	Geen straf zonder wet - Terugwerkende kracht van een strafbepaling –	Artikel 7 EVRM	P16-2019 -001	<u>ADVIES</u>

		Verwijzing naar andere bepaling			29.5.2020 <u>persbericht</u>
12.10.18	Frankrijk	Draagmoederschap; geboorteregister	Artikel 8 EVRM	P16-2018-001	<u>ADVIES</u> 10.4.2019 <u>Menneson t. Frankrijk</u>